"cogito ergo sum"

Nisan 2021

HAYALET

Para ile Satılmaz. Resimli Mecmua

sayı 45

#sosyalmesafeyikoru

SAĞLIKLI KAL!

Sokaktaki canlar için
kapınızın önüne
bir kap yemek ve
su koymayı da unutmayınız.

Fakabasmaz Zihni
Kanlı Balta
Tüm Heyecanı ile
Devam Ediyor.

Kuki Çok Komik
Bir Tarihçinin Kitaplığından
Anektodlar
N-ÖDÜL
Sidera'nın Dünyası
Kelimelerin Arka Yüzü
Olgu ile Algı
Comic Sohbet
ÇİZGİROMAN
BULMACA
SEYAHAT TEFRİKA
ÇİZGİ ROMAN
ÖYKÜLER

Atilla Bilgen, Bünyamin Tan, Elvan Adıgüzel, Gülhan D Sevinç,
İsmet Buğra Haşlamacı, Korkmaz Uluçay, Mehmet Berk Yaltırık, Mehmet Kaan Sevinç,
Murat Yapıcıer, Nevra Çelikel, Selcan Aktaş, Sevcan Mutlu, Sibel Çelikel, Züleyha Ekici

Hayal'et Resimli Mecmua Nisan 2021

Sayı: 45

Kurucu-Yayın Yönetmeni-Editör
Mehmet Kaan Sevinç

Yayın Danışmanı
Süheyl Toktan

Yayın Kurulu
Atilla Bilgen - Bünyamin Tan
Elvan Adıgüzel - Gülhan D Sevinç
Mehmet Dal- Mesut Ekener
Murat Yapıcıer -Sibel Çelikel

"45'inci Sayının İşlerinin Oluşturulmasında Emeği Geçen Arkadaşlarımız"
Atilla Bilgen - Bünyamin Tan
Elvan Adıgüzel - Gülhan D Sevinç
Hasan Türkoğlu - İsmet Buğra Haşlamacı
Korkmaz Uluçay - Mehmet Berk Yaltırık
Mehmet Kaan Sevinç - Murat Yapıcıer
Nevra Çelikel - Selcan Aktaş
Sevcan Mutlu - Sibel Çelikel
Züleyha Ekici

Kapak İllüstrasyonu
Mehmet Kaan Sevinç

Grafik Tasarım
Gülhan D Sevinç

e-Mail
hayaleteposta@gmail.com

Hayal'et Resimli Mecmua
imece usul ile bila bedel hazırlanmaktadır.
Para ile satılmaz.

Editörden

Sözlerini Aysel Gürel'in yazdığı bir Sezen Aksu şarkısında

"Başladı güneşli yağmurlar"

sözü büyük ihtimal Nisan ayında yazıldı veya bu ay için yazıldı.

Ve

"Islandı umudumun saçları
Kırılan dallar gibiyim
Ben her bahar dirilirim
Gizli bir kaynaktı içim
Kendime bir yol bulurum"

diye devam eder.

Hayatlarımız sıkıntılı şu sıralar ve bir süre daha devam edeceğe benziyor.

Her ne kadar olumsuz koşullar içinde hayatlarımıza devam ediyor olsak da;

Zaman bahar zamanı yeniden dirilme zamanı ve güneşli yağmurlarda saçları ıslanan umudumuzu yitirmeden yeni koşullara uyum sağlayıp devam edeceğiz hayatlarımıza.

Evlerde kapalı kaldığımız günlerde keyifle okuyacağınız dop dolu yeni bir sayı ile yine birlikteyiz.

Hepinize iyi okumalar.

Hayal'et Resimli Mecmua

İçeri...

İllüstrasyon- Mehmet Kaan Sevinç

Murat Yapıcıer

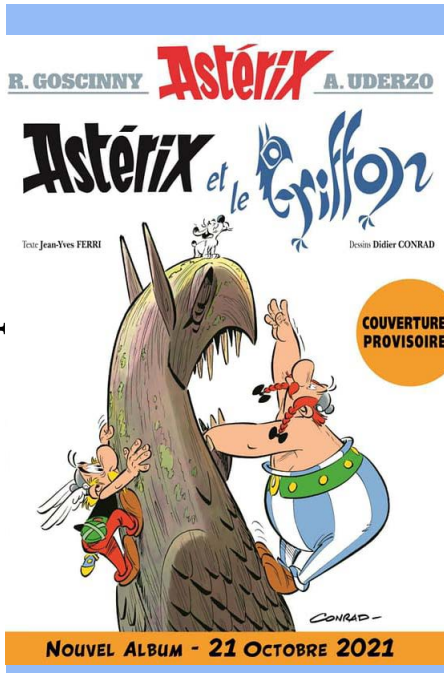

En son 2019 yılında çıkan serinin 38nci albümü "La Fille de Vercingétorix" (Vercingétorix'in Kızı) 5 milyondan fazla sattı. 29 Mart'ta 39ncu albümün 21 Ekim 2021'de piyasaya çıkacağı duyuruldu.

2021 YILININ

EN ÇOK SATACAK OLAN ÇİZGİ ROMANI BELLİ OLDU...

Ferri ile Conrad ikilisi 2013 yılından beri Asteriks'i Uderzo ile Goscinny'nin kızı Anne'dan aldıklarından beri düzenli bir şekilde iki yılda bir yeni bir albüm çıkarıyorlar. En son 2019 yılında çıkan serinin 38nci albümü "La Fille de Vercingétorix" (Vercingétorix'in Kızı) 5 milyondan fazla sattı. 29 Mart'ta 39ncu albümün 21 Ekim 2021'de piyasaya çıkacağı duyuruldu. Bu maceralarında Asteriks, Oburiks ve İdefiks Galya'nın en tanınmış büyücüsü Büyüfiks ile birlikte garip ve korkunç bir canavarın izinde uzun ve gizemli bir yolculuğa çıkıyorlar.

« Bu canavar da ne ? »

Didier Conrad, Albert René Yayınevi'ne bir çizimini gönderdi. Garip ve gizemli bir çizim… Çizimde 60 yıldan daha önce René Goscinny ve Albert Uderzo tarafından yaratılan kahramanlarımız İdefiks'i yakalamak için büyük bir ağaç gövdesine tırmanırken görülüyor… Değişik bir ağaç gövdesi çünkü kocaman dişleri olan ve bir yırtıcı kuşun korkunç gagasının işlendiği bir ağaç gövdesi… Antik zamanların halklarının korktuğu ve taptığı bu canavar…

…Griffon ! Ya da Griffin, gövdesi, kuyruğu ve arka bacakları aslana, başı, kanatları ve gagası kartala benzeyen efsanevi bir yaratık. Geleneksel olarak aslan hayvanların kralı, kartal da kuşların kralı olarak kabul edildiğinden Griffon'un özellikle çok güçlü ve muhteşem bir yaratık olduğuna inanılırdı. Klâsik dönemden beri griffonların paha biçilmez hazineleri koruduğu düşünülürdü. Büyük Plinius "griffonların yerdeki oyuklara yumurtalarını bıraktıkları ve yuvalarında altın külçeleri bulunduğunu" yazar.

Ferri, resmî sitede şöyle açıklıyor: « Her şey Kelt efsanelerinin korkunç hayvanı Tarasque'ın bir heykeli ile başladı… Atalarımız bu garip canavarların gerçekten de var olduğuna inanıyorlar mıydı? Şunu bilmek gerek ki Romalılar zamanında kâşiflere ender rastlanıyordu ve dünyanın büyük bir kısmı bilinmiyordu. Yine de filler ve gergedanlar gibi sıradışı hayvanlar Roma'ya getirilmişti. Bunları gören Romalılar daha az olası hayvanların varlığından neden şüphe duysunlar ki? Medusa, sentorlar gibi bazıları Antik Yunanlar tarafından ciddi ciddi anlatılmamışlar mıydı?" Galyalıların gerçekten bu mite inanıp inanmadıklarını bilmesek bile Asteriks'in bu macerasının keşfedilmemiş topraklara doğru olduğu kesin gibi.

Efsanevi serinin değişmez prensiplerine göre Asteriks ile Oburiks daha önce gitmedikleri diyarları keşfedecekler.

Çeviri: Selcan Aktaş

J. J. R. TOLKIEN'İN KENDİNE AİT ÇİZİMLERİ İLK KEZ YÜZÜKLERİN EFENDİSİ'NDE

"Asla çizemedim acemice yapılanlar da tamamen beni terk etmişe benziyor. Yapabileceğim tek şey bir harita (ki o da çok gerekli) olurdu."

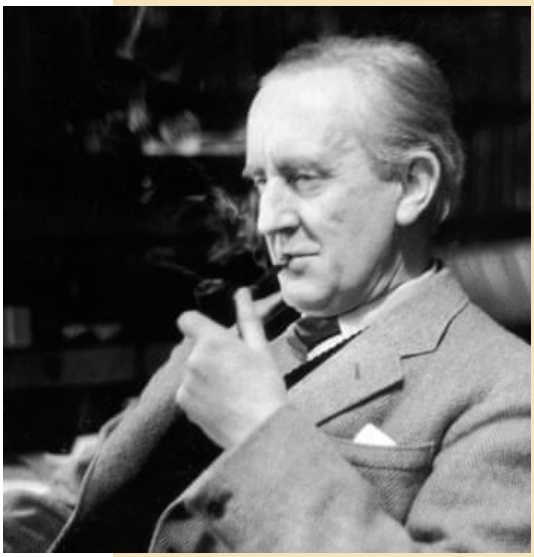

Yazarın resim çalışmaları klasik fantastik romanının yazılı kısmı ile birlikte basıldı.

JRR Tolkien'in Yüzüklerin Efendisi'ni yazarken yarattığı bir dizi resim ve eskiz, 1954'te yayınlanmasından bu yana ilk kez epik fantastik romana dâhil edilecek.

Tolkien, bir sanatçı olarak yetenekleri konusunda her zaman alçakgönüllüydü: Hobbit'te bir avuç illüstrasyonu yer alsa da yazar, bir eleştirmenden gelen "görüntülerin edebî yeteneğini ve hayal gücünü

hiçbir şekilde yansıtmadığını" söyleyerek kendisini "oldukça özgüvensiz" olarak tanımladı ve ekledi : "Haksız sayılmaz. 'O'na tamamen katılıyorum "(CS Lewis, resimleri ve haritaları" takdir edilesi' diyerek yüceltti. Yüzüklerin Efendisi'ni yazma esnasında, 1939'da yayıncısına yazma işinin çok "zahmetli" olduğunu ve bu noktada "illüstrasyon için zaman veya enerji ayırmasam iyi olur" dedi.

"Asla çizemedim acemice yapılanlar da tamamen beni terk etmişe benziyor. Yapabileceğim tek şey bir harita (ki o da çok gerekli) olurdu."

Ancak Tolkien, Frodo ve Sam'in arayışının öyküsünü anlatırken bir dizi çizim, illüstrasyon, harita ve eskiz oluşturmaya devam etti. Bunların çoğu, geniş öyküsünü yazdığı kadar resimsel destek ve bazıları da kendi keyfi içindi. Eserler ne zaman Christopher Tolkien'in JRR Tolkien'den Resimler, Wayne G. Hammond ve Christina Scull'dan JRR Tolkien: Sanatçı ve İllüstratör gibi kitaplarda toplandı ve 2018'de sergilerde gösterildi, Tolkien o zaman mülkiyeti Harper Collins'e yayınlama hakkı verdi. Yüzüklerin Efendisi'nin yeni baskısı, görüntülerini ilk kez açıklamak için yaratıldıkları metne eşlik etti.

Pek çok genç okuyucu gibi Hobbit'e eşlik eden büyüleyici ve anımsatıcı illüstrasyonlar beni de büyüledi. Harper Collins yayın müdür yardımcısı Chris Smith, "Bu resimler, özellikle de kapağında görünen ikonik resim, eşlik ettikleri hikâye kadar sevildi." dedi. "Yine de yazarın kendisi doğuştan alçakgönüllüydü, resmî bir eğitimi olmamasına rağmen sahip olduğu bariz ve ender sanatsal yeteneği önemsemiyordu. Bu alçakgönüllülük, yaşamı boyunca sanat eserlerinden görece çok az şey bilindiği veya görüldüğü ve genellikle sonradan yalnızca bilimsel kitaplarda görüldüğü anlamına geliyordu. "

Chris 'Tolkien'in resimlerinin çoğunun, "kendisi veya çocukları için üretilmiş özel uğraşlar gibi göründüğünü" ekledi. Yüzüklerin Efendisi'nin orijinal baskısında Tolkien'in illüstrasyonlarından sadece ikisi vardı - Durin'in Kapıları ve Balin'in Mezarı'ndaki Yazıt. Tolkien'in illüstrasyonlarından, haritalarından ve eskizlerinden 30'unun yer aldığı yeni baskı Ekim ayında çıktı.

Kaynak: www.theguardian.com/books/2021

Bünyamin Tan

Bilimkurgu ve seyahat konularına olan merakıyla edebiyata olan düşkünlüğü bugün hâlâ zevkle okunan Dünyanın Merkezine Yolculuk, Denizler Altında Yirmi Bin Fersah, Seksen Günde Devri Âlem, Esrarlı Ada, Ay'a Seyahat gibi eserleri kaleme almasına vesile oldu.

Jules Verne'in

ZACHARIUS USTA ADLI ÖYKÜSÜ ÜZERİNE

Master Zacharius-Théophile Schuler

8 Şubat 1828'de Fransa'nın Nantes şehrinde doğan Jules Verne, doğduğu bu şehirde yaz aylarında Loire Nehri kıyısında yelkenlileri ve gemileri izleyerek seyahat ve macera hayalleri kurmuş bir çocuktu. Yatılı okuldayken kısa öyküler ve şiirler yazmaya başlamıştı.

Bilimkurgu ve seyahat konularına olan merakıyla edebiyata olan düşkünlüğü bugün hâlâ zevkle okunan Dünyanın Merkezine Yolculuk, Denizler Altında Yirmi Bin Fersah, Seksen Günde Devri Âlem, Esrarlı Ada, Ay'a Seyahat gibi eserleri kaleme almasına vesile oldu.

Bu eşsiz eserlerden biri de kanımca Zacharius Usta adlı fantastik öyküsüdür.. Eseri özetlemek gerekirse, Zacharius Usta, Cenevreli meşhur bir saatçidir ve Gérande adlı kızı, Aubert Thün adlı çırağı ve Scholastique adlı hizmetçisiyle yaşamaktadır. Bilimsel gelişmeleri de yakından takip etmekte olan bu saat ustası "saat maşası" adını verdiği bir icada imza atar. Bu icadı sayesinde ününe ün katar. Fakat bir süre sonra bu ün, onun başını döndürür ve kibre kapılmasına sebep olur. Tanrı nasıl sonsuzluğu yaratmışsa o da zamanı yaratan kişidir ve bu kibirli anlayışı onun başına bela açan gelişmeleri de beraberinde getirir. Bir gün hiç sebep yokken imal edip sattığı saatler kendiliğinden durmaya ve bir daha çalışmamaya başlar. İmal ettiği ve kendiliğinden durmaya başlayan saatler aslında onun tükenen ve sona ermek üzere olan ömrünün bir işaretidir. Zacharius Usta da bu çöküşü engellemek için mücadele vermek zorunda kalır.

Öyküyü ruh-eşya ilişkisi ve benlik algısı üzerinden incelediğimizde ilk olarak söylenilmesi gereken şey Zacharius Usta'nın saatlerine ruhundan üflediği, onlara ruhundan bir parça verdiği, onların yaratıcısı olduğu

iddiasında olmasıdır. Onları hem bir parçası hem de kendinden ayrı bir varlık olarak görmektedir. Bu, onun bir nevi Tanrılık iddiasında olduğunu düşündürmektedir. Saatlerinin her bir çarkının, kadranının, zembereğinin ruhu olduğuna inanan Zacharius Usta, insanı da bir saat olarak kabul etmektedir. Yaptığı saatler durdukça kendi ruhundan da bir parçanın öldüğünü hissetmektedir ve git gide ölüm korkusu bir travma halini almaktadır. Burada ustanın ayna benliği ortaya çıkmaktadır. Nitekim insan, doğduğu bu dünyada kendini ayırdığı diğer varlıkları bir ayna gibi görür. Bu aynaya bakarak da kendini izler ve değerlendirir. Bu izlenimleri yansıtan benliğe ayna benlik denir. Edindiği izlenimler sırasında fiziksel görünümü ve sahip olduğu eşyalar önemli bir yere sahiptir. Eşyalar da benliğin bir parçası ve hatta uzantısıdır. Kişinin kendini anlatması, yüceltmesi ve tatmini eşyayla kurduğu ilişkiyle bağlantılıdır. Bu bağlantı, eşyaların sadece varlıklarıyla kalmaz. Aynı zamanda onların kaliteleri, çeşitleri ve diğer özelliklerinin de sahiplerini yansıttıkları görülür. Yani eşya ile o eşyanın sahibinin ruhu arasında sıkı bir bağ vardır. Hatta bazıları eşyanın ruhu olduğuna inanmaktadır. Bu bağlamda eşyaların ardındaki ruhu görmekle ilgili olarak en başta eşyanın, hakikatin üzerini örten gizli bir gölge olduğunu söylemek gerekir. Bu yönden baktığımızda Zacharius Usta, yaptığı saatlerin kalitesinden emin, son derece kibirli ve her

şeyi, insanı ve ruhu da bir çarklar sistemi olarak gören bir insan olarak fiziksel görünümündeki çökmeyi saatlerinin durmasına ve tekrar çalışmamasına bağlar. Saatlerinin kalitesiyle benliği arasında kurduğu doğru orantı, saatlerinin çalışmamaya başlaması durumunda da yine aynı doğrultudadır ve yarattığı bu çarklı sistemlerle birlikte yeryüzünden yok olmak üzeredir. Yani saatler, onun asıl yaratıcı ruhu örten gizli bir gölgedir. Zamanın yaratıcısı Zacharius Usta ise onu örtülü olarak yansıtan şeyler ise yaptığı saatlerdir. Hakikat bu saatlerin arkasında saklıdır. Burada egodan da söz etmek gerekir. Benlik ya da diğer adıyla ego, içe özgü kişi ile dış gerçek arasındaki örgütlü bilinçli arabulucu olan parçadır. Zacharius Usta'nın benliği de içteki ruhuyla dıştaki gerçekliği olan saatleri arasında gidip gelmektedir. Ölüm korkusu ise onun id ya da alt benlik dediğimiz içgüdüsel ihtiyaçlardan ve dürtülerden türetilen psikolojik enerjisinin kaynağıdır. Ölmek, onun için sonsuza kadar yok olmak demektir. Dolayısıyla ölüp gitmek korkusunun yarattığı enerji onu tekrar tekrar saatlerini çalıştırmak için çalışmaya yöneltir. Hatta işi, çırağıyla nişanladığı kızını, Andernatt Şatosu'nda yaşayan ve yaşamı karşılığı ondan kızını isteyen Pittonaccio adlı esrarengiz yaşı adam ile anlaşma yapmaya kadar vardırır. Burada da onun süper egosunun ortaya çıktığını görürüz. Süper ego ya da diğer adıyla üst benlik, kurallar,

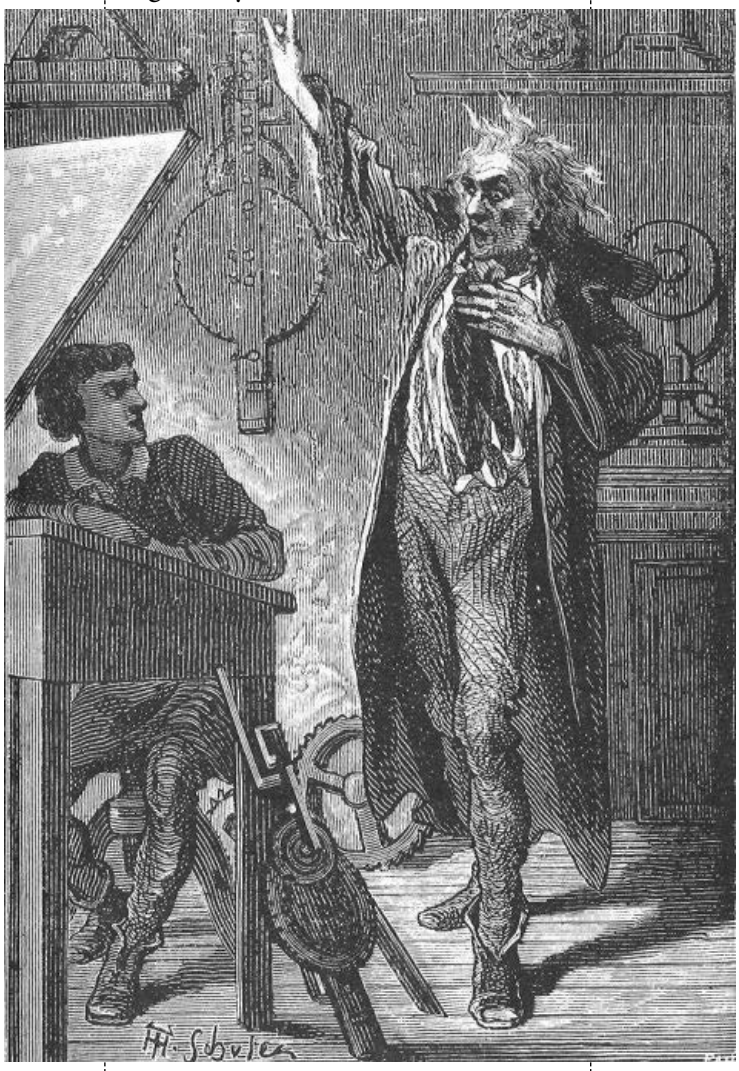

çatışma, ahlak, suçluluk gibi şeyler tarafından hafifletilmiş bilinçli zihnin içselleşmesidir. Zacharius Usta'da bu hafifletilmiş bilinç, kendisinin ölümsüz oluşu, asla ölmemesi gerektiği ve çalışmakta olan yaptığı tek saate sahip olması pahasına her şeyi göze almasıdır. Bunun için kızının mutluluğundan bile vazgeçmeyi göze alacak kadar ahlaki bir açmazı görmezden gelir. Üstelik kızının çırağına âşık olduğunu bilmesine ve onları nişanlayanın kendisi olduğunu bilmesine rağmen bunu yapar.

Zacharius Usta'nın içine düştüğü açmaza neden olan şey kibridir. Zamanı yaratmak, yaptığı saatlere ruhundan üfleyerek onlara can verdiği iddiasında bulunmak onda Tanrı kompleksinin olduğunu gösterir. Burada Tanrı'nın yarattığı insana secde etmemek için kibirlenen, onları baştan çıkarıp günaha batırmakla tehdit eden ve bu sebeple cennetten kovulan İblis hikâyesiyle bir paralellik de söz konusudur. Tanrı'nın yarattığı ölümlü dünyayı kabul etmeyen, kendini ölümsüz addeden ve yaptığı saatlere ruh vermekle kendini vasıflandıran Zacharius Usta, inançlı bir insan olmaktan çıkıp gönlü kibirle dolu ve her

şeyden, herkesten daha üstün olduğunu düşünen bir iblis haline evrilmiştir. Jules Verne'in öyküye ivme kazandıran ve asıl olayın ateşleyicisi olan bu durumu yaratmak için Âdem ve şeytan kıssasından faydalandığı muhakkaktır.

Diğer yandan Pittonaccio adlı esrarengiz yaşı adama da değinmek gerekir. Bu karakterin Zacharius Usta'nın ayna benliği ve egosu olduğu muhakkaktır. Nitekim onun yaptığı ve çalışan son saatin sahibi olması, ruhu için onunla bu saat karşılığında pazarlık etmesi Zacharius Usta'nın içinde bulunduğu açmazdan çıkışı için düşündüğü çarelerden birinin vücut bulmuş, maddeleşmiş halidir. Onun zihninden çıkıp maddeleşen bu karakter, yaşlı bir adam kılığında peşine düşmüştür ve tıpkı çalışmayan saatleri gibi ölümü temsil eden bir görünüşü vardır. Yani onun içe özgü kişisi ile dış gerçek arasındaki örgütlü bilinci durumundadır. Zacharius Usta ölünce o da onunla birlikte ortadan yok olmaktadır. Bu da bu tespitimizin doğruluğunu ispatlamaktadır.

Scholastique adlı hizmetçiye de değinmek gerekir. Zacharius Usta'nın kibrinde ısrarını lanetli bulması, Tanrı'ya kafa tutuşunda işin içinde şeytanın olduğuna inanışı ve ölümsüzlük uğruna düştüğü ahlaki çıkmazda onu yargılayışı, iyi bir inançlı insan olması için uğraşı vermesi aslında Zacharius Usta'nın insan olduğunun bilincine varması için çaba gösteren bir vicdan ve kılavuz durumunda olduğunu göstermektedir. Bu hizmetçi basit ve sabit inançları olan, her şeyin cevabını dinde ve dine gösterilen özveride arayan yaşlı bir kadındır. Adı da dogmatik bu zihin yapısını yansıtması açısından oldukça semboliktir.

Zacharius Usta öyküsü manevi değerler ile bilim arasındaki çatışmayı ele alan bir eserdir. Jules Verne'in ilk kez 1854 yılında yayımladığı bu eser klasik bir fantastik öyküden çok daha fazlasıdır. Her insanın hayatında sahip olduğu varlıklar ve bu varlıklarla ilişkisini, kendini nasıl konumlandırdığı, farkındalığının ve ayna benliğinin ne olduğunu sorgulatabilecek, okunmasını tavsiye ettiğim bir eserdir.

Kaynaklar:

(Pınar Elmas-Çelebi, Benlik ve Eşya İlişkisi, http://www.ontodergisi.com/benlik-ve-esya-iliskisi-kitsch-insana-karsi-otantik-insan/, erişim tarihi: 18.07.2019)

(Libido Dergisi, İd (Alt benlik), ego (benlik), süper ego (üst Benlik), http://libidodergisi.com/id-alt-benlik-ego-benlik-super-ego-ust-benlik/, erişim tarihi: 18.07.2019)

Sevcan Mutlu

BİR TARİHÇİNİN KİTAPLIĞINDAN ANEKDOTLAR

İkinci Dünya Savaşı ve "Nefes Nefese" Adlı Roman Üzerine Görüşler

Bu yazının çıkış noktası olan roman, Ayşe Kulin'in Nefes Nefese adlı eseridir. 2002 yılında Everest Yayınları'ndan çıkan ve pek çok baskı yapan roman, son Osmanlı Mebusan Meclisi'nde sağlık nazırı (bakanı) olarak görev yapan Fazıl Reşat Paşa ve ailesinin yaşadıkları etrafında şekillenmiş olsa da, olaylara asıl yön veren olay İkinci Dünya Savaşı olarak görünmektedir.

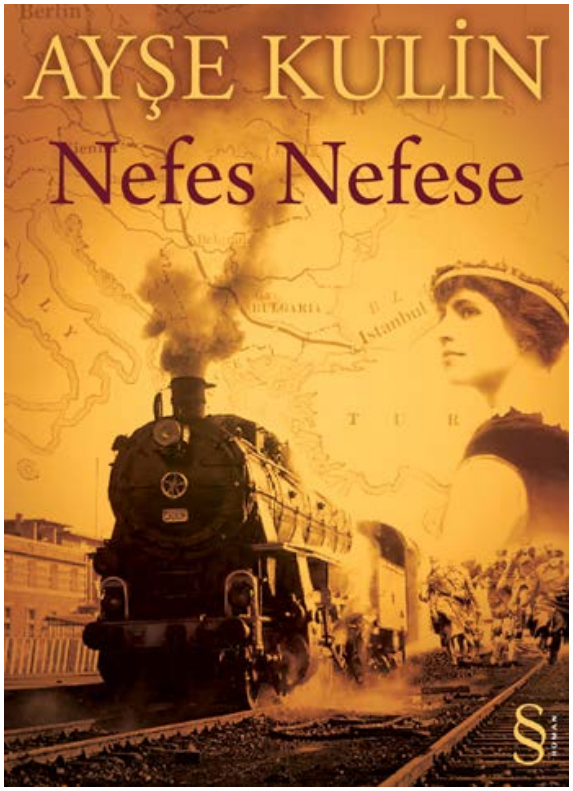

İkinci Dünya Savaşı, tarihe dünyada pek çok insanın hafızasında silinmez izler ve anılar bırakan, ayrıca o güne kadar kaydedilen en büyük insan kaybına sebep olan bir dönem olarak geçmiştir. Bu yüzden, sanatın her alanında bu savaşı ele alan birçok eser ortaya çıkmıştır. Bu durum edebiyat için de farklı değildir. Bu eleştiri yazısında bu dönemi anlatan ve beni çok etkileyen bir romandan yola çıkılarak, İkinci Dünya Savaşı hakkında, özellikle Türkiye'nin bu dönemdeki durumu hakkında bir değerlendirme yapılmaya çalışılacaktır.

Bu yazının çıkış noktası olan roman, Ayşe Kulin'in Nefes Nefese adlı eseridir. 2002 yılında Everest Yayınları'ndan çıkan ve pek çok baskı yapan roman, son Osmanlı Mebusan Meclisi'nde sağlık nazırı (bakanı) olarak görev yapan Fazıl Reşat Paşa ve ailesinin yaşadıkları etrafında şekillenmiş olsa da, olaylara asıl yön veren olay İkinci Dünya Savaşı olarak görünmektedir. Hem ailenin büyük damadı olan Macit'in II. Dünya Savaşı yıllarında Cumhurbaşkanı İsmet İnönü döneminde hükümetin dış işleri görevlileri arasında olması hem de ailenin küçük kızı Selva ve kocası Yahudi asıllı Rafael(Rafo)'in Fransa'da yaşadıkları, romanın merkezini savaşa doğru çekmiş görünmektedir. Bu aile ve çevresindeki kişiler ağı üzerinden o dönemde Türkiye ve İnönü Hükümeti'nin yaşadığı sıkıntılara, ülkenin dış güçlerden gördüğü baskılara ve uyguladığı politikalara da yer verilmiştir. Bu büyük savaşta tarafsız kalmaya çalışma çabaları ve ülkeyi koruma gayretleri de ifade edilmektedir. Romanın sonunda ise aslında yeni bir hayata ve başlangıca merhaba denmektedir. Yazarın kitaplarında bu şekilde sonları açık uçlu ve hayal gücüne dayalı bırakması kaleminin akıcılığı dışında, tarzında sevdiğim bir diğer özelliktir.

Yazarın İkinci Dünya Savaşı ve onun etkilerinden yola çıkan bir başka kitabı da Kanadı Kırık Kuşlar'dır. Henüz okumayanlar için, bu döneme ilgi duyuyorlarsa bu kitap da okunabilecek bir tavsiyedir.

Nefes Nefese'ye geri dönmek gerekirse, kitap özellikle bir tarihçi gözüyle değerlendirildiğinde, savaşın tüm acımasızlığını ortaya koymakta ve insanların sadece inançları yüzünden yaşayabileceği haksızlıkları da farklı karakterler üzerinden göstermektedir. Ayrıca, bana göre romanın en kıymetli mesajı: ne kadar kötü bir durum içinde kalınırsa kalınsın, öncelikle bir insan olarak vicdanımız ile hareket edebilmenin öneminin vurgulanmasıdır.

Peki, İkinci Dünya Savaşı Türkiye'yi nasıl etkilemiştir? Sanırım bu konuda ilk söylenebilecek şey, Birinci Dünya Savaşı sonunda imzalanan barış antlaşmalarının duruma kalıcı barış getirememesi ve 1930'ların başından beri yeni bir savaşın ayak seslerinin duyulmasıdır. Mustafa Kemal Atatürk'ün sağlığında 1940'lara varmadan yeni bir savaşın dünyayı etkileyebileceğini söylemesi onun ileri görüşlülüğü açısından güzel bir örnektir. Almanya ve İtalya'nın başı çektiği Mihver Devletleri diye adlandırılan ülkelerin karşısında İngiltere, Fransa ve Rusya'nın başı çektiği Müttefik Devletler, Eylül 1939'da bardağı taşıran son damla olarak Polonya'nın Almanya tarafından işgali ile yaklaşık altı yıl sürecek olan kanlı bir mücadeleye başlamıştır. Savaşın sonucunu belirleyen faktör ise ilk savaşta olduğu gibi ABD olmuştur. Japonya'ya atılan iki atom bombası savaşı Mihver Devletleri aleyhine sonlandırmıştır. Bu savaşın sorumlularının başında gelen Adolf Hitler (Almanya'nın başında) ve Benito Mussolini (İtalya'nın başında), bu savaşın sonunda, ölümleri ile tarihin sayfalarına iki kanlı diktatör olarak geçmiştir ve bundan sonra savaştan yara alan tüm ülkelerde büyük bir değişim ve dönüşüm başlamıştır.

Stratejik olarak çok önemli bir yere sahip olan, Osmanlı İmparatorluğu yıkıntıları üzerine yoktan var edilen yeni Türkiye Cumhuriyeti bu savaşın neresindedir peki? Yavaş yavaş ekonomik, sosyal ve askerî açıdan toparlanmaya çalışan bir devlet olarak gelişmeleri yakından takip eden Türkiye, baştan itibaren tarafsız kalma kararını açıklayarak körü körüne yeni bir maceraya atılmaktan uzak durmaya çalışmıştır. 1930'lu yıllar boyunca geliştirilen "Yurtta Sulh, Cihanda Sulh" politikasının bir devamı olarak değerlendirebileceğimiz bu tutum, ülkeyi büyük bir çıkmazdan korumuş görünmektedir.
Bu dönemin (1930'lar) çok çarpıcı gelişmelerinden biri de bence, Yahudi oldukları için ülkelerinden ayrılmak zorunda kalan Yahudi bilim insanlarının Atatürk tarafından Ankara'ya davet edilerek, İstanbul ve Ankara'daki üniversitelerin geliştirilmesinde kullanılmasıdır (Kanadı Kırık Kuşlar kitabı buna dikkat çekmektedir). Bu sayede, o dönemde kaliteli bir üniversite sisteminin temeli atılmış ve bu hocalar tarafından çok başarılı öğrenciler yetiştirilmiştir. Savaşa dönmek gerekirse, gerekli teknoloji, silah ve askerî güç olmadan; müttefik güçlerin desteklerine güvenerek bir savaşa girmek de maceradan başka bir anlam taşımamaktadır. Savaşan iki taraf da Türkiye'ye, kendi çıkarları doğrultusunda büyük baskılar uygulamışlarsa da dönemin hükümeti bu baskılarla diplomasi yoluyla başa çıkabilmiştir. Hükümetin bunda en önemli kozları, görüşmelerle tarafları oyalayabilmeleri ve mantıklı bahaneleri olmuştur. Savaşın sonucunun artık belli olduğu 1945'te, savaş sonrası düzende yerini alabilmek için, sembolik olarak Almanya ve Japonya'ya savaş ilanı, Türkiye'nin bu savaşla tek resmî ilişkisi olmuştur.

Bir diğer taraftan ise, Türkiye resmen savaşa girmese de askerî seferberlik ilan ederek gerekli önlemleri almış, dönem içinde pek çok düzenleme ile halkın bu savaş sürecinin etkilerini hissetmesini (ekmeğin karne ile dağıtılması, varlık vergisi, vb.) engelleyememiştir. Yine de Türkiye'nin bu savaştan alabileceği en az hasarı alarak bu süreçten çıktığı söylenebilir.

Her savaşta olduğu gibi, bu savaşta da pek çok gözyaşı dökülmüş, masum kanı akıtılmış ve adaletten uzak uygulamalar yapılmıştır. Türkiye ve bütün dünya ağır yaralar almış ve sonrasında yaralarını sarmaya çalışmıştır. Hayat yavaş yavaş da olsa dünya için normale dönebilmiştir. Dünyanın pek çok bölgesinde pek çok iç ve bölgesel savaş hâlâ devam etmektedir maalesef. Ama dünyanın neredeyse tamamını yıllarca çok ağır bir biçimde etkileyen bu savaşın, dünyanın gördüğü son büyük ve kanlı mücadele olmasını dilemek ile huzurlu, barış dolu ve mutlu günler ümit etmekten başka ne yapabiliriz ki?

Kadim dostumuz Mehmet Berk Yaltırık'a Hayalet Resimli Mecmuanın beşinciyayın yılı dolayısıyla doğum günü armağanı olarak yazmış olduğu öykü için çok teşekkür ederiz.

SON VAPUR

"Şamdanları dolanınca eski zaman sevdalarının
Başlar ay doğarken saltanatı sultan-ı yegâhın
Nemli yumuşaklığı tende denizden gelen ahın
Gizemli kanatları ruhta ölüm karanlığının
Başlar ay doğarken saltanatı sultan-ı yegâhın

Yansıyan yaslı gülüşmelerdir karasevdalı suda
Bülbüller kırılır umutsuzluktan yalnızlık korusunda
Eylem dağılmış gönül tenha çalgılar kış uykusunda
Ölümün tartışılmazlığı nihayet anlaşılsa da
Başlar ay doğarken saltanatı sultan-ı yegâhın

Bir başkasının yaşantısıdır dönüp arkamıza baksak
Çünkü yaşadıklarımız başkasının yargısına tutsak
Su yasak rüzgar yasak açık kapılar yasak
Belki bu karanlıkta yasakları yasaklasak
Başlar ay doğarken saltanatı sultan-ı yegâhın"

Attila İlhan,
Sultan-ı Yegâh

"Nihan abla! Videolarını seyrediyorum abla, hayranınım. Nasıl korkmadan gidiyorsunuz oralara ya? Fotoğraf çekilelim mi ne olur abla?"

Sislere gömülü vaziyetteki Heybeliada Vapur İskelesi'ne bakan banklardan birine oturmuş olan genç kadın, kafasını sayfalarında göz gezdirdiği küçük ciltli defterden kaldırıp kendisine seslenen çocuğa baktı. Siyahlığı geceyi andıran dalgalı saçları kırmızı beresinin altında hafiften uçuşuyor, simsiyah gözleriyle solgun teni karanlığa rağmen göze çarpan bir tezat oluşturuyordu. Hayli serin bir sonbahar gecesinde, adanın en tenha zamanında, gecenin son vapurunu beklerken banka oturalı beri kimseye rastlamamıştı. Bir elinde kolunun altına sıkıştırdığı ekmekler, diğer elinde kamerasını açmaya hazırlandığı akıllı telefonuyla on üç, on dört yaşlarında gösteren, topuklarına bastığı spor ayakkabılarından bakkaldan evine dönmekte olduğunu tahmin ettiği oğlanı gözlerini kırpıştıra kırpıştıra süzdü. Yakınlardaki apartmanlardan birinde oturduğunu düşünerek etrafına bakındığında, sokak lambalarının ışığında adanın kalanının da sislere gömüldüğünü fark etti. Çocuğa dönüp kulaklığının tekini çıkararak, "Efendim? Bana mı seslendiniz?" diye sordu, sorusunu işitmiş olduğu halde. İstanbul sokaklarında edindiği bir hassaydı. Önceleri kimse yol sormasın, diyaloga girmesin diye müzik dinlemediği halde kulaklık takmaya başlamıştı. İnternetin ünlü yüzlerinden biri haline gelince de bu kendisi için bir zorunluluk haline gelmişti.

"Hayranınım Nihan abla! Hayalet Kovanlar kanalının tüm videolarını dörder beşer kere izledim! Nasıl korkmadan çekiyorsunuz o videoları abla? Buraya ne zaman geldiniz? Bilsem bulurdum sizi. Sermet abiler nerede? Resim çekilebilir miyiz?"

Bu tip istekler Nihan'ı her zaman bunaltmıştı. Bir köşeye sakince çekilip saatlerce şiirler, romanlar, öyküler okumayı tercih etse de ömrü boyunca adının aksine hep göze batmış, görünür olmuştu. Lise yıllarında tiyatro kolu hasebiyle, üniversite yıllarında da arkadaşlarının açtığı YouTube kanalına sunucu olarak dâhil olduğundan hayatı hep gözler önünde geçmişti. Önceleri sadece oyun oynarlarken çağa ayak uydurup elde kamera harabe köşklerde, viranelerde gece çekimi yapıp cinleri, hayaletleri kovalarlarken, Nihan'ın da ekibe dahil olmasıyla izlenme oranları bir anda büyümüş, sokakta yürüyemez hale gelmişlerdi. Nihan bu durumdan oldukça rahatsızdı ve eğer tek başınaysa genelde fotoğraf isteklerini reddederdi.

"Yine çekime geleceğiz, o zaman hepimizle birlikte çekilirsin." diyerek bir yalanla oğlanı başından savmak istedi. Fakat çocuk gitmemekte ısrarcıydı: "Sermet abiyle Caner abi yok mu? Tek mi geldin adaya abla?" Nihan meşgul olduğunu göstermek istercesine defterine yeniden dönüp: "Onlar önden gittiler erkenden, ben kalıp fotoğraf çektim biraz. Son vapuru bekliyorum." Çocuk iskeleye doğru birkaç adım atıp iç taraftaki ışıkları yanmakta olan binaya baktı: "Saat on abla, bu saate kalmaz vapur. Yirmi bir kırk beş'te kalkıyor." Nihan püfleyerek kulaklığını takıp: "Dokuzdan beri buradayım, vapur falan yoktu. Gişede bir amca vardı, vapur gelecek sisten gecikti sadece dedi." karşılığını verdi. Çocuk iskeleye birkaç adım daha yaklaşıp iyice baktıktan sonra: "Kimse kalmamış ya… Aman! Bana ne!" diye söylenip sislere gömülü apartmanlara doğru yürüdü. Nihan görmeden birkaç adım atıp çaprazına geçerek gizlice akıllı telefonunun kamerasını açtı. Bankta oturan genç kadının birkaç kare fotoğrafını çekip resim klasörüne baktığı an beti benzi attı. "Hasiktir!" diyerek düşe kalka

İllüstrasyon- Mehmet Kaan Sevinç

koştura koştura hatırlayabildiği kadarıyla evinin yolunu tuttu. Koşarken arkasına bir an bile dönüp bakmamıştı.

Nihan deniz ve adayı çepeçevre saran kesif sislere, tepeden ışıldadığı güç fark edilen dolunaya bakarak hem hoşuna giden hem de tüylerini diken diken eden bu manzaraya hayran kalarak dijital makinasıyla birkaç kare daha çekti. Bir anlığına adada kalmayı sürdürüp başka fotoğraf kareleri çekmeyi de istedi ancak uzaklarda havlayan köpeklerin sesleri ile gittikçe şiddetini arttıran ayaz yüzünden hemen vazgeçti. Adanın sakinliği karşısında hayli şaşkındı. Çekime geldiklerinde de tek tük insan görmüştü ama böylesine tenha değildi. Akşam saatlerinde bahçesine girdiği o köşkten çıktığından beri, vapur iskelesinde gördüğü bıyıklı, fesli bir acayip giyinmiş gişe görevlisi ile deminki çocuk haricinde kimseye rastlamamıştı. Ekibinden ayrılıp son vapura dek adada kalma sebebini hatırlayınca bir kere daha öfkeyle burnundan soludu. Çekim ekibindeki arkadaşlarıyla yine bir hayran ilgisinin yoğunluğundan ötürü tartışmış, "Ben biraz fotoğraf çekeceğim, son vapurla dönerim merak etmeyin!" diyerek arkasından seslenmelerine aldırmadan çekimi terk etmişti. Tıpkı biraz önce olduğu gibi, sevdikleri yayıncılara sokaklarındaki terk edilmiş köşklerden birinde rastlayıp fotoğraf çekilmek isteyen iki ısrarlı çocuk yüzünden tartışmışlardı. Hayli metruk bir konak bahçesinde gün batar batmaz karanlıkta çekim yapmak için beklerlerken aniden çıkıp gelen çocuklar yüzünden başlayan atışma kavgaya dönüşmüştü. Nihan bahçeden ayrılırken de arkasından: "Onsuz çekip sekiz vapuruyla döneriz, rahatsız oldu etkilendi deriz videoyu çekerken" denildiğini duyunca insanlardan böyle basit bir hamleyle kurtulduğuna içten içe sevinmişti. Etrafında sahile inen yokuş boyunca başka başka köşkler, konaklar, yaşlı ağaçlar ve fotoğraflayabileceği sayısız kuytu köşe görünce dilediğince kendiyle baş başa kalabileceği bir fırsat olarak görmüştü. Kalabalıkları her zaman bir kaçış vesilesi olarak kabul ederdi.

Ömrü hayatı boyunca her zaman insanların nazarlarını üzerine çektiğinden, sokakta denk geldiği hayranlarının yolunu kesip fotoğraf isteklerinden pek etkilenmiyordu. Aksine sanki angaryaymış gibi görüp canı sıkılıyordu. Zaman zaman kendi ekibiyle dahi bu ilgi gösterileri yüzünden kavga edip tartıştığı oluyordu ki en son yaşadıkları kavga da bu cinstendi. Tanınan biri olduktan sonra daha da fevrileşmiş, olur olmaz yerde öfkelenmeye başlamıştı. Daha lise yıllarındayken insanların sahnede yaptıklarından çok dış görünüşüne, güzellik algılarına hitap edişine dikkat ettiklerini fark ederek nihayetsiz bir can sıkıntısına gark olmuştu Nihan. Yayın sunuculuğuna başladığında daha özgür bir mecrada kendini ifade edebileceğini, insanların onu sonunda güzelliğiyle değil kabiliyetiyle değerlendireceklerini zannetmişti. Ömrü boyunca ilgi alanlarının görmezden gelinip bir süs gibi kıymet biçilmesine sinirlendiğinden, bu öfkesi kısmen temelsiz değildi. Ancak insanlara ifade edemediği duyguları fevriliğe dönüşmüş, mizacının bir parçası haline gelmişti.

Sık sık kitaplara, defterlerine not aldığı öykü ve şiir parçalarına kaçan Nihan, çektiği fotoğraflardan oluşan ve hayli ziyaret edilen bir bloga da sahipti ancak gördüğü ilginin fotoğraflardaki detaylardan, sanatından çok şöhretinden kaynaklandığını bildiğinden kendini korkunç bir lanete uğramış sayıyordu. Her zaman göz önünde olacaktı ama aslında kimse onu görmeyecekti. Güzellikten bir perdenin insanlarla arasında daima örtülü durduğu bir hayalet gibi görüyordu kendini. Ancak fotoğraf çekerken yahut okurken kendini bulabiliyor, üzerine biçilmeye çalışılan öteki kendisinden uzaklaştığını hissediyordu. Heybeliada'da ekibiyle Hüseyin Rahmi Gürpınar'ın 1912'de "Gulyabani" romanını yazdığı köşk olan müzesini ve eski mezarlıkları dolaşmışlar, Nihan da her biri bir öncekinden cazip sayısız kuytu köşe bulmuş, sayısız fotoğraf

karesi çekmişti. İçlerinden biri diğerlerini gölgede bırakmış, onu sanki görünmez bir güçle âdeta kendine çekmişti. Ekibini terk ettiği zaman önce yol üstü bir tenha kafeye uğrayıp yanında getirdiği Doğu Yücel'in "Hayalet Kitap" romanıyla zaman geçirmiş, sonra da kafenin arka yolundaki eski evlerle dolu bir sokağı fark ederek hava kararmaya yakın orayı keşfe çıkmıştı. Burada fotoğraf çekerek ilerlerken denk geldiği asude bir köşk bahçesi bir mıknatıs gibi onu buraya çekmiş, boş görünen köşkün sarmaşıklarla kaplı havuzunu, heykellerini, sütunlarını, rengârenk ölü yaprakları, uyanmayı bekleyen ağaçları fotoğraflamıştı. Tozlu pencerelerden hayal meyal seçebildiği kadim mobilyalar ve sararmış siyah beyaz ölü siluetlere, mumları kahverengiye dönmüş işlemeli bakır şamdanlara, üzerinden kaymış güve delikli örtünün altından fark edilen bir kenarda unutulmuş piyanoya bakıp birkaç kare daha çekmişti.

Üzerine hafif bir yorgunluk çöktüğünü hissettiğinde de havuzun yakınındaki taş banka oturup, sırtını bankın hemen arkasında yükselen servi ağacına dayayarak çantasından çıkardığı küçük ciltli defterini açıp gördüklerini kısa kısa not almaya başladı. Bir yandan bu köşkün yakınında olup gördüklerinden, bir yandan da gün batımındaki kızıllıkta turuncu ve sarının birbirine karıştığı efsunkâr bir ışık huzmesiyle kaplanan bu gizli bahçeden mest olduğundan çıkası gelmemişti. Vücuduna işleyen soğuğun ürpertisine aldırmaksızın kendini tatlı bir uyku halinin koynuna bıraktı. Tek bir cıvıltının yahut çıtırtının dahi işitilmediği ölüm sessizliğine gömülmüş, neredeyse dışarıdaki tüm gözlerden saklanmış o bahçede, mezarlıklarda gördüğü servi ağaçlarının arasında olduğunu fark edince aklına lise yıllarında okuduğu "Karanlıkta 33 Yazar" seçkisinin ilk cildinde yer alan Carl Jacobi'nin "Kara Satırlar" öyküsünü hatırladı. O öyküdeki harap bahçeyi, taş bankı ve anlatıcının oturduğu bankta bir antikacıdan aldığı tuhaf kapaklı kitabı okumasını zihninde canlandırdı. Kendini farklı bir gücün etkisinde bahçeden ayrılamayan ama bir yandan da oraya karşı sebepsiz bir korku hisseden o öyküdeki karakterle özdeşleştirmişti.

Hava karardığında son vapuru beklemeden kalkıp gitmek istemiş ama alacakaranlığa bulanmış bahçeyi biraz daha seyretmek için kalmıştı. Dolunayın erkenden parıldayıp ışığıyla yıkadığı bahçe, mezar taşlarından da beyaz bir sisle sarıp sarmalandığında Attila İlhan'ın "Sultan-ı Yegâh" şiirini anımsayarak dolunayın ışıltısında defterinde defalarca o şiiri okumuştu. Bazen gözleri soğuğun verdiği uyuşukluktan kapanıyor ancak o büyüleyici anları görmek ve fotoğraflamak, kelimelerle tasvir edip defterine kaydetmek için gözlerini kırpıştırarak açıp kaleme, makineye sarılıyordu. Nihayet sisler etrafını tamamen sardıktan sonra saatine bakmayı akıl edip son vapurun –vapurdan inerken gişeden öğrenmişlerdi saatlerini- hareket saatinin yaklaştığını görünce istemeye istemeye o gizemli bahçeyi terk etmişti. İki yanda sislerin, ölü ağaçların ve eski köşklerin, konakların sıralandığı, daha önce görmediği taş sokaklardan rıhtıma doğru inerken Nur Yoldaş'ın "Sultan-ı Yegâh" yorumu kulaklarında çınlıyor, kendisi de usulca mırıldanıyordu.

Deniz kıyısına ulaşana kadar hiçbir insana rastlamaması tuhafına gitse de bu durum onu mutlu etmişti. İskeleye vardığında da o fesli, eski kıyafetli, bıyıklı memur haricinde bir çalışan görmemişti. Turistik amaçla nostaljik giysilere büründüğünü düşünerek son vapuru sorduğu zaman adam oldukça kibar bir ifadeyle: "Endişe buyurmayınız hanımefendi. Sisten mütevellit vapur biraz geç intikal edecek." demişti. Nihan, karşılaştığı eski Türkçe'nin bu turistik gösterinin bir parçası olduğunu düşünerek tuhaf karşılamamıştı. Dolunay, sis ve denize karşı iskelede oturup defalarca Attila İlhan'ın "Sultan-ı Yegâh" şiirini okumuştu defterinden.

O eli poşetli çocuğun gidişinden sonra o ana kadar tüm bunlar yeniden gözlerinin önünden akıp gitmiş, şimdi de hayli şık giyinmiş, fötr şapkalı, bastonlu, yaşlı bir adamın yanında dikildiğini fark etmesiyle düşünceleri bölünüvermişti.

Kulaklığını çıkarıp: "Buyurun?" diye sorunca, yaşlı adam sadece filmlerden aşina olduğu bir aksanla: "Afedersiniz hanım kızım. Reca etsem vaporun hareket vaktini ibraz edebilir misiniz?" diye sordu.. Nihan adalarda yaşayan gayrimüslim ahaliden hareketle adamın konuşmasını normal bulsa da inceden inceye sanki olmaması gereken bir şey zuhur ediyormuş gibi hissetti. Adını koyamadığı bir huzursuzluk duygusu gönlünü kaplamaya başlamıştı. İskelenin ötesinde, sisler içinde loş lambalarıyla bir koca heyula misali çıkıp gelen son vapur Nihan'ın cümlelerini âdeta ağzına geri tıktı. Vapuru işaret edip: "Ben de son vapuru bekliyorum, işte geldi!" diyerek ayağa kalktı. Tekinsiz bir eski İstanbul beyefendisi imajı arz eden yaşlı adam fötr şapkasını başından hafifçe çıkarıp temenna ettikten sonra iskeleye yürümeye başlayarak gişelerden geçip gözden yitti.

Vapur iskeleye yanaşır yanaşmaz Nihan gemide kendisini rahatsız eden bir aşinalık sezinledi. Gişedeki nostaljik görevli gibi bu vapur da hayli eski, siyah beyaz fotoğraflarda kalmış köhne modellerin birer kopyası gibiydi. Ürkütücü derecede sahici duran bir kopya. Geminin gövdesindeki simgeyi ve vapuru tanımıştı. Kırmızı renkte çapa ve ay yıldızdan oluşan, altında eski alfabeden yazıların bulunduğu bu şekli, sabah geldikleri vapurda da görmüştü, aynı bu fotoğraftaki geminin görüldüğü bir resimde tıpkı bu şekilde gövdesinin üzerindeydi. "Şirket-i Hayriye'nin göz ağrılarından olup 1899'da sisli bir havada Marmara'nın sularına gömülen Mevhum vapuru" diye not düşülmüştü çerçeveye. Görevlinin kıyafetiyle birlikte düşününce turistik amaçlarla böyle bir nostalji gemisini inşa ettiklerini düşünerek keyiflenmeye çalışsa da içinden bir şeylerin ters olduğunu düşünüyordu. Gişeleri geçerken kart bölümünün çalışmadığını görünce duraksadı ancak önce gişede gördüğü, şimdi de vapurdan rıhtıma uzanan iskelenin başında bekleyen görevli elini vapura uzatarak: "Buyurun efendim!" diye seslenince yan taraftan geçip vapura yöneldi. Kendisini internetten tanıdıkları için böyle bir jest yaptığını düşünüyordu memurun ancak içindeki huzursuzluk baş edemeyeceği bir karın ağrısına dönüşmüş gibiydi. Ters giden bir şeyler vardı ancak tanımlayamıyor, tarif edemiyor, anlamlandıramıyordu. İskelenin girişinde gördüğü ihtiyar da görünürde yoktu.

Nihan vapura biner binmez adam iskeleyi kenara kaldırdıktan sonra vapur usul usul kıyıdan ayrılmaya başladı. Yoğun yosun kokusu ve sis miydi midesini bulandıran yoksa içten içe hissettiği huzursuzluk mu emin değildi. Heybeliada ve rıhtımdaki memur sislerin ve gecenin karanlığına gömülürken az çok görünen deniz ve ışıldayan muhteşem dolunay dikkatini dağıttı. Vapurun ikinci katına çıkıp olabildiğince yukarıdan denizi ve dolunayı seyrederken defalarca "Sultan-ı Yegâh" şiirini okumayı sürdürdü mırıldana mırıldana.

Demirlere dayanmış tuz ve yosun kokusunu ciğerlerine çekerek denizi seyreden Nihan, hemen dibinden geçen bir başka eski kıyafetli adama şaşkınlıkla baktı. Redingotundan, gümüş saplı bastonuna, fino fesinden ince bıyıklarına tam bir 1800'ler sonu beyefendisini andıran bu adamı da turistik gösterinin bir parçası olarak düşündü. Anca kafasını tamamen ona çevirip baktığında kendisini çapkın çapkın süzen bu adamın karnında ve sırtında kıpkırmızı delikler olduğunu, yüzünün aşırı solgun ve göz altlarının da morarmış olduğunu fark etti. Bir ölü gibi. Adam hafif bir reveransla Nihan'ı selamladıktan sonra: "Aynı vapurdayız. Bendeniz Sadrazam-ı sâbık Halil Rifat Paşa'nın mahdumu, Şûrâ-yı Devlet âzâlarından Cavid Bey. 25 Eylül 1315 Cumartesi günü, sizin hesabınızla 7 Ekim 1899'da Galata Köprüsü üzerinde İşkodralı Hacı Mustafa nam bir Arnavut fedai eliyle tabanca ile vurulmak suretiyle katlolundum. Zat-ı âlinizle tanışma bahtiyarlığını lütfeder misiniz?" diye sordu. Nihan demirlere doğru gerileyerek bir şakanın içinde mi yoksa uyuyup kaldığı o köşkün bahçesinde gördüğü bir rüyada mı

olup olmadığını anlayamadı ancak içindeki temelsiz korku bir anda cisimlenip yüreğini pençe misali sıkmaya başlamıştı. "Anlamadım?" diyerek kekeleyebildi sadece. Adam sanki kızın zihnindekileri duymuş gibi Nihan'a doğru dönüp vücudundaki kurşun deliklerini göstere göstere: "Evet maatteessüf ölüyüm efendim. Bu vapurun içindekiler, hepimiz ölüyüz. Hatta bu vapur dahi ölüdür. Mamafih üzerinde seyrettiğimiz bu deniz dahi ölüdür. Bakın! Denize intizar eyleyin" dedi. Bir yandan da başıyla hafifçe denizi işaret ediyordu.

Nihan denize doğru baktığında dolunayın ışıltısında, tülden perde misali sislerin arasında yan taraflarından geçip giden bir kalyonla âdeta burun buruna geldi. Yakası bağrı açık, yalın ayak güvertede oraya buraya seğirten kartal kanat cepkenli, camedanlı giysileriyle leventleri, onların Evliya Çelebi'nin satırlarında rastladığı bir Türkçeyle şakalaşıp küfürleşmelerini hayretle seyretti. Kalyon sisler arasında kaybolup giderken, eski Yunan lisanında ve Ceneviz lisanında neşeli şarkıları güverteden dolup taşan, hatta tuzlanmış balık ve şarap rayihası insanın yüzüne yüzüne vuran bir kadırganın geçtiğini gördü. Hayretle kadırgayı seyrederken, güvertenin üzerinde dikilmekte olan Cenevizli bir korsanın çapkın bakışlarıyla bakışları kesişince korsan şapkasını çıkararak Nihan'ı selamladı.

Gördüklerine bir anlam veremiyordu. Şu an bir rüyada olduğunu, bir yerlerde düşüp kaldığını zannederek rahatlamaya çalışıyordu zira gördükleri ve duyumsadıkları korkunç derecede gerçekti. Defterini çıkarıp titreyen eliyle yazı yazmaya, bu anları tarif etmeye çalıştı. Rüyalarında ne zaman bunu yapsa zihni uyanır, uykunun tesirinden yavaş yavaş sıyrılırdı. Ancak bu sefer kaleminin yazmadığını fark etti. Deftere sertçe sürttüğü zaman kalemin ucunun değdiği yerlerinin deriymişçesine kesilip kanadığını görerek çığlık çığlığa kendini vapurun salonuna attı. Onlarca ölü çehre, loş kandillerle aydınlanmış o salonda oturdukları yerden Nihan'ı seyrediyordu. Kız, bu ürkünç hayalet siluetleri korkulu gözlerle tek tek süzmeye başladı. Kendini asmış kantocular, bıçaklanmış yosmalar, birbirlerini kurşunlamış kabadayılar, paşazadeler, kıskanç ellerin çıkardığı yangınlarda can vermiş biçareler, talih kuşunun kanadı değmediğinden çuvallar içinde denizi boylamış cariyeler, vapurlardan düşen yahut düşürülen talihsizler, gecenin kuytusunda boğdurulmuş şehzadeler, vuruldukları okları üzerinde taşıyan şövalyeler ve tanıyamadığı, tarif edemediği onlarca siluetle çepeçevre sarılmıştı. Bir anda daha önce iskelede gördüğü o eski kıyafetli görevli, burada da karşısına çıktı. Nihan'a salonu işaret ederek: "İstanbul'un eski hayaletleri arasına hoş geldiniz hanımefendi… Ebediyyen!" dedi tok bir sesle. Nihan gözlerini yumup çığlık atarak olduğu yere çöküp uyanmayı umdu. Gözlerini açtığında yine vapurdaydı ancak hayaletler onu görmeyip duymuyor gibiydi. Defalarca bağırdıysa da kimse sesini duymadı. Dokunmak istediğinde elleri bedenlerinin içinden geçti, ebedi bir karanlığın ve sisin içinde vapur demirlerinden öteye geçemeyecek bir şekilde hapsolduğunu acıyla fark etti. Arzuladığı gerçek olmuştu…

İstanbul'da çıkan yerel bir gazeteden:

"…Geçtiğimiz günlerde Heybeliada'da bir köşkün bahçesinde donarak yahut ani bir kalp kriziyle öldüğü düşünülen ünlü YouTube yayıncılarından N.H. (25)'nin ardından ada paranormal içerikler hazırlayan diğer YouTube yayıncılarının uğrak noktası haline geldi. 'Hayalet Kovanlar' adlı YouTube kanalının çekimleri için adaya gelen, ancak arkadaşlarından erkenden ayrıldıktan sonra kendisine ulaşılamayan N.H.'nin cesedi, metruk bir köşkün bahçesinde bulundu. Ada sakinlerinden bazılarının, genç kızı yahut ona benzeyen birilerini rıhtımda gördüklerine dair ifadeleri, 'YouTuber'ın hayaleti Heybeliada'ya musallat oldu' dedikodusuyla bir anda sosyal medyada patlamaya sebep oldu. YouTuber'lar şimdiden hayalet yayıncının rıhtımda geceleri görüldüğünü söyleyerek adaya akın etmeye başladı…"

SON

Züleyha Ekici

SİDERA'NIN DÜNYASI

Edebiyat Şehri Edinburgh

2004'te Edinburgh, tarihi ve çağdaş edebiyat sakinleri, bağımsız kitapçılar ve "Edinburgh Uluslararası Kitap Festivali" gibi etkinlikler sayesinde UNESCO'nun ilk "Edebiyat Şehri" oldu.

Tarih, kültür ve güzel mimariyle dolu olan bu şehri, dünyanın en ünlü yazarlarından bazıları için temaşayı soluma deneyimleri şaşırtıcı olmaz. Sönmüş bir volkanın eteğine kurulmuş Edinburgh görülmeye değer Avrupa şehirlerinden biridir.

Atmosferiyle göz dolduran Edinburgh, birçok romana ilham kaynağı olmuştur ve edebiyat dünyasına ölümsüz eseriyle katkı yapmış yazarları ile ünlüdür. Sherlock Holmes'un yaratıcısı Arthur Conan Doyle, Define Adası'nın yazarı Robert Louis, Stevenson ve Harry Potter'ı yazan J.K Rowling gibi... İskoçya'nın ünlü şairi Robert Burns ve diğer Edinburgh'lu yazarlar gibi bilgi almak için yolumuzu Yazarlar Müzesine (Writer's Museum) düşürmemiz gerekir.

Yolumuzu ne zaman düşürelim diye sorarsınız, yaz mevsimi ve aylardan ağustos derim. 1983 yılından beri 38 yıldır süre gelen Edinburgh Kitap Festivali'nin kutlandığı bu dönemde kente gidip Horos'un Gözü (Eski bir Mısır sembolü olan "Her Şeyi Gören Göz") ile dolaşmalıyız sokaklarında.

Bu festival kapsamında çocuklar, yetişkinler, öğrenciler ve çeşitli topluluklar için etkinlikler organize ediliyor. Etkinliğe her yıl dünyanın çeşitli yerlerinden tanınmış yazarlar, şairler, filozoflar, sanatçılar, müzisyenler katılıyorlar. J.K Rowling, Margaret Atwood, Toni Morrison, Alan Bennet şimdiye kadar festivalde bulunmuş ünlü isimlerden birkaçı yalnızca. Birçok insan bu sayede ünlü yazarla tanışma, tartışma ve sohbet imkânı bulabiliyor.

Festival; her yaştan insanın kitaplara, kelimelere ve okumaya olan sevgisini beslemesi, bu insanların yeni fikirler keşfetmeleri ve ufuklarını genişletmeleri için ilham kaynağı olmayı amaçlıyor.

Fark ettim ki bu satırları yazarken kent beni de ele geçirdi. İnsanı derinden etkileyen büyüleyici bir dünyaya dönüştü Edinburgh. Belki de hayal gücümde ben şehri ele geçirdim.

Peki ya siz hayal ettiniz mi şehri?

Sönmüş bir volkanın eteğine kurulmuş Edinburgh görülmeye değer Avrupa şehirlerinden biridir.

Selcan Aktaş

N -ÖDÜL

Çernobil Duası

Nisan ayında yine Nobel edebiyat ödülü alan bir yazarla daha sizi tanıştırmak için N-Ödüldeyim.

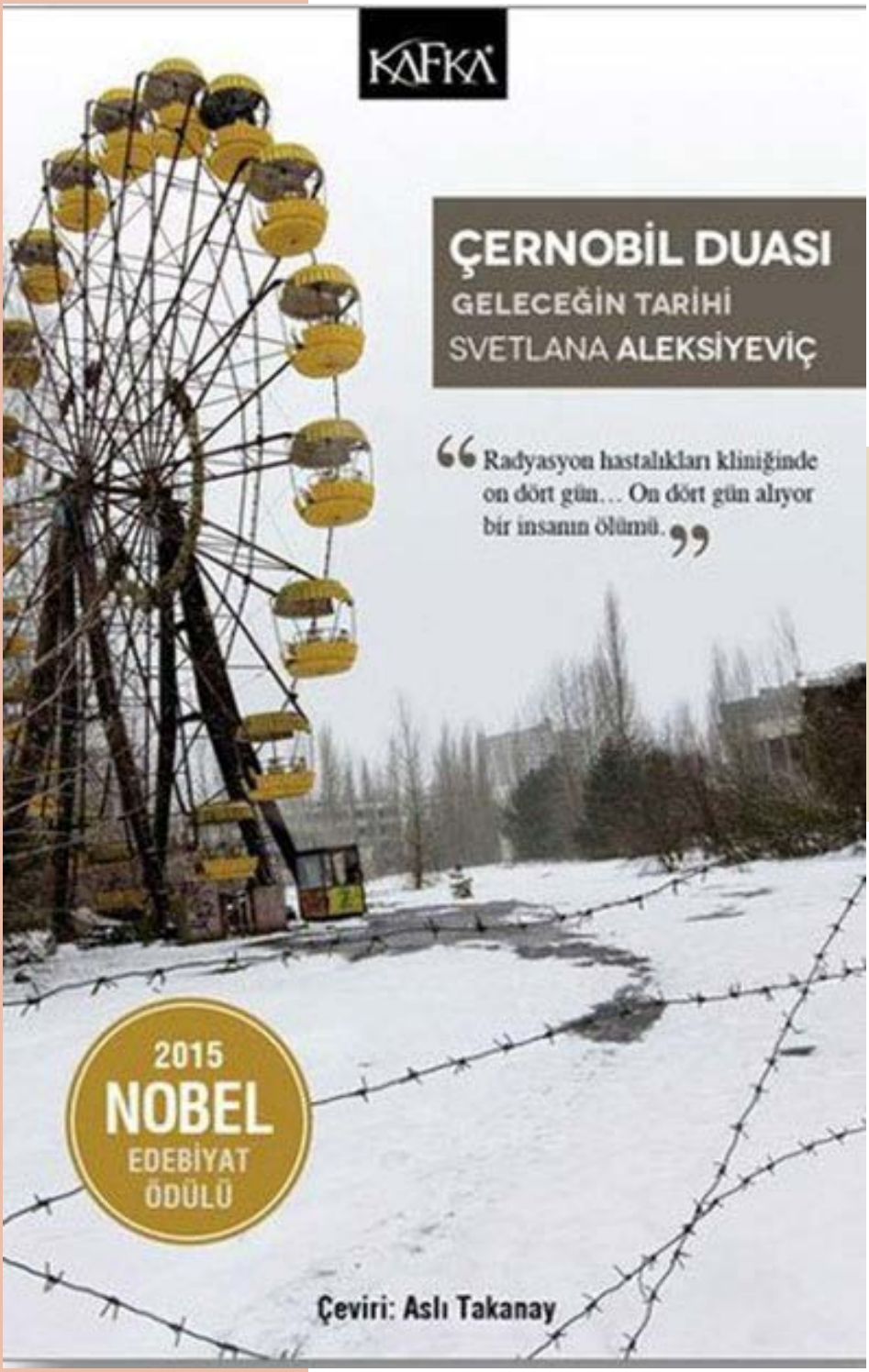

Bu ay sizi tarihin satırlarına yüz karası olarak geçmiş “Çernobil faciası”nın ardından gazeteci Svetlana Aleksiyeviç’in cesur kaleminden okuduğum bu kitapla tanıştırmak istiyorum.

Okuyucuyu kapağında “Radyasyon hastalıkları kliniğinde on dört gün. On dört gün alıyor bir insanın ölümü.” sözleriyle karşılıyor kitap. Henüz kapağını açmadan dramatik, dramatik olduğu kadar da gerçek hikâyelerle karşılaşacağınızı anlıyorsunuz. Gencecik insanların Kiev’in Çernobil bölgesinde göz göre göre ölüme terk edildiklerini,

beceriksiz yönetimler ve politikalar yüzünden bir neslin radyasyonla zehirlendiğini ve bu konuda ihmali olanların ceza almadıklarını içiniz acıyarak yüreğiniz sıkışarak okuyorsunuz.

Uzun yıllar araştırılmasına bile müsaade edilmeyen "Çernobil faciası"nı Aleksiyeviç yazdığında, doğal olarak birçok tehdit de alıyor kitabının basım ve dağıtımının akabinde. Mahkemelerde tazminat davaları ile de uğraşıyor. Ama o bir gazeteci, araştırmacı, yazar olarak yine de vazgeçmiyor doğruları yazmaktan.

Yıllarca bölgeyi karış karış dolaşıp, birinci ağızdan bilgi ve hikâyeleri toplayan Svetlana Aleksiyeviç, 2015 yılında ilk kez edebiyat dışı bir eserle Nobel Edebiyat Ödülünü alarak farklılığını da ortaya koyuyor.

Kitabın başlangıcında olayın tarihsel arka planını aktaran yazar, gerçek insan hikâyelerini isimleri değiştirerek aktarıyor yazıya. Bir Çernobil mağduru: "Üzerine Ölümün gölgesi düşmeden hiçbir şeyi anlamak mümkün değil." diyor. Bir başkası: "Bilim insanları eskiden Tanrılar katında otururlardı. Oysa artık hepsi cennetten kovulmuş bir melek… Birer şeytan…" diye sitem ediyor.

Çernobil Rusça 'da "KARA HİKÂYE" anlamına geliyor. Diğer renklere yer kalmıyor orada. Her şey bir anda siyah bir kül yığınına dönüyor.

"Olay hükümetin bizi kandırmasından ibaret değildi. Aslında biz de hakikati bilmek istememiştik. Bilinçaltımızın derinliklerinde öğrenmek istememiştik gerçekleri. Elbette şu anda bunu itiraf etmek de istemiyoruz. Sövmek daha çok işimize geliyor. Suçlanması gereken onlar, oysa biz düzgün insanlarız. Sadece kurbanız." diyerek kendi sorumluluğunu üstünden atan karakterler kesecek yolunuzu "Çernobil"i okurken. "Sadece toprağımız kirlenmemişti. Aynı şey zihinlerimiz için de geçerliydi." diyecek başka bir karakter. "Elinde balta ve yay olan bir insan ya da elinde bir bomba ya da gaz odası olan bir insan herkesi öldürmeyi başaramaz. Ama elinde ATOM olan insan… İşte o zaman… İşte o zaman bütün dünya tehlike altındadır."

"En çok köylüler için üzülüyordum. Masumdular. Ve hiçbir suçları yokken acı çekiyorlardı, tıpkı çocuklar gibi. Çernobil'i icat eden köylüler değildi. Onların tabiatla kendilerine özgü bir ilişikleri vardı. Güvene dayalı olan, talancı, istilacı olmayan… Tıpkı yüzyıl önce olduğu gibi… Ve bu insanlar ne olduğunu anlayamıyorlardı. Rahiplere inandıkları gibi bilim insanlarına, okuması yazması olanlara inanmak istiyorlardı. Onlara sadece "Elinizi yemekten önce yıkayın." deniyordu. Bu kâfi… Hemen değil ancak birkaç yıl sonra anlamıştım ki hepimiz bu suça ortak olmuştuk."

Zamanında karşı gelmediğimiz her dayatma dünyaya ölüm saçacak ve insan neslinin sonunu hazırlayacak. Hem de en masumlardan başlayarak.

İyi okumalar sevgili kitap dostları. Mayıs sayısında başka bir Nobel ödüllü eser ile görüşmek üzere.

İsmet Buğra Haşlamacı

İntikamın İki Yüzü

5 Nisan 2071 Perşembe günü saat 06:00'da telefonum çaldı. Normalde bugün izinliydim, telefonu açtım. Komiserin sekreteri Sally hem ağlak hem de kekeleyen bir ses ile komiserin bu sabaha karşı ölü bulunduğunu söyledi.

İlk başta tam olarak anlayamadım ve söyleyebildiğim tek şey : "Ne?!" kelimesiydi. Sally biraz daha konuyu açıkladıktan sonra "Hemen geliyorum!" deyip telefonumu kapadım. Ardından sol sibernetik kolumun elektroşok mermilerini doldurdum ve onu biraz temizledikten sonra hemen beyaz gömleğimi giydim, saçlarımı at kuyruğu yaptım, ardından siyah trençkotumu giydim. Arabanın anahtarlarını ve botlarımı alıp hızlıca çıktım. Bir yandan merdivenlerden aşağı inerken bir yandan seke seke botlarımı giyiyordum ve apartmandan çıktım. Arabam hemen apartmanın önünde beni karşılıyordu, kendisi 2069 model bir spor araba idi. Bu kızı almak için Avrupa Krallığına kadar gitmiştim.

Arabama atladım çalıştırdım ve ardından son sürat olay yeri olan komiserin evinin hemen önünde bulunan süpermarkete doğru gittim.

Olay yerine vardığımda saat 07:38 idi. Herkes sabahın erken saatlerine rağmen oradaydı. Polisler, olay yeri inceleme, gazeteciler...

Gazeteciler, girişi doldurmuştu iğne atsan yere düşmeyecekti adeta. Önce derin bir nefes alıp hepsinin ortasına daldım, kalabalığı yara yara ortalarından geçiyordum ve sonunda cesedin vurulduğu yere vardım.

Dikkatimi çeken ilk şey, kanın her tarafa sıçramış olmasıydı. Bu da ateşli bir silah ile öldürüldüğünü kesinleştiriyordu. Olay yerini daha fazla incelemeden önce cesede bakmalıydım ve komiserin cesedi kenarda sedyenin üstünde örtü ile kapatılmış halde duruyordu. Tam cesedin

İlk başta tam olarak anlayamadım ve söyleyebildiğim tek şey: "Ne ?!" kelimesiydi. Sally biraz daha konuyu açıkladıktan sonra "Hemen geliyorum!" deyip telefonumu kapadım. Ardından sol sibernetik kolumun elektroşok mermilerini doldurdum ve onu biraz temizledikten sonra hemen beyaz gömleğimi giydim, saçlarımı at kuyruğu yaptım, ardından siyah trençkotumu giydim.

İllüstrasyon- Nevra Çelikel

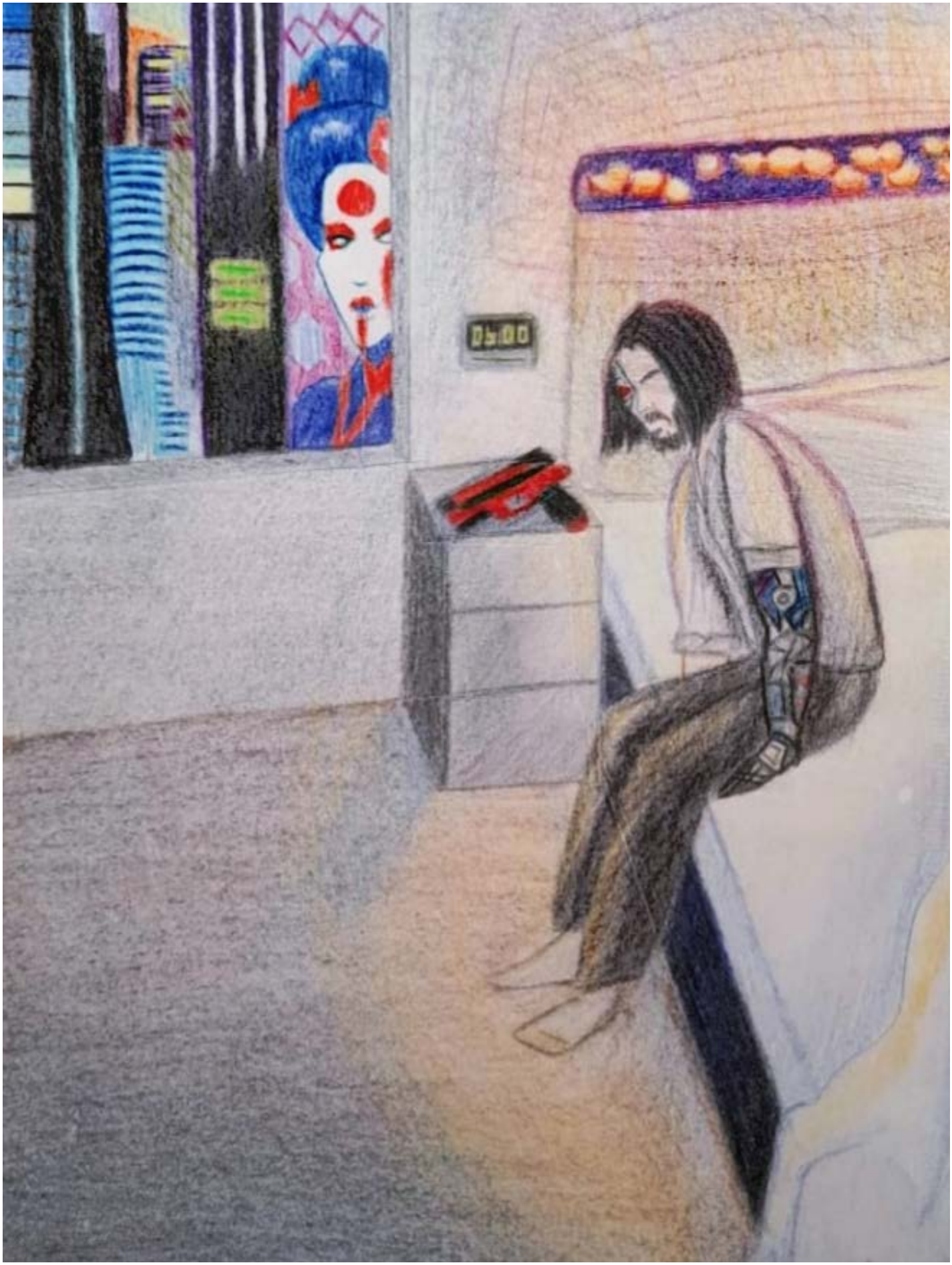

üstündeki örtüyü kaldıracakken can dostum Criss geldi, kendisi tam bir teknoloji dehasıydı, beyninin içinde bulunan bir çip sayesinde direkt teknolojik cihazların içine giriyordu. Her zamankinin tam aksine enerjisiz bir ses tonu ile konuşmaya başladı:

-Naber ahbab? Bugün olanlar için çok üzgünüm. Katilin yanına kar kalmayacak!

+Ah, inan bana, kim yaptıysa onu kendi ellerimle öldürüceğim! Güvenlik kameralarına baktın mı?

-Şimdi bakmaya gidiyorum, bir şeyler tespit eder etmez sana göndereceğim, sonra görüşürüz.

Dedikten sonra gitti. Ben cesedi incelemeye kaldığım yerden devam ettim. Örtüyü kaldırdım ve komiserin kusursuz bir şekilde alnının tam ortasından vurulduğunu gördüm. Bu bazı şeylerden şüphelenmeme sebep oldu ancak daha çok kanıta ihtiyacım vardı.

Ardından komiserin hamile karısı ağlayarak cesedinin yanına koştu. Onu her ne kadar tutsam da benden kurtulmaya çalışıyordu. Yaklaşık onbeş dakika onu sakinleştirmeye uğraştım ve sonunda başardım.

Ceset marketin bir ucunda duruyordu, alıp götürmelerini söyledim ve komiserin karısını alıp marketin diğer ucuna götürdüm. Ardından onunla konuşmaya başladık. Bana evdeki hizmetçi androidin birden bire çıkıp gittiğini, saat 00:14' ten beri evde olmadığını birden bire çıkıp gittiğini söyledi. Bu kafamdaki şüpheleri netleştirmeye başladı.

Ardından Criss bana seslendi:

-Issac, hemen buraya gelmelisin adamım!

Hemen yanına gittim ve bana güvenlik kameralarının görüntülerini gösterdi. Şok olmuştum. Haklıydım. Komiseri onun evindeki hizmetçi android vurmuştu!

Bu 2065 tarihinden bu yana ilk android cinayetiydi.

Bu olaydan sonra android üretimi yasaklandı. Sadece daha önce üretilmiş ve satın alınmış olanlar kullanılıyordu. Kimliksiz ve sahipsiz androidler ise "vur emri" ile aranıyordu. Android oldukları fark edilir edilmez öldürülüyorlardı. Bir androidi ise bir insandan ayırmak çok zordu, ya kanını akıtacaktınız ya da yüzlerini çıkarıp ana işlemci bölümüne bakacaktınız.

Güvenlik kamerası görüntülerinde bir şey ilgimi çekti: Androidin gözleri cinayet sırasında sarı renkli parlıyordu.

Olay yerini biraz daha incelemeye karar verdim. Komiserin tam olarak vurulduğu yere doğru gittim ve sağ biyonik gözümün tüm fonksiyonları aktif bir şekilde taramaya başladım. Komiserin kanlarının sıçradığı açıya bakarsak katil çıkış kapısının oradan ateş etmiş olmalıydı ancak komiserde ne kurşunun çıkış deliği vardı ne de duvarlarda, reyonda, camda herhangi bir balistik iz.

Ben de hava parteküllerini taramaya başladım ve bingo! 9 mm lik elektroizotonik mermi parteküllleri vardı. Bu mermilerin özellliği geride partekül dışında hiçbir şey bırakmadan kendi kendine eriyip iz bırakmamasıydı fakat şöyle bir sıkıntı vardı ki bu mermiler yalnızca polis depratmanında vardı. Bu mermiler orduda bile yoktu, bu nasıl olurdu?

Bu konuyu aydınlatmak için merkeze gitmeye karar verdim, marketten çıktım arabama bindim ve son sürat merkeze doğru gittim.

İçeri girdiğimde doğal olarak herkesin yüzünden düşen bin parçaydı. Konuştuğum ilk kişi, sabah beni arayan Sally idi, ağlıyordu, onunla konuşmak için yanına gittim ve ona komiseri ölmeden önce en son gördüğünde bir tuhaflık fark edip etmediğini sordum. O da herhangi bir sorun olmadığını hatta karısının doğumuna iki ay kaldığı için keyifli olduğunu, oğlu olacağını anlattığını söyledi ve tekrar ağlamaya başladı. Onu teselli etmek için sırtını sıvazladım ancak teçhizat sorumlusu Luke ile kouşmam gerekiyordu o yüzden Sally'nin yanından ayrılıp teçhizat deposuna Luke ile konuşmaya gittim.

Luke; bir metre doksan bir santimetre boyunda, siyahi, kel, iri kıyım, sibernetik bir sol bacağa ve sol kulağa sahip, kirli sakallı, kafa dengi bir adamdı. Ona bulduğum mermiyi anlattım, ardından herhangi birine bu kurşundan verip vermediğini sordum. O da hiç kimseye vermediğini, son üç yıldır yeni sevkiyat bile

gelmediğini, on kasa merminin kullanılmadan durduğunu söyledi. Ona "Emin misin?" diye sorunca çarşamba günü saat 22:17'de elektriklerin gittiğini ve bir saat boyunca olmadığını bir saat teçhizat deposunu boş bıraktığını söyledikten sonra depoda hemen bir sayım yapacağını, ardından kameraların yedek güçlerini kullandığı süre boyunca neler çektiğini izleyeceğini de ekledi. Teşekkür ettim ve mültecilerin mahallesine gittim.

Kaçak androidler genelde burada mülteciler ile birlikte saklanırdı fakat iki sene önce bir ay boyunca burada mülteci gibi yaşayıp kendime birkaç dost ve birkaç muhbir edinmiştim. Mülteci insanlar fakir insanlardı herhangi sibernetik parçaları yoktu yiyecekleri ve kalacak yerleri de pek yoktu. Bu yüzden bunu kendi lehime kullanabilirdim.

İlk olarak buradaki en sıkı dostum Laurence'a gittim. Kendisi dilencilik ağının sahibiydi. Burada en çok tanınan adamdı, aynı zamanda doğru düzgün evi olan tek kişi oydu. Kapıyı çaldım, kapıyı Josh açtı ve daha beni görür görmez sarıldı. Josh; genç, yakışıklı, sarışın, bir delikanlıydı, bana hep "İhtiyar!" diye seslenirdi.

Josh sarılmanın ardından Laurence'ın çalışma odasında olduğunu ve onunla görüşebileceğimi söyledi. Beraber çalışma odasına girdik. Laurence, Josh'ın çıkmasını ve kapıyı kapamasını söyledi, bir saniye bile geçmeden Josh dediğini yaptı, kapı kapanır kapanmaz Laurence kalkıp bana sarıldı ve:

-Nerelerdeydin aşağılık herif? Üç ay, dört gündür uğramıyorsun. dedi ve kahkaha attı ona yardıma ihtiyacım olduğunu söyledim. O da ne istediğimi sordu, durumu anlattım ve buralarda yeni birilerinin olup olmadığını sordum.

O da bu sabah yeni birinin geldiğini, yarım saat sonra onu getirip sorgulayabileceğimi söyledi. Benden "Tamam." dercesine kafamı salladım. Laurence önüme bir bardak koydu ve içine bir viski doldurmuştu. 2060 model bir viskiydi. Aah! 2060 berbat bir yıldı, felaketlerle dolu 2020'yi aratmıyordu. Onu beklemeye başladık, aradan kırk üç dakika geçti ve bahsettikleri adam geldi. Bembeyaz kesilmişti. Ayağa kalktım, çalışma odasının ortasına bir sandalye çektim ve oturmasını söyledim, onu sorgulamaya başladım:

+Adın ne?

-S-s-smith.

+Hiç android tanıyor musun?

-Ne ?

+HİÇ ANDROİD TANIYOR MUSUN ?! dedikten sonra silahımı çıkardım ve ona doğrulttum.

-N-n-e ?

+Hey evlat, sence kaltağa benziyor muyum?

-Ne ?

+VAKTİMİ VE KAFAMI BECERMEYİ BIRAK !

+BİR ANDROİD TANIYOR MUSUN?! EĞER BİR DAHA "NE?" DERSEN SENİ VURACAĞIM !

-N-n-ne ? demesinin ardından onu sağ omuzundan vurdum ve hep aynı şeyi sayıklamaya başladı: yzf sokağı rcl 120.

Bu bir adresti ve buradan yaklaşık bir buçuk saat uzaktaydı. Laurence'a teşekkür ettim, mekandan çıktım, saat 19:47 idi. Adrese yarın gitmeye karar verdim, eve gittim ve gider gitmez kendimi yatağa attım.

Telefonun sesi ile uyandım, saat 3:47 idi, arayan bu sefer Criss idi, hemen komiserin evine gitmemi söyledi. Olabildğince hızlı bir şekilde komiserin evine gittim.

Merdivenlerden çıktım, içeride yedi polis vardı ve hiçbiri salona giremiyordu, hemen koşarak içeri girdim ve aman tanrım!

Komiserin karısı ellerinden duvara çivilenmişti, kolları açık bir şekilde duvara asılıydı ve karnı deşilmiş bağırsakları dışarı çıkmış, yere kan damlatıyordu ve komiserin karısının altında yanan bir fetüs duruyordu...

Devam edecek…

Murat Yapıcıer

“Kuki” çok komik!

“Baba Kuki aç, Kuki çok komik!” 2,5 yaşındaki kızım çizgi film seyretmek istediğinde böyle sesleniyor bana. Evimizin kedisi yedi aylık, adı da “Cookie”. O kadar sevimli ki küçük kızım için artık tüm kedilerin ortak adı “Kuki”. Ne kedi diyor ne de “miyav-miyav” diğer çocuklar gibi. Kendi küçük sözlüğünde “kuki” demek “kedi” demek onun için. Geçenlerde Mehmet abiyle konuştuktan sonra Hayal’et için uzun süredir aksattığım dosyalara devam etsem iyi olacak diye düşünürken kızımın çok komik bulduğu bu “Kuki”ler çizgilerde nasıl işlenmiş, hangi çizer nasıl resmetmiş bir dokunayım istedim bu yazımda. Umarım okurken, çizgileri karşılaştırırken siz de zevk alırsınız.

İnternet’te gezinirken çok farklı istatistiklerle karşılaştım. Hepsini burada vermeye gerek yok tabi ki. Dünya’da en çok kedi nüfusu 74 milyondan fazla kedi ile ABD’de, ikinci sırayı 53 milyon ile Çin, üçüncü sırayı da hemen hemen 18 milyon ile Rusya alıyor. 2015 yılında 22 ülkede 27000 kişi ile online olarak yapılan bir anketin sonuçları Rusya’da anket yapılanların %57’sinin kedi sahibi olduğunu gösteriyor, Rusya’yı %41 ile Fransa, %39 ile ABD izliyor. Türkiye’de kedim var diyenlerin yüzdesi ise %15.

Türkçemizde birine “kedi gibi” dediğimizde onun uysal ve sokulgan olduğunu kastederiz. Güç bir durumdan kendini zarar görmeden kurtaran “kedi gibi dört ayağının üzerine düşer.” Genç delikanlı karşısındaki güzel kıza “kedinin ciğere baktığı gibi” imrenerek bakar ama unutmamak gerek ki “kedinin boynuna da ciğer asılmaz.” Başarısızlıktan muzdarip dostumuz sonunda bir iş başardığında “kedi olalı bir fare tutmuştur” artık. Her istediğini yapabilenler, zayıfları ezerek çıkarlarının peşinden koşanlar kanatlı kedi gibidirler, atalarımızın sözü “kedinin kanadı olsaydı serçenin adı kalmazdı” bunları anlatır. Günümüzde bazı “kedi”lerin kanatladığını ve ortada serçe bırakmama niyetinde olduklarını görünce aklıma bu söz geliyor. Daha aklıma gelmeyen deyimlerimiz, atasözlerimiz de vardır ama artık konuya gireyim yavaştan, değil mi? Bildiklerimin yanı sıra bilmediklerimi de araştırınca baktım ki çizgi romanlarda resmedilen “sayısız!” kedi var. Hepsini burada anlatmak çok pratik değil, zaten amacım da o değil. Kendi beğenilerime göre sunuyorum size çizgi romanda kukileri.

Çocukluğunda çevresinde çok sayıda hayvan olmasına karşın Franquin’in bir kedisi olmamıştı; ornitolog olan babasının gözünde kuşlarla birlikte bir arada yaşayamayacak bir hayvan varsa o da kediydi. Büyüdüğünde ise birçok kedi sahiplenmişti Franquin’i;

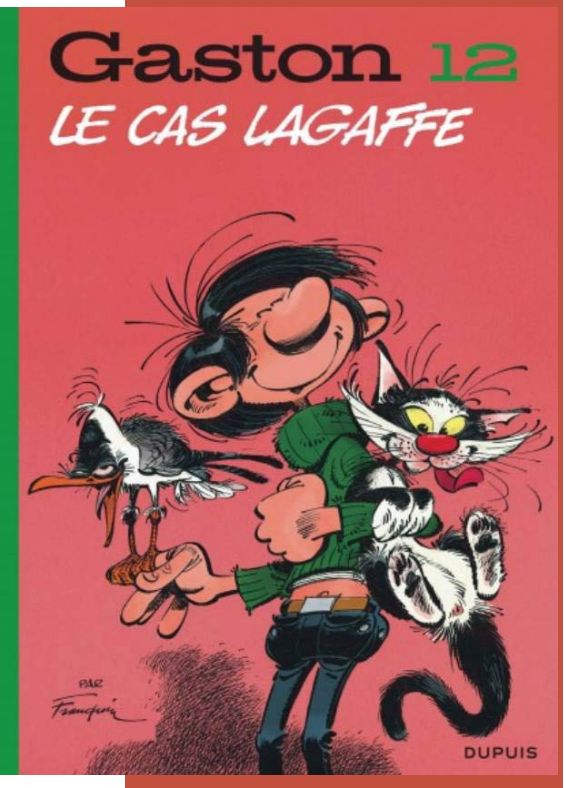

Gaston Lagaffe’ın kedisi

Çocukluğunda çevresinde çok sayıda hayvan olmasına karşın Franquin’in bir kedisi olmamıştı; ornitolog olan babasının gözünde kuşlarla birlikte bir arada yaşayamayacak bir hayvan varsa o da kediydi. Büyüdüğünde ise birçok kedi sahiplenmişti Franquin’i; işte Gaston

Lagaffe'ın kedisine aldığı model de kızı Isabelle'in kedisi César'dı. Şöyle diyor Franquin bir röportajında: "Gaston'un hırsız kedisi gerçekten var. Dokuz yaşında ve benim evimi mesken tutuyor. Siyah-beyaz, çok kurnaz, gözüpek namussuzun teki." Kedisinin hareketlerini ve tavırlarını resmetmek için çok çaba sarf etmişti Franquin: " Bir kediyi çizmek çok zor! Burada karikatürize ettim ama giderek daha çok gözlemlediğim tavırlarına yer veriyorum. Yerde yuvarlanarak, okşanmak için karnını açan kedinin davranışlarının fark edilmesini isterim. Varmak istediğim nokta, okuyucuların kendi kedilerinin mimiklerini görebilmeleri. Bu çok heyecan verici." Franquin için kedinin insan üzerinde yatıştırıcı bir etkisi vardır. Onu uyuklarken seyretmek insanı gözlerini yavaş yavaş kapatarak uyumasına teşvik eder, (Bunu yazarken aklıma Tuncay Akgün'ün Bezgin Bekir ile kedileri karesi geldi. Bence Bezgin Bekir'in kediler üstündeki yatıştırıcı etkisi daha da büyük.) Kedisinin Gaston üzerindeki etkisi de budur kuşkusuz ama çevresi için ise tam tersi. Kedinin adı yok ama takma adı "Çılgın Kedi"dir (Le chat dingue.) Ya tek başına ya da Gaston'un martısı ile birlikte Spirou'nun redaksiyon bürosunda ortalığa dehşet saçarlar. Gaston'un sadık dostu, kedisi olmasaydı herhalde o kadar çok gaf yapamazdı.

Bir Azman kedi

Geçen yılın Ekim ayında İstanbul Bağcılar'da bir çay bahçesinde yavrularını korumaya çalışan anne bir kedi, tasmasıyla köpeğini gezdiren bir adama saldırır. Ayağından pantolonunun çıkmasını bile zor önleyen adam köpeğini kurtararak kaçar. İnternette "Köpeğini gezdirirken kedi saldırısına uğrayan adamın korku dolu anları" diye arattırın, karşınıza hemen çıkacak bahsettiğim olay. Olayın görgü tanıkları kediden bahsederken "Azman, normalde masum görünüyor ama şeytan gibidir" dediklerinde Peyo'nun Şirinlerini şirinlemeyen bir tek kötü büyücü Gargamel ve onun sağ kolu, sadık kedisi Azman aklıma geldi. Azman diyorum ama kedinin özgün adı Azraël, yani bildiğin Azrail. Bu adı da koyan Peyo değil aslında, Spirou dergisinin yazı işleri müdürü Yvan Delporte'tur. En az sahibi kadar kötü ve bir o kadar da aptal bir kedi olarak görünür Azman ama gerçekten de kötü müdür yoksa her kedinin sevdiği gibi farelerin, mavi bile olsalar peşinden koşmaktan mı hoşlanır yalnızca onu bilmek pek de mümkün değildir. Sahibi Gargamel çok otoriter de olsa Azman onu çok sever, Gargamel de kötü bile olsa kedisine karşı aynı hisleri besler. Turuncu-kızıl renkli tüylere sahip, karnı beyaz, burnu kara olan sivri kulaklı, salyaları akan psikopat bakışlı Azman'ın hayâli bir kere bile olsa bir şirini kıstırıp yutuvermek ama sahibi her zaman buna engel olur. Paris Darphanesi'nin (La Monnaie de Paris) 2020 yılında çıkardığı hatıra paralarının arasında Gargamel ile Azman'ı bir arada gösteren 10 €'luk renkli hatıra parası da var.

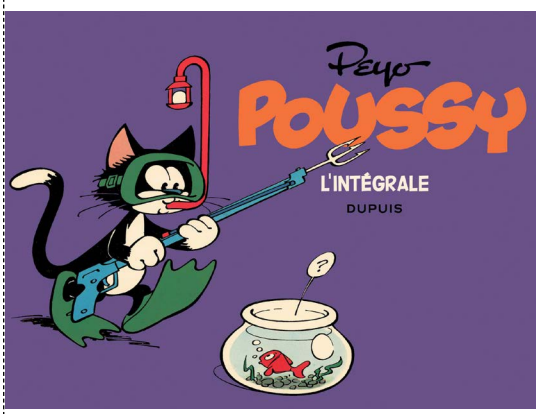

Azman kadar tanınmayan sevimli kedi

Gaston'un kedisi gibi siyah-beyaz olan haşarı, obur, tembel, yabani, sakar ve bir o kadar da sevecen Poussy herkesin sahip olmak istediği kedidir. Konu yemek olunca müthiş yaratıcıdır, akvaryumdaki balığı yiyebilmek için kamışla içindeki tüm suyu içmeye çalışır. Sütçünün sütlerini içebilmek için türlü numaralar çevirir. Küçük köpekleri kovalar, büyüklerinden kaçar. Peyo'nun Azman kadar tanınmayan bu kedi karakteri Hayal'et okuyucuları için pek de yabancı değil, 35 nolu sayıdaki Peyo dosyasında birkaç çizgisine yer vermiştik bu

sayfalarda. Peyo'nun 1949 yılında başladığı Poussy'nin maceraları, Şirinlere yoğunlaştıktan sonra asistanı Lucien De Gieter tarafından, De Gieter'den sonra da Daniel Desorgher, Éric Closter ve Philippe Delzenne tarafından gerçekleştirildi.

Dünya'nın en tanınmış kedisi

Guinness Rekorlar Kitabına göre 2580 küsur gazetede ve dergide yayınlanan bantlarıyla Dünya'nın en tanınmış kedisi tombalak, lazanya düşkünü, pazartesilerden nefret eden, bir türlü rejim yapamayan, sahibine muzırlık yapmadığı zamanları uyuyarak geçiren obur Garfield. Jim Davis 1978 yılından beri yayımlanan bu kediye "iri ve huysuz" biri diye tanımladığı dedesi James A. Garfield Davis'in adını vermiş. Çocukluğunda çevresindeki kediler üzerine kurguladığı karakteri yaratırken "iyi ve kolay satılabilir" bir karakter hedeflemiş. Garfield üzerine kurulu yan ürünler 111 ülkede 1 milyar doların üzerinde ciro yapıyor artık. Garfield'in pop kültür üzerindeki bu etkisinin içeriğinde sosyal ve siyasal konuların olmamasına bağlanır. Asıl amacının da bu olduğunu söyleyen Davis "siyasete çok da hakim olmadığını" şaka yollu olarak yıllarca OPEC'in diş dolgu malzemesi olduğunu sandığını belirtmiştir.

Cihana nam salmış Cihangir kedisi

Peki Türkiye'nin en tanınmış kedisi hangisi? Bana sorarsanız elbette Cihangir kedisi "Kötü Kedi Şerafettin". Levent Cantek'in derlediği "Çizgili Kenar Notları"nda Can Yalçınkaya, Bülent Üstün'ün çizdiği L-Manyak'ın ikinci sayısından itibaren maceraları yayımlanan sonra Lombak'a geçen, bu anti-kahraman kedi karakterini şöyle tanımlıyor: " "Şero" adlı kedi içgüdülerine göre hareket etmekten hoşlanır. İçki içer, partnerinin istekli olup olma[ma]sına aldırmadan seks yapar, hırsızlık ve cinayet onun için sıradandır." Kedi karakteri çizen diğer çizerlerde çok sık görüldüğü gibi Bülent Üstün'ün de çocukken çok kedisi olmuştur. "Benim hayatta hayranlık duyduğum tek şey kedidir" der çizer ve onu şöyle anlatır: "Şerafettin dünyada örneği olamayacak kadar feci kötü bir yaratık; ben bile korkuyorum ondan. Bir yandan da manik depresif. Bir macerasında mesela ağlıyor, "Ben demokratım, benden korktuğunuz için fikirlerinizi söylemiyorsunuz" diyor. "Abi tamam ağlama, bak bizi de ağlatacaksın" diyor diğer kediler, sonra birden toplanıp bir tanesinin kafasını dağıtıyor. Ne yapacağını tam olarak bilemediğin için mutlak kötü." Cihana nam salması nereden geliyor derseniz, Mehmet Kurtuluş ve Ayşe Ünal'ın yönetmenliğini yaptığı animasyon filminin 2016 yılında Annecy Uluslararası Animasyon Filmleri Festivali'nde gösterilen ilk uzun metrajlı Türk filmi olmasından. Film olumlu eleştiriler almış ve beğeni toplamıştır. Animasyon filmlerindeki miskin ve açgözlü Garfield, erkeksi ve kendini beğenmiş Fritz, fare ve kuşları rahatsız eden Tom ve Sylvestre'a bakıldığında içinde biraz da olsa kötülük bulunmayan kedi olmadığı ama ağzı bozuk, zampara, amansızca şiddet eğilimli Şero'nun tamamen ayrı bir kategoride olduğu ve Şero'nun yanında diğerlerinin sütten çıkmış ak kaşık sayılabilecekleri belirtilmiştir.

Beterin de beteri var

Şero'ya kötü dedik ama beterin de beteri var. Hem Pulitzer Ödülü hem de Angoulême Ödülü almış tek çizgi roman olan, Art Spiegelman'ın Maus'unda Naziler kedi, onları kovalayan Amerikalılar köpek, Yahudiler fare, Polonyalılar domuz, Fransızlar kurbağa olarak tasvir edilir. İşte bu kediler bence en kara kötülüğün ta kendisi. Bir röportajında Spiegelman, kedilerin zarafet ve asaletini Nazi Alman ideolojisinin bir parçası olan Aryan ırkın üstünlüğü görüşü ile

nasıl bağladığını şöyle anlatıyor: “ Genç Aslanlar filmindeki Marlon Brando’ya benzer, Nazi üniforması içinde bir kedi görseli vardı. Nazileri, nasılsa seksi gösteren klişelere örnek, Nazilerin en asil ve vahşi yanını gösteren bir görsel. Bana SS üniformalarını da içeren Night Porter tarzı pornografiyi anımsattı ve öyle korkuttu ki Maus’u gerçekten büyük ölçekli kedilerle çizmedim.” Yahudilerin fare, Almanların da kedi olmasının aynı zamanda bir “kedi-fare oyunu” sembolizmi içerdiğini de görebilirsiniz. İlginçtir ki Spiegelman’ın aklına bu fikir tamamen ayrı bir ırkçılık sorunu yüzünden gelmiştir: “Ah, fareler… Aslında her şey benim siyah insanları çizmeye denememle başladı… Melodramatik ucuz dergi çizimleri tarzında, jaluzi gölgeleri içinde ama hayvan suratlarıyla ve kahramanın dev bir fare kapanına yakalanarak ölmesiyle sonuçlanacak bir şeyler yapmak istedim. Bir şeyler karaladım ama boşa çabalıyordum. Yakın arkadaş olduğum bir sinemacı Ken Jacobs “Sinemaya Giriş” dersi veriyordu. O gün Ken sessiz sinema ile sesli sinemanın ilk zamanlarından kalma eski ırkçı animasyon filmlerinden örnekler gösterdi. Siyahlar neşeli, insanlık dışı, kocaman dudaklı maymun gibi yaratıklar şeklinde çizilmişti; tavuk çalan, karpuz çalan, barbut atan, sürekli şarkı söyleyip danseden klişeler şeklinde, ırkçı çizgi mirasımızın sıradan çizgileriydiler…bütün bunlar bana Evraka dedirtti: animasyon çizgi tarzı ile Amerika’da siyahların yaşadıkları üzerine bir çizgi bant yapmak. Ku Klux Kats’ler ile kölelerin kaçışını ve Amerika’da ırkçılık hakkında öyküleri çizebilirdim… Kendi kendimden şüpheye düştükten sonra aslında bu kedinin fareye zulmetmesi metaforunu kendi yakın deneyimime uyarlayabilirdim. Bu gelişme beni şaşırttı, kendi çocukluğum benim için bir konu değildi. Ama Ku Klux Kats’ten ve antromorfize edilmiş “siyahîler”den çocukluğumun karabasanlarına konu olan, Yahudileri kovalayan Nazilere, duygusal olarak daha çok etkilendiğim bir konuya kayarsam eğer önemli bir şeyin ortaya çıkacağının farkına vardım.”

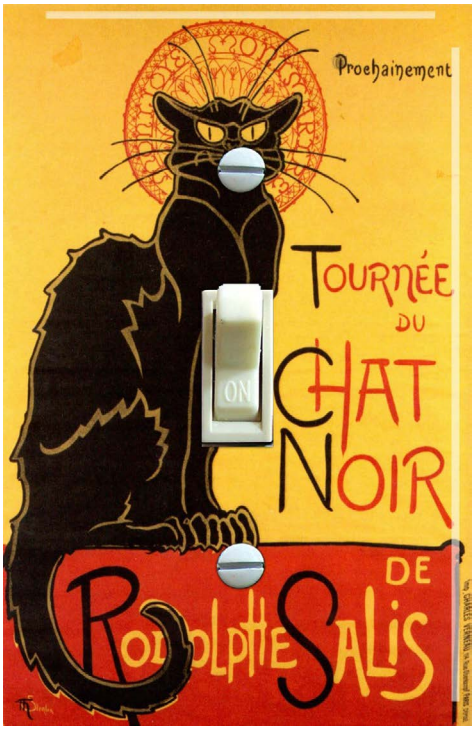

Steinlen’in Mona Lisa’sı

Paris’in pitoresk sembollerinden biri de İsviçreli Théophile Alexandre Steinlen’in 1896 yılında Montmartre’daki “Le Chat Noir” (Kara Kedi) kabaresi için yaptığı, sarı ve kırmızı zemin üstünde bir kara kediyi içeren afişidir. Dünya üzerinde tanınan bu başına buyruk, heybetli, netameli ve yakışıklı sokak kedisi, Japon sanatından etkiler taşıyan yalın çizgileriyle Steinlen’in Mona Lisa’sı sayılır. Steinlen’in “Le Corbeau et le Chat (Fable)” adlı on iki karelik çizgileri 23 Şubat 1884’te haftalık “Le Chat Noir” adlı dergide yayınladı. Bir karga ile beyaz kediciğin mücadelesini anlatır çizgiler. İşte bu beyaz kedicik çizgilerde rastladığımız tüm kedi karakterlerinin anası oluyor bir anlamda. Steinlen aynı dergide 78 sayfa da kedilerin öykülerini yayımlamıştır. 1902 yılında Ressam ve Çizerler Sendikası’nın kurulmasına önayak olan bu anarşist yalnızca resimlerinde, desenlerinde, afişlerinde değil heykellerinde de özgür ruhlu olarak gördüğü kedileri konu almıştır.

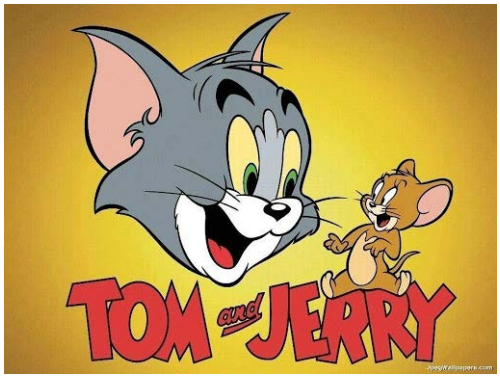

Yedi Oskarlı Kedi

Yedi yaşımda iken babam eve ilk defa televizyon alınca ne de çok sevinmiştim, artık Akıllı Bıdık’ı, Ayı Yogi ile Bobo’yu kendi evimizde seyredebilecektim. Benim çocukluğumun çizgi film kahramanlarını kızlarım bilmiyor. Onların kahramanları farklı, Peppa the Pig, Paw Patrol, Booba, Sunny Bunnies seyrediyorlar.

Hem de tabletten, Netflix'ten takip ediyorlar sevdikleri kahramanları. Zaman değişiyor tabi. Benim hatırladığım ilk kedi kahramanım elbette ki Hanna ve Barbara'nın Tom'uydu. Tom ve Jerry'nin maceralarını seyrederken kıkır kıkır gülerdik. Her seferinde Jerry'nin Tom'un tuzaklarından kurtulması çok hoşuma giderdi doğrusu. Öfkeli, alıngan, biraz da sakar Tom'un en sevdiğim özelliği ise güçlüklerden yılmadan, usanmadan Jerry'i kovalamasıydı. Çizgi filmde konuşma yoktu, aksiyon vardı. Joseph Barbera bir röportajında, Charlie Chaplin'in büyük hayranı olduğunu, onun filmleriyle büyüdüğünü ve bunların da sessiz olduğunu söyler. Tom ve Jerry'nin maceraları büyük bir kovalamacadan ibarettir ve komik olmak için konuşmaya gerek olmadığını belirtir. Konuşma olmasa da Scott Bradley'nin bestelediği müzikler ve William Hanna'nın seslendirdiği Tom'un çığlığı çizgi filmin daha da etkili olmasını sağlamıştır. Tom ve Jerry, En İyi Kısa Animasyon Filmi Oskarı'na tam yedi kere layık görülmüştür.

Bir kedi gördüm sanki…

Hatırladınız değil mi? Sevimli sarı kanarya Tweety'nin meşhur sözü yine keyifli bir maceranın habercisidir, siyah-beyaz kedi Sylvester ile olan maceraların… Friz Freleng Sylvester'i 1945'te yarattığında tek başına yaşıyordu maceralarını ta ki 1947'de Bob Clampett'in yarattığı Tweety ile tanışıncaya kadar. Looney Tunes'un bu kötü adam karakteri

Sylvester yalnızca Tweety ile de çalışmamıştır. Tweety ile kazandıkları iki Oskar'ın yanı sıra Sylvester üçüncü Oskar'ını da Speedy Gonzales ile birlikte almıştır. Adı, yaban kedisinin bilimsel adı olan Felis silvestris'ten gelir.

Belçika'nın en tanınan kedisi: Le Chat

Belçika'nın Le Soir gazetesinde 22 Mart 1983'te yayımlanmaya başlayan, Philippe Geluck'ün Le Chat (Kedi) karakteri şüphesiz Belçika'nın en tanınan kedisidir. 23 Le Chat albümü olan Gelück, kedi fikrinin aslında 1980 yılında evlilik hediyeleri için yazdığı teşekkür mektuplarına çizdiği kedi karikatürlerinden geldiğini söyler ve Le Chat'yı nasıl çizdiğini şöyle anlatır: " Tüm çizgiroman karakterleri, çok sonra farkına varırız ki değişmişler, gelişmişlerdir. Başlangıçtaki Gaston sondaki Gaston değildir. Başlangıçtaki Spirou, sonra gelecek olan Spirou değildir. Tenten çok farklıdır… Bir gün bir nevi olgunluğa erişiriz. Le Chat böyle bir olgunluğa 10, 12 yıl sonra erişti, oldukça uzun bir süre yine de… Günümüzde artık böyle, büyük bir daire burnunu temsil eden, iki küçük daire gözlüklerini temsil eden ki başlangıçta bunlar benim gözlüklerimdi. Zeki bir bakış, iki sivri kulak. Le Chat'yı yapmak çok basit görünür. Ama yine de Le Chat'yı benden başka biri çizdiyse hemen anlarım. Büyük çizerlerin yaptıkları Le Chat çizimlerini gördüm. Ama [benim gibi] yapamıyorlar. Bazen en basit gibi görünen şeyler aslında yapması en zor şeylerdir: Düz bir çizgi, mükemmel bir daire… Bunlar çizmesi en zor şeylerdir."

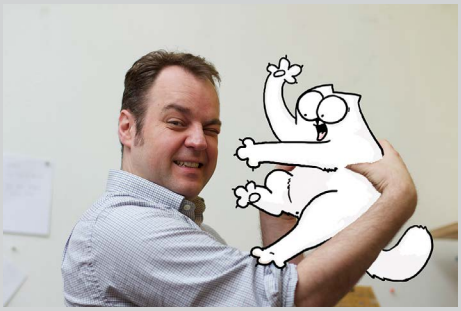

YouTube fenomeni

YouTube'ta denk gelmişsinizdir, gelmediyseniz de Simon's Cat sayfasını ziyaret edin. Son baktığımda 5,5 milyondan fazla abonesi olan bir sayfaydı.

İlk kısa animasyon filmini 4 Mart 2008'de yayımlamış, 63 milyondan fazla kişi izlemiş Simon'un kedisini. Simon Tofield aslında on üç yıllık bir reklam çizeri iken, Adobe Flash ile animasyon yapmayı isterken yaratmış bu kedi karakterini. Kedisi Hugh'un sabah kendisini beslemesi için Simon'u uyandırmasını konu almış ilk animasyonda. Haberi olmadan birisi bunu YouTube'a yükleyip popüler olduktan sonra da 2008'de bu kanalı kurmuş. Animasyonlardan sonra da albümler gelmiş. Türkiye'de de 2009 yılında Simon'ın Kedisi adıyla yayımlandı. 2015 yılında bu dünyadan göçen kedisi Hugh'tan şöyle bahsediyor Simon: "Numaralarından biri de sabah erken saatte yatağıma gelip kulağımı emerek beni uyandırmaktı. Yavru kediyken çok şirindi bu hareketi ama büyüyüp küçük bir panter olunca biraz sorun olmaya başlamadı değil." YouTube kanalından Cat Man Do adlı ilk kısa animasyonu izlemediyseniz izleyin.

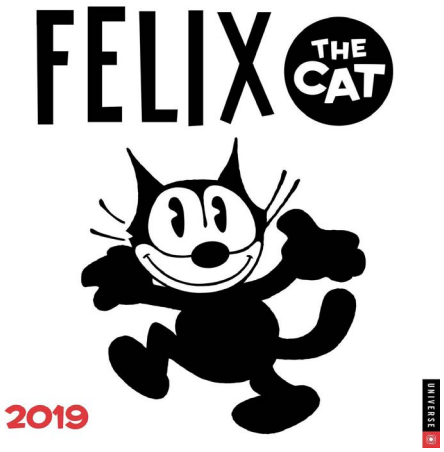

Şarlo'dan da ünlü bir kedi

Sessiz sinema zamanının

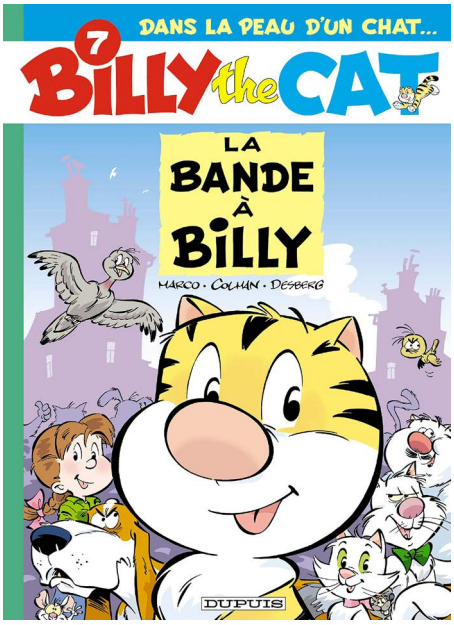

en tanınmış animasyon kahramanlarından biri de 1919 yılında beyazperdeye adımını atan Felix the Cat'tir (Kedi Felix.) 1920'lere gelindiğinde artık Şarlo'dan bile çok tanınmaya başlamıştır neredeyse. Yaratıcısı Otto Messmer, yapımcısı da Pat Sullivan'dır. 1930'lara kadar revaçta olan Felix, sesli sinemanın gelmesi ve Mickey Mouse'un ortaya çıkmasıyla artık yapılmaz. 1923'ten itibaren yalnızca çizgiroman olarak görülmeye başlar ama 1960'larda bu sefer Televizyona döner. 1988'de uzun metrajlı filmi yapıldıktan sonra, 1995'te yeni bir animasyon serisi ile ekranlarda yaşamına devam eder.

Ve daha niceleri…

Raymond Macherot'nun dedektif kedisi Chaminou, Selma Emiroğlu'nun Kara Kedi Çetesi, Stéphane Colman ve Stephan Desberg'in Billy the Cat'i, Juan Diaz Canales ve Juanjo Guarnido'nun Blacksad'i, ve daha niceleri… O kadar çok var ki burada anlat anlat bitmez. Eğer bir kediniz varsa benim için gıgısından bir gıdıklayın, eğer bir kediniz yoksa size en yakın sahipsiz hayvanlar barınağından bir kedi sahiplenin, şu dışarı çıkamadığımız karantina günlerinde yanınızda kıvrıldığında, okşadığınızda çıkarttığı mırıltılar üzerinizde yatıştırıcı bir etki oluşturacak ve sakinleşeceksiniz, Bezgin Bekir'in rahatlığına kavuşacaksınız…

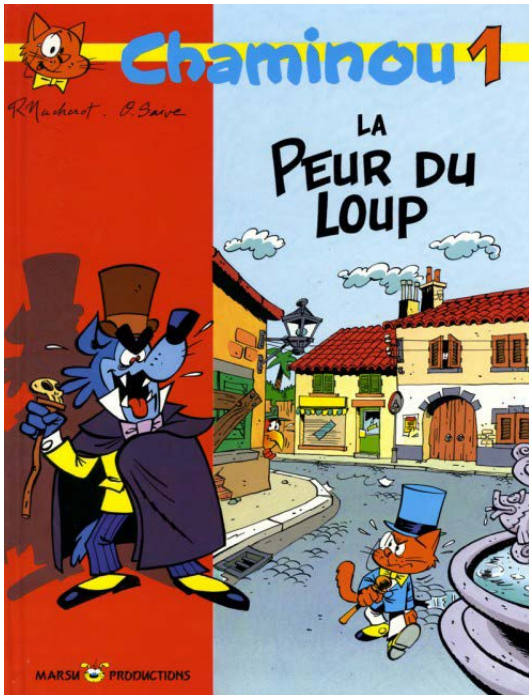

OLGU İLE ALGI
MURAT YAPICIER
Ben seni aldattım !
Ben de !
1 NİSAAAN !
2 Temmuz !
Napçan o tasmayla? Köpeğimiz yok ki !
Dışarı çıkcam !
Sokağa çıkma yasağı var ama ceza yiycen!
Kaçan köpeğimi arıyorum diycem!
murat21

Sibel Çelikel

İLK KORKUM

İlkokul anılarım bulanıktır. Çok hatırlanası bir detay değildi belki de seksenlerde çocuk olmak. Pencereden vuran güneşin ışığı yumuk yumuk ellerimi terletirken arada annemin arkama koymam için verdiği tülbendi düzelterek güçlükle ilk harflerimi yazmaya çalıştığımı hatırlıyorum.

İlkokul anılarım bulanıktır. Çok hatırlanası bir detay değildi belki de seksenlerde çocuk olmak. Pencereden vuran güneşin ışığı yumuk yumuk ellerimi terletirken arada annemin arkama koymam için verdiği tülbendi düzelterek güçlükle ilk harflerimi yazmaya çalıştığımı hatırlıyorum.

O zamanki eğitim sisteminde öğretmenlerin disiplin anlayışı farklıydı. "Sıra dayağı" diye bir gerçek vardı. Kimin suçunun bedelini ödediğimizi bilmeden sorgulamadan razı olurduk kaderimize. Parmak uçlarımızı birleştirip sıramızı beklerdik. Bir defasında elim havada beklerken yorulmuş olacağım ki bir an için elimi indirecek oldum. Öğretmen tam o sırada benim bulunduğum yere gelmesin mi? Tahta cetveli elime indirdiğinde elim aşağıda olduğu için bu darbe başparmak kemiğime gelmiş olacak ki gözlerimden acıyla yaşlar boşandı. Sıra arkadaşımın beni teselli etmek için sırtımı sıvazladığını hayal meyal silik bir düş gibi hatırlıyorum. Annem, okul aile birliği üyesi olup okul işleri için düzenlenen etkinliklerde aktif görev aldığı halde bu toplu cezada üzerime düşen çileyi herkesle birlikte çekerdim. Anneme bundan bahsetmek aklıma bile gelmezdi.

Aramızda daha şanssız olanlar vardı. Bir Osman vardı mesela. Mahalleden tanırdım onu. Kırmızı yüzlü, önlüğü lekeli, dağınık bir oğlandı. Her nedense hep neşeli görünürdü. Öğretmen onun her şeye gülmesine çok sinirlenirdi. Bir defasında Osman'ı cezalandırmak için tahtaya kaldırmış ve bütün sınıf arkadaşlarının ona vurmasını istemişti. Birçoğumuz gerçek anlamda vurmayıp hafifçe yüzüne dokunup geçsek de bu yeterince onur kırıcıydı. Sıra bana geldiğinde elbette vurmadım. Ona yakından baktığımda Osman'ın o halde bile gülmeye çalışmasından şakaya vurma çabasının bir tür zırh olduğunu o günkü çocuk aklımla bile anlamıştım ancak öğretmen bunu anlayamamıştı. Acaba Osman,

İllüstrasyon- Nevra Çelikel

neleri perdelemişti gülüşünün arkasında? Kim bilir?

Öğretmen çoğu zaman bize yapmamız gereken işi söyledikten sonra masasına yerleşir kendi işleriyle meşgul olurdu. Büyük bir dikkat ve özenle üzerinde "Ünite Planı" yazan o kalın defteri doldurmaya koyulurdu. Arada sırada kafasını kaldırır kendi arasında konuşanları azarlar ve sonra kendi dünyasına gömülürdü. Henüz otuzlu yaşlarda ama geçkin gösteren, hayalet gibi bembeyaz yüzlü, fazla kilo sorunu olan, gereğinden fazla renkli giyinen, abartılı bir makyaj yapan, mutsuz ve yalnız görünen bir kadındı. Matematik dersini hiç sevmediği için bize o dersi hiç anlatmazdı. Resim çizmeyi sevdiğinden tahtaya tebeşirle güzel resimler çizerdi. Belki de yanlış bir meslek seçmişti. Onunla bir defa bile empatik bir göz göze gelme anı yaşadığımı; anladığımı, anlaşıldığımı hissettiren bir bağ kurduğumu hatırlamıyorum. Müfettişin gelmesinden çok korkardı. Öğretme yöntem ve teknikleri "Müfettişin yanında bunu böyle söyleme sakın." cümlesinde kodlanırdı. Korkulu rüyamız haline gelmiş olan "Müfettiş" denen adamın geleceğini haber aldığı zaman bize ısrarla bir şeyler ezberletmeye başlardı. O gittikten sonra yine masasındaki işlerine odaklanırdı. O dönem arkadaşlarla aramızda "öğretmencilik" oynarken bile bu mesleği masada oturup öğrencileri azarlamak olarak betimlediğimizi hatırlıyorum.

Bir gün öğretmen okulda olduğu halde her nedense o ders bizi boş bırakmış, bahçede vakit geçirmemizi söylemişti. Arkadaşımla okulun bahçesinde yer alan tuvaletlere gidip orada saçlarımızı düzeltiyorduk ki yerdeki tebeşirleri fark ettik. Bir tane pembe bir tane de mavi tebeşir yere düşmüştü. Tebeşir, öğretmenin cebinden tek tek çıkan, teneffüslerde dokunmamız ve kullanmamız yasak olan, o devirde az bulunan, öyle olduğu için de çok ilgimizi çeken bir nesneydi. O pembe mavi tebeşirleri yerden alıp bir şey yazmak için yoğun bir istek duydum. Hiç düşünmeden bu güçlü içgüdüye uydum. Pembe olanı seçip aldım. Aklıma gelen ilk cümleyi yeni öğrenmeye çalıştığım Türkçemle ve eğri büğrü çocuk el yazımla tuvaletin duvarına yazdım: "Engin, Hanife'yi seviyor." Arkadaşım ve ben kıkır kıkır gülerek ilk defa gizli bir iş yapmanın keyfini paylaştık.

Engin, öğretmenin iyi davrandığı tek öğrenciydi. Öyle ki öğretmen, onu hafta sonu görmediği zaman özlediğini söylerdi. Her yaptığına "Aferin." derdi. Onu sürekli överdi. Bir insana devamlı olarak "Sen aptalsın." derseniz o kişi eninde sonunda aptalca bir hareket yapmaktan kaçamayacaktır. Tersi de geçerli. Engindeki öğretmen tarafından aşılanmış olan özgüven onun enerjisini öyle parlatıyordu ki hepimiz onun bizden daha akıllı olduğuna inanıyorduk. Hanife ise öğretmenin neredeyse hiç kızamadığı bir öğrenciydi. Öğretmenler gününde kimimiz okul bahçesinden papatya toplarken kimimiz annelerinin evden gönderdiği çetik ve oyalı tülbendi hediye ederdi. Hanife ise Almanya'dan babasının göndermiş olduğu içinde ne olduğunu bilmediğimiz büyük bir karton kutuyu öğretmene getirmişti.

Engin ve Hanife çalışkanlar kümesinde yan yana oturan iki öğrenciydi. Birbirlerinden başka hiç kimseyle pek konuşmazlardı. Öğretmen onları birlikte oturttuğu için mi iyi anlaşmak zorunda kalmışlardı yoksa gerçekten birbirlerini seven iki iyi arkadaş mı olmuşlardı, bunu hiç bilmiyorum. Ben o duvara niye öyle yazmıştım? Çocuk kalbimle öğretmenin onlara olan ya da onların birbirlerine olan ilgisini kıskanmış olabilir miydim? Kıskançlığın ne olduğunu anlayacak yaşta mıydım? Bunları anımsayamıyorum. Sadece o an için ilk aklıma gelen cümleyi yazmıştım. Bir sırrı ifşalamak ya da onları üzmek gibi bir niyetim olamayacak kadar küçük ve masumdum.

Bir sonraki derste öğretmen beni ve arkadaşımı ayağa kaldırdı. Filmlerdeki suçluyu sorguya çeken polisler gibi o cümleyi yazanın biz olup olmadığımızı araştırıyordu. O an içimde kaynayan coşkun bir ırmak tüm hücrelerimden sımsıcak akıyor önce midemde toplanıyor sonra bacaklarımda garip bir uyuşma yaratıyordu. Ayakta durmakta zorlanıyordum. Yüzüm sapsarı olmuştu. Kalbimin deli gibi atan sesini duyabiliyordum. Bir elimi sanki dışarı fırlamasını önlemek ister gibi kalbimin üzerine koymuş durumda bana kesilecek cezayı bekliyordum. Bunun adı korkuydu.

Bir defasında annemin toz almasına yardım etmek istediğimi hatırlamıştım o an. Annem önce "Sen küçüksün, yapamazsın." diye itiraz etmiş, ardından ısrarıma dayanamayıp elime bir toz bezi vermiş ve nasıl yapılacağını göstermişti. O zamanlar anneler, en güzel ve en parlak çeyizlik fincanlarını kullanmaya kıyamaz, müze gibi cam bölmelerde sergiye çıkarırlardı. Küçücük ellerimle

tutamayıp annemin sarı fincan takımından bir parçayı yere düşürmüş ve kırmıştım. İşte o an tanışmıştım ilk korkumla. Ortada açıkça bir zarar vardı. Annem görünce bana kızacak mıydı? Bunu henüz bilmesem de sonucu beklemek karnımda sıcaklık yaratan bir sancıydı. O an yapacak başka bir şey bulamamış, oturup için için, sessiz sessiz ağlayarak beklemiştim. Bunu fark eden annem, bir fincan için ağlanmayacağını, böyle şeylerin benden daha kıymetli olmadığını söylemiş, gözyaşlarımı şefkatle silmiş ve beni gözlerimden öpmüştü.

İşte şimdi de benzer bir suçluluk duygusuyla usul usul ağlıyor ancak annemin beni gelip teselli edişi gibi bir bağışlanma ve anlaşılma umamıyordum. Öğretmen git gide yükselen bir tonda konuşuyordu. Onun tiz ve metalik sesi acımasız notalara çıktıkça ağzından çıkan sözcükler anlamını yitiriyordu. Neden bu kadar kızdığını anlamakta gerçekten güçlük çekiyordum. Ben ne yapmıştım? Bir cümle yazmıştım. Elbette duvara yazmak pek doğru değildi bunu anlayabiliyordum ancak teneffüslerde bile tahtayı ve tebeşiri kullanmamıza neden izin yoktu? Yazmayı yeni öğreniyorduk ve sürekli yazmak istememiz aslında normal değil miydi? İçerik ne idi? Bir insanın diğerini sevmesi… Bu neden bu kadar kötüydü? Belki bu aralarında gizliydi. İşte bu noktada tıkanıyordum. Hatam her ne ise bana düzgün bir şekilde anlatılmıyordu. O an o derslikte alınan hiçbir ders yoktu. Sadece sınıfın önünde ayakta durmakta zorlanan elini kalbine koymuş küçücük bir kız vardı ve ona hissettirilen kocaman bir utanç…

Bunun yerine ne olmalıydı? Günümüzde çok izlenen Amerikan yapımı çocuk dizilerinde olduğu gibi yetişkin birinin benim boyumla aynı hizaya gelecek şekilde çökmesini, sakin ve yumuşak bir ses tonuyla: "Bak canım, bu iki arkadaşın birbirini sevebilir. Sevmek güzeldir ama senin bunu herkesin okuyabileceği bir alana yazman onları utandırabilir. Bu yüzden bir daha böyle özel bir konuda yazmamalı ve konuşmamalısın. Ayrıca okul malına zarar vermemeliyiz." şeklinde pedagojik ve empatik bir konuşma yapmış olmasını ve bunu sınıfın önünde değil özel konuşulabilecek bir ortamda yapmasını beklemek çok mu ütopik olurdu?

O gün öğretmen bize vurmamıştı ama hissettiklerimden yorulmuş ve epey hırpalanmıştım. Suçum neydi? Bu kadar korkmama, korkutulmama gerçekten gerek var mıydı? Anne kucağından kopup gelmiştim ben oraya. O zamanlar okul öncesi eğitim yaygın değildi. Annemin elini ilk defa bırakıp girmiştim ben o kapıdan. İlgiyi ve özeni hak ettiği düşünülen o iki öğrenciden farkımız neydi? Bir çocuğun annesinden azar işittiği halde yine de ondan onay beklemesi gibi çaresizce öğretmenin gözüne girebilmek için çırpınıyorduk hepimiz. Bu duygusal işkence daha ne kadar sürecekti? Ne kadar süre bizi ayakta sorguya çekmeye devam edecekti ve bizi sınıf önünde küçük düşürmekten ne zaman yorulacaktı? Öfkesini nasıl dindirecekti? Bunu bilemiyordum.

Geçen zamanı net olarak algılayamayacak ve hatırlayamayacak kadar küçüktüm. Bir süre sonra müdür Bey'in içeri girdiğini hatırlıyorum. Müdür Bey, "Bu çocuklar neden ayakta?" der gibi sorgulayıcı bakışlarla önce bizim solgun halimize sonra da öğretmene bakmıştı. Bunun üzerine öğretmen, derhal oturmamızı emretmişti. Böylece öğretmenin dikkati başka yöne kaymış ve kurtulmuştuk.

Müdür Bey, öğretmenle özel olarak konuşmak istemişti. Bir süre bizim duyamayacağımız şekilde konuşuldu. Önemli bir bilgi verildiğini sezinleyebilmiştik. Sonraki hafta öğretmenin tayininin çıktığını duyduk. Onun giderken bize veda edip etmediğini bile hafızam değerli bir bilgi olarak kaydetmemiş. Bir süre derslerimiz boş geçti. Yeni öğretmenin gelmesini umutla ve merakla bekledik.

Öğretmenimizle tanışıp ondan içten, sıcak, sevgi dolu övgüler alana dek yetersiz ve eksik olanın biz olmadığımızı anlayamamıştık. Engin ve Hanife'nin süper zekâlı değil, normal çocuklar olduklarını o zamana kadar fark edemediğimiz gibi… Büyüyüp matematiği çok da sevememiş yetişkinler olarak hayata karıştığımızda ise zaman zaman rüyalarımızda kendi çocukluğuna sarılmış, onu yatıştırmıştık: Bitti, geçti. Kimse seni korkutamaz. Sen bu halinle tam ve yeterlisin. Sen mükemmel bir çocuksun. Sen bir mucizesin. Mademki varız, aslında hepimiz bir mucizeyiz.

Korkmaz Uluçay

ÇER ÇÖP

–Bende çöp yok Reşat, teşekkür ederim.

–Çöp için çalmadım Kenan abi… Perşembe apartman ilaçlanacak, haber vereyim dedim.

–Hayrola, nerden çıktı bu?

–Apartmanı böcek basmış, herkes şikâyetçi… Böyle kara kara böcekler, hamam böceğine benziyor ama farklı galiba… Bizim daireye kadar indi…

–Doğru, ben de gördüm bir ikisini geçen gün. Hatta bir tanesi ısırdı galiba beni uyurken, bileğim "Temel Reis"inki gibi oldu, şişti.

–Yani, evde ol perşembe sabahı… Sizin daireden başlayacaklar ilaçlamaya…

–Niye benim evden başlanıyor?

–Benden duymuş olma ama sizin evden şüpheleniyorlar. Çok eşya var ya sizde, eski şeyler falan…

–Canınızı albızlar alsın sizin… Başlarım onların şüphesinden… Ne demek lan bu? Bende çok şey var ama elim hep üzerlerinde, tertemiz tutuyorum. Tüyleri dökülüyor diye "Kaptan Swing şapkasını" bile attım. "Çöp ev" mi sandınız lan benim evi?

–Abi, sinirlenme, tamam. Hani sahaflardan eski kitap, plak falan alıyorsun ya, ne bileyim işte, ondan şey etmişlerdir.

–"Bakteri plağı" mı lan bu? Alıyorum da, silip öyle yerleştiriyorum hepsini. Demedin mi komşulara "Benim hanım iki haftada bir temizliğe gidiyor, Kenan abinin evi çok temiz." diye?

–Öyle de, pek çok şeye dokundurtmuyorsun ya abi. Hanım bi' tek yerleri, camları falan silip bitiriyor temizliği. Belki o dokunulmayan şeylerin arkasında yuvalanmışlardır.

–Anlaşıldı… İstemiyorum, senin hanım gelmesin bir daha temizliğe. Azıcık iş yaptırıp "tam para" veriyoruz, memnun olacağınıza, bir de millete malzeme veriyorsunuz hakkımda demek ki. Yoksa böyle düşünemezler; komşulardan kaçı gördü ki benim evi?

–Abi yapma, "tam para vereceğim" diye tutturan sensin. Üzme bizi… Sorunca komşular söylemişizdir tabii. Sana saygımız sonsuz, biliyorsun.

–Tamam… Ama dedikodu yapmanızdan hoşlanmıyorum, bilesiniz. Bi' siz, bi' de o "Çiko İhsan"; aleyhimde çalışanları biliyorum ben… Görürsünüz; Teks'in intikamından korkun oğlum… Neyse… İki gün var perşembeye. Söyle o "Kazmakürek Bill" kılıklı yöneticiye, önce haber beklesin benden, sonra ilaçlamayı başlatsın.

–Ne haberi abi?

FERRIG.

–Posta arabası gelecek de… Demiryolu çalışanlarının maaşları da içinde, inşallah saldırıya uğramaz

–??

–Tamam, sen işine bak. Yaptığım bi espriyi anlayın da dişimi kırayım.

–Nasılsın Gönül abla? Ziyaretine geldim.

–Hoş geldin Kenan Bey oğlum. Allaha şükür, zor yürüyorum ama, görüyorsun işte, iki saat sürdü kapıyı açmam… Asansör olmasa bu evden bile çıkamam en üst kat diye. Hoş, pek çıktığım yok artık.

–Maşallah, maşallah, iyi gördüm seni. Sen otur salonda, ben mutfakta kahveleri yapıp geliyorum.

–Tamam, çok yaşa sen, valla canım da çekmişti. O torbada ne var öyle?

–Önemli değil… Sen otur anlat bir şeyler, dinliyorum ben seni, bir yandan da mutfağını toplayayım ben.

–Allah razı olsun. Ben başa çıkamıyorum pek. Temizliğe de dünyanın parasını istiyorlar, ateş pahası her şey…

–Buyur Kenan abi.

–Dinle beni: Böceklerin yuvasını buldum, temizledim, fısfıs da yaptım, sorun bitmiştir.

–Nerde buldun abi, senin evde miymiş?

–Bak hâlâ "Senin ev mi?" diyor. Önce söylemeyecektim ama söylemeye karar verdim: Gönül teyzenin mutfağında; lavabonun altına yuva yapmışlar… Öte yandan, senin büyük oğlan durmadan kız arkadaşıyla telefonla konuşuyormuş çatıya çıkıp her akşam. Bağıra bağıra hem de. Ayıp be, millet onun özel şeylerini dinlemek zorunda mı? Kulakları az işitmesine rağmen, Gönül teyze, uyuyamıyormuş kadıncağız.

–Abi, pek söz dinlemiyor… Yakında askere gidecek zaten, uslanır biraz. Aslında biz o kızı beğenmiyoruz, ama bu tutturdu "Evleneceğim." diye. Kızın ailesi de pek iyi değil…

–Bak hemen başladı dedikoduya, bıraksam neler anlatacak. Bana ne yahu? İşiniz, gücünüz yok; bir hobiniz, tutkunuz yok, oturup kim ne yapmış, onun bunun dedikodusunu yapıyorsunuz. Benim hanım terk edip gidince kim bilir neler söylemişsinizdir?

–Tamam abi, kızma.

–Bana bak, böceklerin Gönül teyzede çıktığından söz etmeyeceksin kimseye; beni bırakıp onla uğraşmaya başlarlar yoksa. Söyle hanımına, ayda bir Gönül teyzeye de gidecek artık, parasını ben vereceğim. "Çatıdaymış böceklerin yuvası, bulduk, temizledik" diyeceksin herkese.

–Haydaa… Abi öyle dersem bizim oğlanın üstüne kalır olay.

–Eee, onu daha önce düşünecektiniz. Senin oğlanın her akşam çatıya çıktığını bütün komşular biliyordur yaptığınız dedikoduyla… Ben Gönül teyzeye gidince çatıya da baktım. Ortalık oğlunun attığı çikolata, cips ambalajları, sigara izmaritleri falan dolu. Bi' gün apartmanı yakacak bu hayta.

–Yakmaz abi; Allah korusun.

–Her neyse, git temizle orayı. Olayı da dediğim gibi anlatacaksın; Gönül teyzenin adı bile geçmeyecek; yoksa kafa derileriniz çadırımı süsler, bilesiniz. Komşulara da söyle, temiz tutsunlar evlerini, yeni yuva yapamazlarsa kurtuluruz böceklerden.

–Peki… Abi, benim de senden ricam: şu yöneticiye öyle isimler takma; eskiden "Örümcek Ayak" diyordun, şimdi "Kazmakürek" mi dedin, ne dedin? Kulağına giderse kızar adam.

–Kızarsa kızsın. Benim araba varken sileceğini ha bire kaldıran o değil miydi, bilmiyor muyum sanki?

–Abi, tam apartman girişine park ettin diye öyle yapmıştır.

–Söyle ona, param olunca dört çeker cip alacağım. Arazi vitesli. Sen seversin araziyi, devamlı olduğun şey…

–Aşkolsun abi, ne kabahatimizi gördün?

–Sorun orda işte, hiçbir şeyini görmüyoruz ki, hep arazisin. Söyle yöneticiye ilaçlamaya vereceği parayla çatıyı aktarsın. Gönül teyzenin zaten romatizması var, rutubetten geçilmiyor. Karar almıştık toplantıda, hâlâ yaptıracak.

–Tamam Kenan abi, söylerim. Çöp varsa alayım, gelmişken.

–Al; "Kenan abinin evinden çöp çıktı" diye yaparsınız artık dedikodumu. Şu çizgi romanları da senin küçük oğlana ver, istemişti benden. Okumaya çok meraklı; okuyup Korcan'a anlatıyor maceraları… Ondan umutluyum…

Kanlı Balta

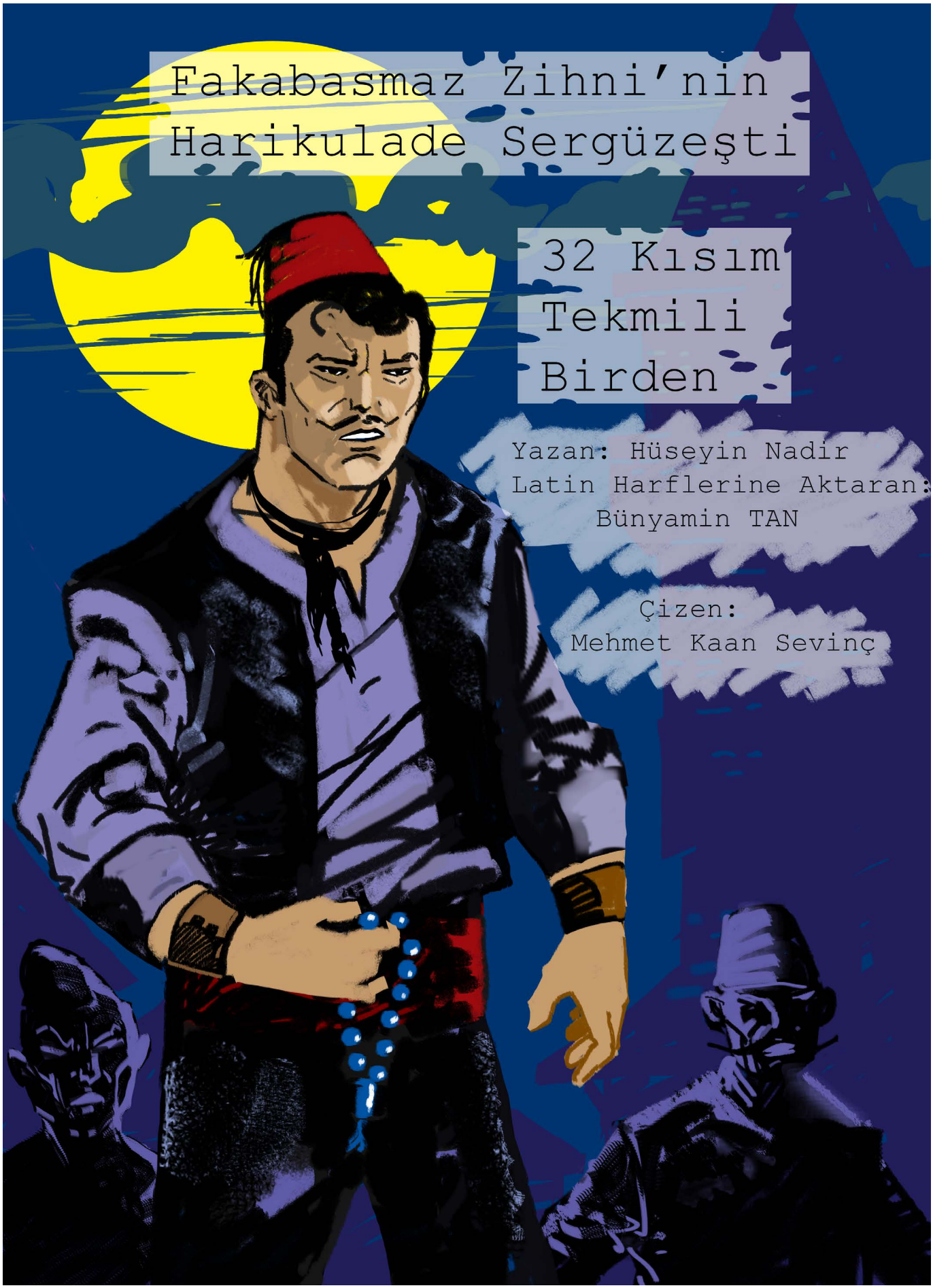
Fakabasmaz Zihni'nin
Harikulade Sergüzeşti
32 Kısım
Tekmili
Birden
Yazan: Hüseyin Nadir
Latin Harflerine Aktaran:
Bünyamin TAN
Çizen:
Mehmet Kaan Sevinç

Usta sordu; ''Evet mi?''. Kâmil Bey, metanetini daima muhafaza ederek cevab-ı redd verdi.

Usta bu sefer, elindeki bıçağın ucunu bir milimetre kadar hafifçe Kâmil Bey'in boğazına batırdı. Biçare adamın yüzü kızarmış, çehresindeki etler şişmiş, başına hücum eden kandan gözleri kıpkırmızı olmuştu. Bıçağın boğazının derisi üzerinde husule getirdiği müthiş acının tesiriyle hırıldadı. Bağıramamıştı, çünkü ağzı tıkalıydı.

Ansızın kararını değiştirerek başıyla "kabul" işareti yaptı ve boğazından süratle dört beş damla kan damlarken kalemi eline aldı. Titrek bir yazıyla kâğıdı getiren adama on iki bin lira vermesini zevcesine yazdı. Usta yazılan kâğıdı mumun mühtezz ışıkları altında okuduktan sonra:

Anahtarı da ver!

Dedi. Haydutlar Kâmil Bey'i serbest bıraktılar. Mazlum, arka (10) cebinden bir küme anahtar çıkardı ve titreyen elleriyle büyücek bir tanesini çekerek ustaya uzattı. Usta anahtarı aldıktan sonra Kâmil Bey'e:

Yarın geceye kadar aşağıda, bodrumda yatacaksın, paraları aldıktan sonra seni serbest bırakacağız.

Dedikten sonra, maiyetine bir göz işareti geçti. Üç kişi fırlayarak Kâmil Bey'i bağladılar ve bir iskemle taşır gibi gürültüsüzce bodruma indirdiler.

DEVAM EDECEK...

Atilla Bilgen

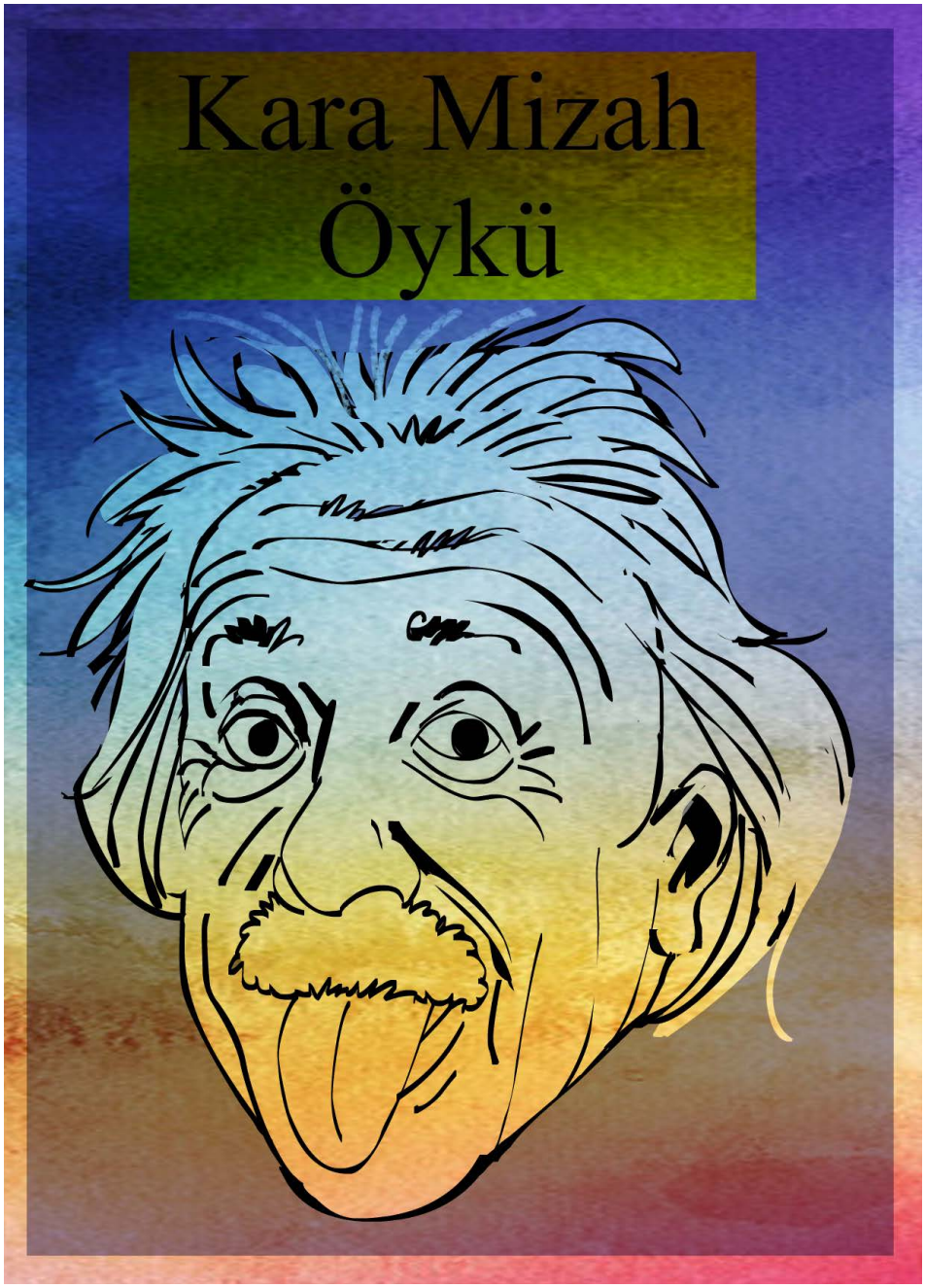

KADINLAR ve ERKEKLER!

Eşlerinin evde olmasından dolayı kadınların yüzde altmış beşi, salgın kısıtlamalarından şikâyetçi değillermiş! Bu onların sorunu, ancak biz erkeklerin fikrini soran yok, zira büyüklerimiz, "Madem kadınlar memnun, o zaman sorun yok!" diye düşünmüş olmalılar ki, araştırmayı burada sonlandırmışlar!

Eşlerinin evde olmasından dolayı kadınların yüzde altmış beşi, salgın kısıtlamalarından şikâyetçi değillermiş! Bu onların sorunu, ancak biz erkeklerin fikrini soran yok, zira büyüklerimiz, "Madem kadınlar memnun, o zaman sorun yok!" diye düşünmüş olmalılar ki, araştırmayı burada sonlandırmışlar! Tarihe not düşmek amacıyla biz erkeklerin kısıtlamalardan memnun olmadığını belirtmek isterim. Özellikle de evde çalışma saçmalığından! İtiraf etmek gerekirse ilk duyduğumda hoşuma gitmişti, ne zaman uyanırsam bilgisayarı açar, biraz internette gezinir, sıkıldığımda da işlere söyle bir bakarım

diye düşünmüştüm. Sabahın dokuzunda bilgisayarın başında olmamız gerektiği tebliğ edilince, fena halde yanıldığımı anladım. İşe gittiğim günlerde bile o saatte uyanmazdım! Gerçi mesai o zamanlarda da dokuzda başlardı, ama yaratılış olarak afyonum o kadar erken patlamazdı. İşyerinde verimli olmak için yatak keyfi yapar, banyomu alır, kahvaltımı eder, ardından yola çıkar, en geç on bir gibi ofise varırdım. Tabi ki amirlerim bu durum karşısında söylenirlerdi, ancak sonuç olarak İstanbul'da yaşıyorduk ve şehrin trafiği herkesçe malumdu!
Tabi ki tek bir bahaneyle hayat geçmediğinden zaman zaman ya toplu taşıma araçlarında cüzdanımı çaldırır ya da birileriyle karakolluk olurdum! Şefim Ali Rıza Bey halden anlardı, işe geç kaldığımdan dolayı kahrolduğumu görünce, fırça atmayı unutup beni teselli etmeye çalışır, bozulan dengemi düzeltmek için bazen de moral izni verirdi. İşte o günlerde "Ali Rıza Bey keşke bir mucize olsa da evde çalışabilsek! Böylece trafikte kaybettiğimiz zamanı işimiz için harcardık!" der ve aklımca dalgamı geçerdim. Başka dualarım kabul olacağına bu dileğim gerçekleşti ve birdenbire şefim monitör oldu! Benimle birebir temasta bulunamadığından Rıza Bey'in huyu değişti ve yılların intikamını almak istercesine sabahın köründe bilgisayarın başına geçmemi emretti. Kaytarmak için elektriğin kesildiğini, internetin koptuğunu söyledim, güç devresi aldı. Mecburen dediklerini yaptım, çalıştığımı görünce memnun olacağına daha da gaddarlaştı ve mesai saatleri dışında da yakamı bırakmaz oldu.

Oysa işe gittiğim o güzel günlerde masamda en fazla on dakika oturur, ardından kahvemi alır, motivasyonlarını artırmak amacıyla sekreterlerin yanlarına giderdim. Onlara gerekli morali yükleyince mesai arkadaşlarımla "Ne olacak bu Fenerbahçe'nin hali?" muhabbetti yapar, zamanı gelince de hep birlikte öğle yemeğine çıkar, yanımızda olmayanların dedikodularını yapardık. İnsanın karnı doyunca üzerine bir ağırlık çöker, çalışmak istese de dikkatini bir türlü toplayamazdı. Bu saatlerde yapılacak bir hata şirketin geleceğini tehlikeye düşürürdü ve bu benim kırmızı noktamdı! Bu yüzden bu saatlerde ayaklarımı masaya uzatıp üzerimdeki rehavetin geçmesini bekler, arada çay ve sigara molaları verirdim. Kendime geldiğimde genelde mesai saatim biterdi, ama iş ahlakımdan dolayı çıkmazdım! Hemen gömleğimin kollarını sıvar işe koyulurdum. Ali Rıza Bey bu çalışma aşkımı görünce duygulanır ve "Oğlum hayat biter iş bitmez. Artık eve git ve güzelce dinlen. Yarın devam edersin." diyerek çalışmamı engellerdi. Yaşça benden büyük olduğundan ona karşı çıkmayı aklıma bile getirmez, istemeyerek de olsa isteğine boyun eğerdim! Eve gitmeden önce yolumun üstündeki bir barda oturup iki duble atmayı alışkanlık haline getirmiştim. Sakın yanlış anlamayın, beni içkiyi değil eşimi severim. Tüm çabam iş stresinden sıyrılıp eve mutlu ve mesut bir halde gitmek için!

Karantina günlerinde ise sabahın köründe bilgisayarın başına geçiyor, akşama kadar yerimden kımıldayamıyordum. Tuvalete bile neredeyse izin alarak gidiyor, çayımı, kahvemi ekrandan gözümü ayırmadan içiyordum. Her günüm bilgisayarda programlanmış bir bilgisayar oyunu gibiydi. Sabah kalk ekranın başına geç, çalış, camı aç sigara iç, çalış, tekrar camı aç sigara iç… Hal böyle olunca beynim kısa devre yaptı, ufaktan akıl sağlığımı kaybettim ve normalde asla yapmayacağım anlamsız ve saçma şeylerle uğraşır oldum. Artık çalışmamak için bahane üreteceğime şirketi düşünür olmuştum! Boş zamanlarımda verimi artırmak için yeni stratejiler üretiyor, zaman kaybetmeden uyguluyordum. Bu dönemde rüyalarımın içeriği bile değişmişti. Gözümü her kapattığımda güzel kızlar yerine bilançolar görüyordum! Monotonluktan kurtulmak için arada sigarayı camdan değil, salonda içmeyi deniyordum, ama tıpkı benim gibi evden çalışan, buna rağmen halinden memnun olan Duygu'ya yakalanıyordum. Halinde şikâyetçi olmaması bence rakıyı sevmemesinden kaynaklanıyordu! Bir insan rakıyı sevmiyorsa asosyal demektir! Ama nedense bu teorimi kabul etmiyordu. Ona göre spora, tiyatroya, sinemaya, sergilere giden biri kesinlikle sosyal sayılırdı. Oysa muhabbetin kralı rakı sofrasında olurdu. Rakı içmiyorsan sosyalleşemezsin!

Beş gün boyunca bu eziyeti çekince insanın canı hafta sonu dışarı çıkıp gezinmek istiyor, ne var ki bu hayaldi, zira korona hafta sonları azdığından o günlerde dışarı çıkmak yasaktı! Bazen bu düzeni, kocalarının dizlerinin dibinden ayrılmasını istemeyen kadınların işi olduğunu düşünüyor ve Duygu'yu baştan aşağı süzerek bu teoremi mi ispatlayacak delil arıyordum. Haksız sayılmazdım

karantina başladı başlayalı zırt pırt beni arayıp "Alper yine nerelere kayboldun?" diye hesap sormuyor, merak ettiğinde en fazla oturma odasıyla salon arasında mekik dokuyor, yerimden kımıldamadığımı görünce sinsi bir gülümsemeyle geldiği gibi sessizce odadan çıkıyordu. Ancak ne kadar gizlerse gizlesin eninde sonunda açık verecek ve bu teoremi mi ispatlayacak bakışını yakalayacaktım!

İşin komiği rakıdan zevk almamaya başlamıştım, zira rakı muhabbet içkisiydi. İşin ucunda sosyalleşme olmayınca içmek kaloriden başka işe yaramıyordu! Nadiren de olsa Duygu gaza geliyor ve masa hazırlıyordu ama rakı yerine şarap tercih ediyordu. Rakı içmeyen bir insanla sosyalleşme söz konusu olamazdı!

O gün Ali Rıza Bey'in elinden zor bela kurtulup bilgisayarımı kapattığımda akşam olmuştu. Oturduğum yerde gerinirken şirketin bekası için daha neler yapabileceğimi planlıyordum. Daldığım düşüncelerden Duygu'nun seslenmesiyle çıktım.

"Ne yapıyorsun Alper?"

"İş çıkışında bir bara uğradım. İki duble atıp öyle geleceğim eve. İstersen beni bekleme yemeğini ye!"

"Adam gibi cevap vereceğine niye saçmalıyorsun?"

"Ne yapayım ilk kanı sen akıttın! Şekil bir a da gördüğün gibi oturuyorum!"

"Bak ne diyeceğim sana. Çok sıkıldım."

"Evde yapacak o denli aktivite varken sıkılman gerçekten ilginç!"

"Alper adam gibi dinleyecek misin yoksa gideyim mi?"

"Karantinada nereye gidebilirsin ki? En fazla oturma odasına!"

"Alper!"

"Dinlemedeyim Houston!"

"Söyle güzel bir masa hazırlasam, ardından da karşılıklı birer duble içsek nasıl olur acaba?"

"Tilkiye tavuk sever misin diye sormuşlar gülmekten cevap verememiş! Ne diyeyim hayatım, fıstık gibi olur! Ama senden bir isteğim olacak. Sanki dışarı gidiyormuşçasına makyajını yap, saçına fön çek. Hatta bol dekolteli bir şeyler giysen diyorum. Nasıl olur?"

"Aslında hiç fena fikir değil. O zaman meze siparişi ver, salatayı yap, masayı kur, rakıyı çıkar, peynir tabağı hazırla, buzlukta köfte vardı, istersen onu da çıkar çözülünce kızartırsın."

"Muhabbet "Güzel bir masa hazırlasam ve karşılıklı birer duble içsek" diye başlamadı mı? Hangi ara derede ihale bana kaldı?"

"Makyaj ve fön konusunu açmandan hemen sonra, dekolte giysiden bahsetmeden hemen önce! Ama yok böyle pejmürde bir şekilde karşına geçmemi istiyorsan o başka!"

Rakı içmeye karar vermesi yetmezmiş gibi süslenmeyi de kabul etmişti. Bunlar gecenin güzel bir şekilde biteceğinin işaretiydi ve her aklı başında erkek gibi bu sonu kaçırmaya niyetim yoktu. Ayağa fırladım ve "Cacık da mı yapsam acaba?" diye sordum.

Duygu banyoya doğru giderken cep telefonumu alıp meze siparişi verdim, ardından mutfağa gidip dolaptan köfteyi çıkardım. Bir kenarda çözülmeyi beklerken peynir domates çıkartıp bir tabağa güzelce koydum ve salata için hazırlıklara giriştim. Bu gece Duygu ile sosyalleşmenin dibine vuracağımı düşündükçe yerimde duramıyor, kendi kendime türkü söylüyor, bir yandan da oynuyordum. Salatayla işim bitince cacık yapmak için yoğurta bakındım. Buzdolabı "Aradığınız yoğurta şu an için ulaşılamıyor! Lütfen markete gidin" mesajını verince dışarı çıkmaya karar verdim ve Duygu'ya "Hayatım yoğurt kalmamış. Markete gidiyorum." diye seslenip alelacele evden çıktım.

Virüsün nereden saldıracağı belli olmadığından asansör yerine merdivenlere yönelmiştim ki, anahtarıyla kapısını açmaya çalışan karşı komşumuz Zeynep'le karşılaştım. Yere bıraktığı poşetleri işaret ederek "Yine kendini kaybetmiş marketi boşaltmışsın!" diye takıldım. Gülümseyerek "Bugünlerde yemekten başka bir şey yaptığımız mı var Allah aşkına? Yiyoruz alıyoruz" dedi.

"Seninki ne âlemde?" diye sordum.

"Aman sanki bilmez gibi konuşuyorsun? Her zamanki gibi!"

Selim, yani benim deyimimle Detay Selim, gerçekten ilginç bir insandı. Detaylara takık olduğundan onunla konuşurken kelimeleri özenle seçmek gerekirdi. Kapıda karşılaştığımızda veya bir sebeple telefonla aradığımda laf olsun diye "Ne yaptın kanka?" diye sorduğun an, hayatın kararırdı.! Zira "Ne olsun? Aynı be!" gibilerinden basmakalıp bir yanıt vereceğine, gece iyi uyuyamadığından buna rağmen sabahın altısında uyandığından başlar, kalktığında kendini iyi hissetmediğinden bu yüzden vitamin aldığından bahseder, işyerinde kahvaltıyı iki açma ile geçiştirdiğini söylediği sırada duraklayıp, hangi pastanenin açmalarının daha iyi olduğunu

söyler. Arada bir "Evet Selim. Öyle mi Selim?" diyerek araya girmem detay iştahını daha da artırır ve kahvaltıda içtiği çay sayısından bahseder. Öğlen yemeğine sıra geldiğinde aradan yirmi dakika geçmiştir! Sonunda dayanamaz ve soluklanmak için sustuğu sırada "Sonra görüşürüz." diyerek elinden kurtulurdum. Detaycı huyu sadece dilinde değildi, bir şey alacağı veya tadilat yaptıracağında internetten günlerce araştırma yapar, en hesaplısını ve kalitelisini bulur, ancak bununla yetinmez, ustasına işini öğretirdi! Bir keresinde gittiği diş hekimine porselen köprünün fırında kaç kez tabakalandığını sormuş, aldığı yanıttan hoşnut kalmayınca, Google Amca'dan öğrendiği bilgileri sıralamaya başlamış, sinirden köpüren hekim ile birbirlerine girmişlerdi. Benim aksime elinden her iş gelir ve ufak tefek tamiratları usta çağırmadan halleder, ama titizliği yüzünden eşiyle sürekli didişir. Onlara gittiğimizde ne kadar geç kalkarsak kalkalım bulaşık makinesini doldurmadan, ortalığa çeki düzen vermeden içi rahat etmez. Etrafı toplamaya çalışır, Zeynep "Aman bırak şimdi bunları, yarın nasılsa toparlarız." dediğinde "Çok pasaklısın çok!" diye söylenirdi."

Zeynep'in serzenişi karşısında gülümsedim ve konuyu değiştirmek amacıyla yerdeki poşetleri göstererek "Son zamanlarda neden kilo aldığı belli. İyi besliyorsun Selim'i." dedim.

"Beslemesine besliyorum, iştahla da yiyor ama yine de söyleniyor."

"Neden?"

"Neden olacak huyu böyle! Bak şimdi geçen akşam kuru fasulye yaptım. Koyduğum tabağı beş dakikada silip süpürmesi yetmezmiş gibi bir tabak daha istedi."

"Ne güzel. Beğenmiş demek. Sorun ne?"

"Fasulye acı olmuş! Elimin ayarı yokmuş! Benim yüzümden midesi ağrımış. İnan bana iki gündür başımın etini yedi. Be adam madem acı olmuş yeme o zaman."

"Belki de haklıdır. Acısı sonradan koymuş besbelli!"

"Git başımdan Alper yoksa hırsımı senden çıkartacağım."

"Emrin olur hemen uzuyorum."

"Sahi nereye böyle akşam akşam?"

"Markete. Yoğurt alacağım."

"Bir yoğurt için gitmeye değmez. Fazladan bir tane almıştım. Bekle de vereyim."

"Büyüksün Zeynep. Zaten Selim konusunda da sen haklısın. Desteğim tam. Arkandayım."

"Şaka bir yana gerçekten Selim'le yaşamak çok zor. Ne yapsam beğendiremiyorum adama Artık dayanacak gücüm kalmadı. Bugünlerde çok sıkılıyorum Alper. İnan kafayı yiyeceğim."

"Hepimiz aynı durumdayız ama bunun suçu Selim değil karantina! Bitince geçer! İyisi mi az daha dişini sık."

"Alpeeeer!"

"Neee? Yalan mı? Sıkıntının kaynağı korona! Hem Selim'in artıları da var, bunları göz ardı etme."

"Şimdi çok merak ettim. Neymiş bu artısı?"

"Bir ampul değiştirmek için bile benim gibi usta çağırmaz her işi kendi halleder. Buna ne diyeceksin bakalım?"

"Ama eksik olsun ustalığı."

"Ne olur bunu Duygu'ya da söylesene! Elimden bir iş gelmediği için sürekli beni eleştiriyor da…"

"Erkek milleti değil misiniz hepiniz aynı haltsınız!"

"Yani hepimiz iyiyiz! Hatta Selim benden daha iyi! Ne dersen yapıyor. Kafasına koydu mu demediğini de yapıyor! Ha biraz fazla konuşuyor, hepsi bu. Benim gibi yap duymazlıktan gel."

"Gel bütün gün onunla birlikte ol, sonra duymazlığı becer becerebilirsen."

"Almayayım sağ ol. Ama bak haklı olduğu noktalar var. Bırak çalışmayı gidelim buralardan diyor, tınmıyorsun bile. Duygu bana çalışma, gel evinin erkeği ol dese anında basarım istifayı, yerleşirim sahil kasabasına, bakarım keyfime."

"Bütün gün çenesini çekmek için mi işten ayrılacağım? Anlamıyorsun galiba Alper, çalışmak benim kaçışım!"

"Offf ne yapsak siz kadınlara yaranamıyoruz! Neyse ver yoğurdumu sonra ne yaparsan yap."

Yoğurdu alıp koşarak yukarıya çıkarken Zeynep'in konuyu abarttığından emindim. Sonuç olarak hatasız kul olmazdı, hatamızla seveceklerdi bizi.

DEVAM EDECEK...

ÇİZGİ ROMANLI BULMACA

Hazırlayan: elvan adıgüzel

BEKİR SUNAR

NAİL ACER

NEVİN SAÇAK

TAMER BENLİ

PERİ DARGIN

BERNA SAMET OTO

ZARA OĞUL

BERHAN KÜTLE

ALİYE MADRAP

GÜL ATA TERLİ

TANER ALKAMA

RAZVA TUNAY

CAFER ALDO LALA

CANER SAM

HAMİT SELVAN KARŞIYAMAÇ

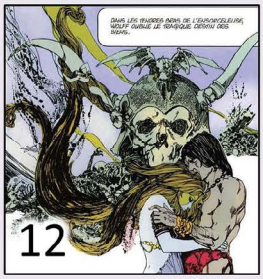

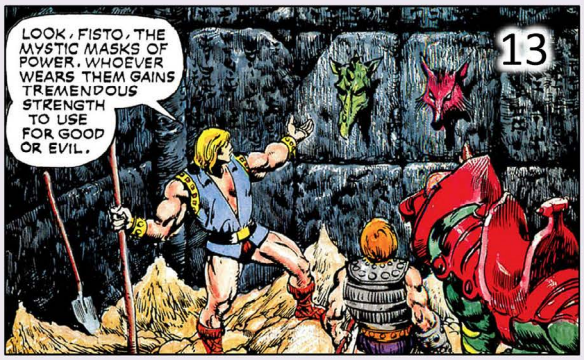

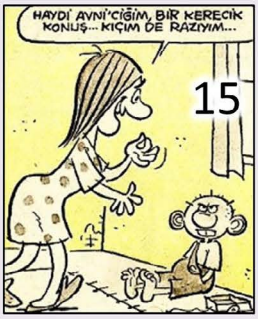

Üstte, bazı çizimler ve çizerlerin adları bulunuyor. Çizimler karışık konuldu. Çizer isimleri ise, harflerin yerleri değiştirilerek başka isimlere dönüştürüldü. Soldaki çizimleri ipucu olarak kullanarak, sağda başka isimlere dönüştürülmüş olan çizer adlarını ve hangi çizimin hangi çizere ait olduğunu bulmanızı istiyoruz. İyi eğlenceler...

YAYINEVİ

TALAS YAYIN DAĞITIM

ÜNLÜ ÇOCUK MASALLARI

Yazar: Mehmet Buğra - Çizer: Mehmet-Gülhan Sevinç - Yayına Hazırlayan: Mehmet Buğra – Kapak Tasarım: Sümeyra Avcı - İlkokul 1. Sınıf - 1. Hamur, 80 gram - 368 sayfa (20 x 16, 1 x 48)

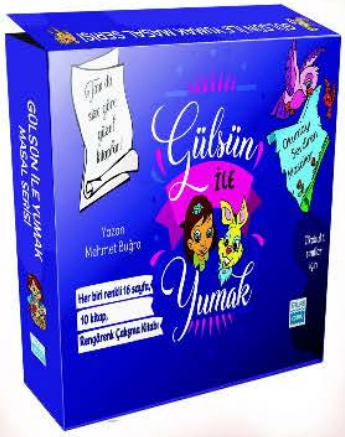

GÜLSÜN İle YUMAK

Yazar: Mehmet Buğra - Çizer: Mehmet-Gülhan Sevinç - Yayına Hazırlayan: Mehmet Buğra – Kapak Tasarım: Sümeyra Avcı - İlkokul 1. Sınıf – 1. Hamur, 80 gram - 184 sayfa (10 x 16, 1 x 24)

Murat Yapıcıer

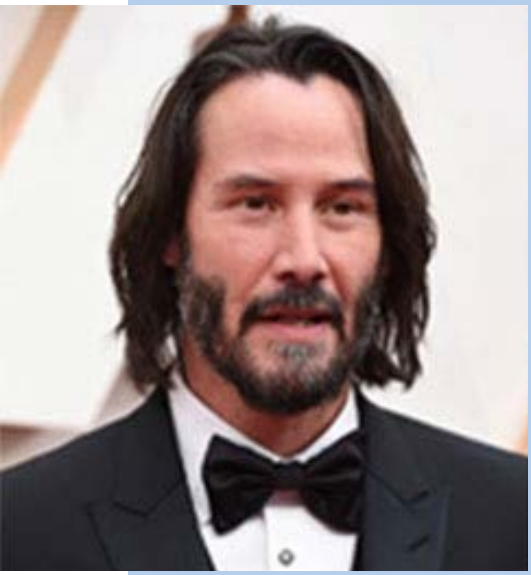

BRZRKR

Netflix'te film ve animasyon dizisi olacak

BRZRKR, İngilizce "vahşi savaşçı" anlamına gelen "berserker" (börzörkır) sözcüğü gibi okunuyor. Keanu Reeves'in özgün bir fikrinden doğan 12 sayılık bir çizgi roman serisi. İlk sayısı 3 Mart 2021'de çıkan ve 615.000'den fazla kopyası satılan eserin senaryosunu Reeves ile birlikte yazar Matt Kindt (Folklords, Bang!) yazıyor. Çizimler Marvel çizeri Ron Garney (Wolverine, Captain America), renklendirme Bill Crabtree (BPRD) ve yazılar da Clem Robins (Hellboy) tarafından yapılıyor. Karakter tasarımları ile kapaklar ise Rafael Grampá'ya (The Dark Knight Returns: The Golden Child) ait.

Acımasız bir epik saga niteliğindeki BRZKR ölümsüz bir savaşçının 80 bin yıl boyunca savaşını konu alıyor. Yalnızca "B" olarak bilinen yarı tanrı yarı ölümlü adam lanetlenerek vahşete mecbur bırakılmış… akıl sağlığını yitirmek pahasına. Ama yüzyıllar boyunca dünyayı dolaştıktan sonra B en sonunda kendisine bir sığınacak yer bulmuş. Başkası için çok tehlikeli ve çok vahşi çarpışmalara Amerikan hükûmeti adına katılmasının karşılığında arzuladığı tek şeye kavuşacaktır: sonu gelmeyen kanla yıkanmış varlığı hakkındaki gerçek ve bunu nasıl sonlandırabileceği…

BOOM Studios! Tarafından çıkarılan çizgiromanın haklarını satın alan Netflix'in ilk olarak başrolünü Keanu Reeves'in oynayacağı bir film uyarlamasından sonra animasyon dizisi olarak da BRZRKR'ı ekrana getirmesi bekleniyor. Animasyon serisinde de B karakterini Keanu Reeves seslendirecek.

Otuz yıldan uzun bir süredir Hollywood'un en çok hasılat getiren aktörlerinden biri olan Reeves'in geçenlerde ikonik Neo rolü ile tamamladığı ve yıl içinde çıkacak olan "Matrix 4" filminden sonra bu baharda "John Wick 4" filminin çekimine de başlayacak.

e-kitap Google

ÇIZGI ROMAN MASALLAR

https://www.kisa.link/Ocxs

Çizgi Roman, - Masallar

Atilla Bilgen

RENKLERİN MÜZİKLE DANS ETTİĞİ ŞEHİR!

. Havana'ya göre daha az turistik bir yer olduğundan sokaklar tenhaydı. Tabi ki Küba'nın her yerinde olduğu gibi bu şehirde de ellili yıllardan kalma Amerikan arabaları, rengârenk yıpranmış evler, ankesörlü sokak telefonlar vardı, ancak grafik sanatçılarının çizgi roman tarzında yaptıkları ve her ay değiştirdikleri duvar resimlerini, başka şehirde görmek mümkün değildi.

Yürüyerek birkaç saatte gezilecek kadar küçük bir şehir olan, sosyalistlerin Kâbe'si diye anılan Santa Clara'ya veda etmeden önce, son bir keşif turuna çıktık. Havana'ya göre daha az turistik bir yer olduğundan sokaklar tenhaydı. Tabi ki Küba'nın her yerinde olduğu gibi bu şehirde de ellili yıllardan kalma Amerikan arabaları, rengârenk yıpranmış evler, ankesörlü sokak telefonlar vardı, ancak grafik sanatçılarının çizgi roman tarzında yaptıkları ve her ay değiştirdikleri duvar resimlerini, başka şehirde görmek mümkün değildi. Caddelerinde kıyafet satanlardan nalburlara kadar her türlü mağazayı görmek mümkündü, ne var ki hepsi ufacıktı ve içleri temel birkaç eşya haricinde neredeyse boştu. Merkeze doğru ilerlemeye devam edince Vidal Meydanı'na vardık. Klasik İspanyol mimarisinde olduğu gibi, bu şehir de meydanın etrafına kurulmuştu, dolayısıyla tüm yollar Roma'ya çıkmasa bile, illaki buraya çıkıyordu! Meydanın bir köşesinde çocukları gezdiren minik faytonlar park etmişti ve bu minik faytonları midilliler değil, bir keçi çekiyordu. Hem de hiç inatçı olmayan bir keçi! Orta

yerinde ise, yine aynı adı taşıyan büyükçe bir park bulunmaktaydı ve sokakların aksine burası son derece kalabalıktı. Şehirde internete bağlanabileceğiniz nadir yerlerden biri olduğundan demir banklarda oturan, yürüyüş yapan, müzik dinleyen insanların gözleri sürekli cep telefonlarındaydı. Parkın orta yerinde, halk konserlerinde orkestranın yerleştiği gazebo adı verilen bir platform bulunurken, parkın etrafı büyük bir tiyatro binası, kilise ve kamu binalarıyla çevriliydi. Bu binaların en çirkini ve kentin büyüsünü bozanı ise, bir zamanlar Hilton adıyla hizmet veren Hotel Santa Clara Libre adındaki çok katlı yeşil renkli oteldi. Yıllardır el sürülmediğinden devrim mücadelesi sırasında aldığı kursun delikleri dış cephesinde hala duruyordu. Yolda yürürken önümüzden geçen her üç kişiden biri gençti. Bu durumu görünce rehbere "Santa Clara da issizlik had safhada herhalde!" dedim.

"Bu da nereden çıktı?" diye sordu yüzündeki şaşkınlığı gizlemeye gerek duymadan.

"Baksanıza her yer genç kaynıyor. Can sıkıntısının ürünleri olmalı!"

Ağız dolusu bir kahkaha attı ve "Burada üç üniversite bulunmakta, dolayısıyla tıpkı bizim Eskişehir gibi hatırı sayılır bir öğrenci nüfusu barındırıyor." dedi, ardından gruba doğru dönerek "şimdi otobüsümüze biniyor ve yola çıkıyoruz." diye ekledi. Saat öğleni geçmiş, midelerimiz kazınmıştı. Bu yüzden hemen gruptan itirazlar yükseldi.

"Önce bir karnımızı doyursaydık." dedi Kıvırcıksaçlıesmer Abi.

"Ay vallahi doğru söylüyor. Aç ayı oynamaz, aç turist gezmez!" dedi Otobokagülen Abla, ardından koca bir kahkaha patlattı.

Rehberimiz omuzlarını umursamaz bir tavırla yukarı kaldırarak "Bana göre hava hoş ama önümüzde yoğun bir program var. Öğle yemeği molası verecek olursak bazı yerleri göremeyiz." dedi, bunun üzerine Devrimcibıyıklarıbeyazlamış Amca "o zaman konu kapanmıştır! Durmak yok yolan devam." diyerek otobüse yöneldi. Homurtular eşliğinde herkes onu takip edince kısa zamanda yola çıktık.

Yol boyunca bazen köy ve kasabalardan, bazen de her yerinden ırmaklar akan ormanlar arasından geçerken rehberimiz oturduğu yerden elindeki notları bıkkın bir şekilde okuyordu.

"Efendim bugünkü ikinci durağımız, Santa Clara'dan yaklaşık doksan kilometre uzaklıkta, Küba'nın neredeyse tam orta yerinde bulunan, Karayip Denizi'ne bakan Trinidad. Bu gizemli ve büyüleyici şehirde İspanyol kolonyal mimarisi egemendir ve zaman adeta bin sekiz yüzlü yıllarda donmuştur. Bu özelliğinden dolayı bin dokuz yüz seksen sekiz yılında Unesco Dünya Mirası listesine alınmıştır. Yaklaşık bir saat sonra kısa bir ihtiyaç molası vereceğiz. Hepinize şimdiden iyi yolculuklar dilerim."

Sözünü bitirdiğinde, sizlerle işim bitti, artık biraz dinlenmek istiyorum dercesine ayaklarını ileriye doğru uzatıp kollarını göğsünde birleştirdi. Ne var ki bazı yolcular anlayışsızdı!

"Trinidad adı nereden geliyor? Bir anlamı var mı?" diye sordu Otobokagülen Abla. Rahatının bozulmasına sinirlense de, belli etmemeye çalışarak zoraki bir şekilde gülümseyerek "Bildiğim kadarıyla önemli bir anlamı yok. İsim işte!" dedi. Konuyu kolayca savuşturmanın verdiği huzurla gözlerini kapattığı sırada arka sıralardan davudi bir ses yükseldi; "Üçleme anlamına geliyor." Sesin geldiği yöne doğru başımızı çevirdiğimizde Devrimcibıyıklarıbeyazlamış Amca'yla göz göze geldik.

"Üçleme derken?" diye sordu Otobokagülen Abla.

Bunun üzerine biraz da utanarak ayağa kalktı ve "Uzun yıllar öğretmenlik yaptım. Öğrencilerimin ne zaman ne soracakları hiç belli olmazdı. Onların önünde rezil olmamak için vereceğim ders ile ilgili önceden araştırma yapmayı ilke edindim ve zamanla bu alışkanlık

İllüstrasyon- Mehmet Kaan Sevinç

yaşamımın vazgeçilmez bir parçası oldu. Buraya gelmeden önce de gezeceğimiz yerler hakkında birkaç kitap karıştırdım. Okuduklarımdan öğrendiğim kadarıyla Trinidad, İspanyolca 'da üçleme anlamına gelen Teslis kelimesinden gelmektedir. Buradaki üçleme baba, oğul, kutsal ruhu temsil eder. İsim babası Cristof Colomb'dur ve bunun da güzel bir hikâyesi vardır. Sıkılmayacaksınız anlatabilirim." dedi ve yanıtımızı beklercesine gözlerini üzerimize dikti. Devam etmesi için alkışlarla destek verince sözlerine kaldığı yerden devam etti. "Colomb okyanusta kaybolmuş vaziyette çaresizce yol alırken ayak bastığı ilk kara parçasına baba, oğul, kutsal ruh adını vereceğine dair kendi kendine söz verir. Ve sizin de tahmin edeceğiniz gibi Amerika kıtasında ilk ayak bastığı toprak, Trinidad olur. Küba'nın güney sahilinde yer alan bu şehir Latin Amerikan'ın en eski şehirlerinden biridir. Bin beş yüz on dört yılında kurulmuş olup Küba'nın en büyük yedi şehrinden biridir. İspanyol sömürgeciler önceleri buraya altın aramaya gelmişlerdir, aradıklarını bulamayınca altın gibi değerli başka bir ürünü keşfetmişler; şeker kamışı. İşin ilginci şeker kamışı tohumunun anavatanı Gine'dir. Kölelerle birlikte tohumu da oradan getirmiş ve üretime başlamışlardır. Köle ve şeker ticareti sayesinde refah seviyeleri yükselen İspanyol kökenli şeker patronları bu şehirde ufak saraycıklar yaptırmışlardır. Şehrin şimdiki yapıları hep o dönemlerden kalmadır. Zamanla o kadar çok para kazanmışlardır ki, bir süre sonra kendilerini sanata vermişlerdir. Şehir halkı bundan hala taviz vermediğinden, Trinidad, Küba'nın Floransa'sı diye bilinir ve burası bozulmadan nasibini almamış nadir yerlerden biridir. Rehberimizin söylediği gibi zaman bu şehirde adeta durmuştur."

Yerine oturduğunda otobüsün içi alkış sesleriyle dolmuştu. Rehberimiz dersine iyi çalışmamış olmanın verdiği mahcubiyetiyle araya hiç girmemiş, anlatılanları tıpkı bizim gibi ilgiyle dinlemişti.

Erkenden yola çıkmanın etkisi camdan içeriye sızan güneş ışıklarıyla birleşince bir süre sonra oturduğumuz yerde göz kapaklarımız ağırlaştı ve otobüsün içinde horultular duyuldu.

"Arkadaşlar yirmi dakika ihtiyaç ve yemek molası veriyoruz."

Rehberimizin sesiyle gerinerek oturduğumuz yerden kalkıp aşağıya indik. Dinlenme tesisi yol üstünde derme çatma bir yerdi, ama içinde özlemini duyduğumuz kahve, su, asitli ve alkollü içecek, bira, sandviç ve tost vardı. Kişide prostat olunca ne kadar aç olursa olsun ilk ziyaret edeceği nokta tuvalet oluyor! Oğlumun itirazına rağmen onu da peşimden sürükledim. Rahatlamış vaziyette dinlenme tesisine döndüğümüzde, otobüstekiler kıtlıktan çıkmışçasına büfeye hücum etmişti. O kadar sıra bekleyecek sabrımız ve vaktimiz olmadığından, açlığımızı su ile bastırıp tesisin yanındaki hediyelik eşya dükkânına gittik. İçerisi boş olmasına karşın birbirinden ilginç objelerle doluydu, üstelik fiyatları uygundu ve satıcı pazarlığa açıktı. Oğlum sürmeli çalgılardan birini çalan tahta çalgıcı biblo, ben ise ellili yıllardan kalma Amerikan arabalarının tahta bir maketini aldım. Dükkândan dışarı çıktığımızda açlıklarını tost ve sandviçlerle bastıranlar sigara esliğinde kahvelerini içiyorlardı. Elimizdeki torbaları görünce merakla yanımıza gelip ne aldığımızı sordular. Mola süremiz bitmişti, dolayısıyla artık alışveriş yapma şansları kalmamıştı, ama bizim aksimize karınlarını toktu ve bundan dolayı yüreğim intikam ateşiyle yanıyordu. Fırsatı kaçırmayıp poşetten aldıklarımızı çıkarttım.

"Ay çok güzelmiş." dedi Louisvuittonçantalı Abla. Bu yanıtı duyunca hiç düşünmeden öldürücü darbeyi vurdum:"Üstelik fiyatları sudan ucuz!"

"Ay o zaman durduğumuz kabahat." dedi Louisvuittonçantalı Abla, kocasına beni takip et

dercesine bakış fırlattı ve istikameti dükkâna çevirdi. Diğerleri de peşi sıra gitmeye hazırlanırken rehberimiz araya girip "Hareket saati geldi arkadaşlar." dedi. İtirazlar bir işe yaramayınca akılları hediyelik eşya dükkânında kalmış vaziyette otobüse bindiler.

Yaklaşık yarım saatlik bir yolculuğun ardından Tridinad'a ulaştık. Dolmabahçe Sarayı'nı ziyarete giden okul çocukları gibi otobüsümüzden tek sıra halinde inip bir nevi öğretmenimiz olan rehberimizin etrafında toplandık.

"Arkadaşlar şimdi ufak bir panoramik tur yapıp şehrin önemli noktalarını birlikte gezeceğiz, ardından rahatça dolaşıp alışveriş yapmanız için sizi serbest bırakacağım. Lütfen belirttiğim saatte hepiniz otobüste olunuz. Anlayışınız için teşekkürler."

Önde rehberimiz arkada bizler şehrin daracık Arnavut kaldırımlı sokaklarına daldık, baktığımız her yerde tek katlı, pastel renklere boyanmış, kolonyal dönemden kalma evler, evlerin önünde cana yakın insanlar vardı. Sıcak renklerin her tonunu barındıran ve daracık olduğundan trafiğe kapalı sokaklar; evlerin mavi boyalı kapıları, sarı duvarları, eski parmaklıkların gizlediği ahşap pencereleriyle gözlerimize olağanüstü bir ziyafet çekiyordu. Sokakların her noktası burası Küba diye bağırıyordu, zira salsa, mambo, rumba, ça-ça, dansları ile marcas, chekere, marimbula, tuba ve olmazsa olmaz gitardan yayılan Küba ezgilerini ruhlarını sökercesine söyleyen şarkıcılar ve dansçılar her yerdeydi. Attığımız her adımda masalımsı bir atmosferin içine girdiğimiz, renklerin müzikle dans ettiği bu şehirde, zaman gerçekten yüzyıl önce donmuştu!

İlk olarak eski şehrin kalbi olarak bilinen La Plaza Mayor meydanına gittik. Rehberimizin etrafına toplanınca her zamanki bıkkın sesiyle "Zamanında korsan saldırılarından çok çektiklerinden, şehrin merkezini denizden uzağa, iç kesime, yani buraya kurmuşlar. Tüm İspanyol şehirlerinde olduğu gibi bu meydan da, merkezi bir kare şeklinde tasarlanmıştır ve gördüğünüz gibi karenin etrafı pastel renklerle boyalı gösterişli koloni binalarla çevrilidir. Şeker ve köle ticaretiyle zenginleşen toprak sahipleri konaklarını burada inşa etmişlerdir, devrimden sonra mülklere el koyan Fidel, evleri tematik müzelere çevirerek halka açtı. Meydanın tam ortasında gördüğünüz bina, şehrin en büyük kilisesi Holy Trinity'dir. Bazı kaynaklarda buraya Iglesia Parroquial de la Santísima adı da verilir. Kiliseye dikkatlice baktığınızda mimari açıdan tuhaf olduğunu göreceksiniz, zira tamamlanma sürecinde maddi sorunlar yaşanmış ve aceleyle bitirilmiştir. Sonradan düzeltmek istemişlerdir, ancak Unesco'nun listesine girdiğinden bu emellerine ulaşamamışlardır. Bin sekiz yüzlü yıllarda inşa edilen kilisenin en büyük özelliği Gerçek Haç Efendisi diye tabir edilen İsa'nın, tahta bir heykelini barındırmasıdır. Aslında Meksika'nın Veracruz kentinde bulunan bir kilise için yapılmıştı, ne var ki heykeli taşıyan gemi fırtınaya yakalanınca mecburen buraya sığınır. Üç kez yeniden yola çıkar ama her seferinde hava koşulları buna müsaade etmez. Trinidad sakinleri, heykelin burada kalması için fırtınaların ilahi bir güç tarafından oluşturulduğuna inanıp heykele el koyarlar ve Meksika'nın iadesi için başvurularını hep görmezden gelirler." dedi

"Bir nevi fırtına ganimeti!" dedim.

"Aynen öyle. Kilisenin sağ tarafında gördüğünüz bina, Museo Romantico'dur. Bin sekizyüzlü yıllarda zengin bir kont tarafından yapılmış olup günümüzde müze olarak kullanılmaktadır. İsmini duyduğunuzda aklınıza romantizm ve aşk temalı bir yer olarak gelebilir, ama maalesef yanılıyorsunuz. İçinde bin sekiz yüzlü yıllara ait mobilyalar, at arabaları, tablolar, heykeller, cam ve porselen parçaları bulunmaktadır "Gezmeye değer

mi?" diye soracak olursanız, bence değmez, ama serbest zamanınızda buna siz karar verin. Müzenin hemen devamında görülen manastır ise, Convento de San Francisco de Asís'dir ve bin sekiz yüzlü yılların sonuna doğru Franciscan keşişleri tarafından yaptırılmıştır. İlerleyen yıllarda İspanyol birlikleri için garnizona dönüştürülmüş ve hapishane olarak kullanılmıştır. On dokuzuncu yüzyılda kapatılan manastır kısmından kalan tek parça, şehrin sembolü olarak da kabul edilen çan kulesidir. Günümüzde devrim karşıtlarına karşı verilen mücadeleyi anlatan Museo De La Lucha Contra Bandidos adıyla hizmet vermektedir.

"Ne özelliği var?" diye sordu Kıvırcıksaçlıesmer Abi.

"Müzenin mi? İçinde mücadele sırasında kullanılan haritalar silahlar ve ülkenin bağımsızlık mücadelesinin anlatıldığı fotoğraflar bulunmakta. Avlusunda ise çatışmalar sırasında kullanılan tekne ve motorlar görülebilir."

"Çan kulesini sormuştum. Neden şehrin sembolü olarak kabul ediliyor?"

"Tarihinden dolayı. Kule aynı zamanda Unesco tarafından korumaya da alınmış olup Trinidad' kuş bakışı görmek için ideal bir yerdir. Aynı zamanda şehrin en yüksek noktasıdır."

"O zaman durduğumuz kabahat. Çıkalım arkadaşlar!" dedi Otobokagülen Abla ve o yöne doğru ilerledi. Tabi bizlerde onu yalnız bırakmadık. Rehberimiz, vaktin sınırlı olduğunu, isteyenlerin serbest zamanda gezebileceğini söyleyerek bizleri ikna etmeye çalıştı, ne var ki kararlılığımız karşısında istemeyerek de olsa pes etti ve "Sizi burada bekliyorum, lütfen fazla oyalanmayın. Bildiğiniz gibi…" Sözünü bitirmesine izin vermeden araya girip "Çünkü vakit sınırlı, program yoğun!" dedim.

"Sana bugün bir tepeden baktım aziz Trinidad!" diyebilmek için çan kulesine girdik. Bilet kesen memure "Sakın çana dokunmayın!" diyerek bizi uyardı. Trinidad'da, çanlar kimin için çalıyor diye merak etmemize gerek yoktu, zira gişe görevlisi çanlara dokunulmasını yasaklamıştı! Dar bir merdivenden yukarıya doğru tırmandık, son bölümdeki tahta basamaklar güven veremese de, bizleri yolumuzdan alıkoymadı ve sonunda tepeye ulaştık. Taş sokakları, renkli binalarıyla şehir buradan gerçekten muhteşem görünüyordu. Ufukta ise, Karayip Deniz'i masmavi rengiyle bizi selamlıyordu.

Geri döndüğümüzde rehberimiz, kuleye çıkmamızdan dolayı kaybettiği zamanı telafi etmek istercesine alelacele " Biraz evvel anlattığım gibi devrimden sonra bu meydandaki evlere el konularak tematik müzeler haline dönüştürüldü. En önemlileri, bu bölgede yaşamış yerlilerin ve köleleştirilmiş adalıların kullandıkları eşyalarının sergilendiği müze ile zenginliğini kurduğu komplolara ve çevirdiği entrikalara borçlu olan ve yerlilerin Dr Cantero dedikleri zengin bir şeker üreticisinin konağı. Orada neo-klasik detaylarla süslü odalar ve eski zaman eşyaları bulunmaktadır. Evin üst katında da harika bir Trinidad manzarası var. Dileyen misafirlerimiz serbest zamanlarında gezebilir. Şimdi turumuza devam edelim." dedi.

Bizden bir an önce kurtulma isteği canımı sıkmıştı, bu nedenle yerimden kımıldamadım ve çok merak ediyormuşçasına "İsimleri ne?" diye sordum. Öğrenip de ne yapacaksın dercesine baktı, geri adım atmadığımı görünce isteksizce çantasından notlarını çıkarttı, bir süre göz gezdirdi ve duyar duymaz unutacağım kelimeleri sıraladı: "Museo de Arquelogia Guamuhaya ile Museo Historico Municipal"

Sanki çok önemli bir bilgi öğrenmişim gibi "Hıı. İlginç!" dedim ve anında bu gereksiz bilgiyi beynimden sildim.

DEVAM EDECEK...

7’den 70’e tüm çocuklara

Lunapark

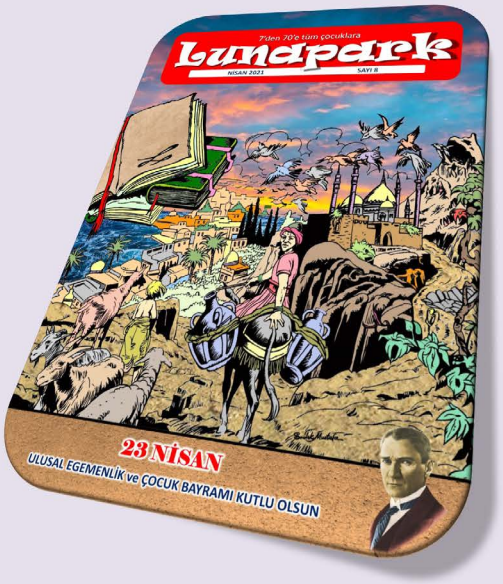

7’den 70’e Lunapark aylık çocuk dergisi; e-dergi formatıyla, eylül ayından beri, aksaklığa mahal vermeden, internet mecraları üzerinden çocuklara ve çocuk dergisi sevenlere ulaştırılıyor. 7’den 70’e ibaresine takılmayın, 80 yaşındakiler de okuyabilirler :)

Tamamen gönüllülük çerçevesinde başlayan ve devam eden Lunapark; Benim, senin, onun, hepimizin çocuk dergisi olma amacında. Takip edip okumanın yanı sıra, yazılarıyla, çizimleriyle dergiye omuz vermek isteyen, eli kalem tutan, dudağında çalacak ıslığı olan, çocukları ve çocuk dergilerini seven her arkadaşımıza açık Lunapark’ın sayfaları. Dergide yer almasını istediğiniz çalışmalarınızı, eleştiri ve önerilerinizi: lunaparkeposta@gmail.com adresinden ulaştırabilirsiniz.

Ayrıca, küçük kardeşlerimizin yazı, resim, fotoğraf, şiir ve hikaye türü çalışmalarını da beklediğimizi özellikle belirtelim.

Lunapark, Nisan ayında yayınlanan 8. sayısı ile, yine baştanbaşa renkli, eğlenceli ve dopdolu. Dergiyi okuduktan sonra sevdiklerinizle paylaşmayı da ihmal etmeyin lütfen.

Sevgiyle kalın, Lunapark’ta kalın...

https://lunaparkcocukdergisi.blogspot.com

ÇİZGİ ROMANLI BULMACA ÇÖZÜMÜ

Hazırlayan: elvan adıgüzel

ALİYE MADRAP
PİYALE MADRA

NEVİN SAÇAK
KAAN SEVİNÇ

GÜL ATA TERLİ
NAİL GÜRELİ

TAMER BENLİ
İLBAN ERTEM

CAFER ALDO LALA
ALFREDO ALCALA

NAİL ACER
ALİ RECAN

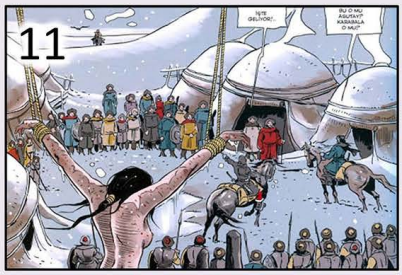

HAMİT SELVAN KARŞIYAMAÇ
HİKMET YAMANSAVAŞÇILAR

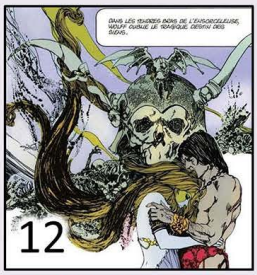

BERNA SAMET OTO
ESTEBAN MAROTO

CANER SAM
SEMRA CAN

BEKİR SUNAR
ERSİN BURAK

PERİ DARGIN
RAGIP DERİN

BERHAN KÜTLE
NEHAR TÜBLEK

RAZVA TUNAY
YAVUZ TARAN

TANER ALKAMA
KEMAL ARATAN

ZARA OĞUL
OĞUZ ARAL

Dr. Sibel Çelikel

PEYAMİ SAFA'NIN "9. HARİCİYE KOĞUŞU" ADLI ESERİNDEKİ RUHSAL ÇÖKÜNTÜ İFADE EDEN DİL GÖSTERGELERİ VE METAFORİK YAPILAR

Peyami Safa'nın 9.Hariciye Koğuşu adlı eserinde, romanın büyük bölümünde ruhsal çöküntü yaşayan bir bireyin iç dünyası dile getirilmiştir. Bu ruhsal çözümlemeler oldukça gerçekçidir. Bu çalışmada ruhsal çözümleme konusundaki başarısıyla tanınmış bir yazar olan Peyami Safa'nın çökkünlük durumunu ifade ederken başvurduğu dil göstergeleri ve tercih ettiği metaforik yapılar belirlenmeye çalışılmıştır.

Özet

Bireyin dil kullanımı ile bireyin ruh dünyası arasındaki ilişki nedir? Ruhsal durumlar, dil kullanımlarını ne yönde etkiler? Dil ve duygu dünyası arasındaki ilişkiden hareketle kurgusal metinleri okuma ve algılayış şeklimizi de değiştirmek gerekir. Herhangi bir dilde yazılmış bir edebî metin estetik bir amaçla yazılmış olsa da içerdiği dil göstergeleri açısından bize o dilin özellikleri hakkında değerli bilgiler verecektir. Son yıllarda yazarlar ve şairler hakkında derinlemesine incelemeler yapılarak oluşturulan otobiyografik çalışmalar yaygınlaşmıştır. Bu çalışmalar doğrultusunda Sosyoloji ve Psikoloji biliminin verilerinden de faydalanarak yeni okumalar geliştirilmiştir. Bu doğrultuda edebî eserler daha bilimsel açıdan yeniden yorumlanmaktadır.

Peyami Safa'nın 9.Hariciye Koğuşu adlı eserinde, romanın büyük bölümünde ruhsal çöküntü yaşayan bir bireyin iç dünyası dile getirilmiştir. Bu ruhsal çözümlemeler oldukça gerçekçidir. Bu çalışmada ruhsal çözümleme konusundaki başarısıyla tanınmış bir yazar olan Peyami Safa'nın çökkünlük durumunu ifade ederken başvurduğu dil göstergeleri ve tercih ettiği metaforik yapılar belirlenmeye çalışılmıştır. Amaç, yazarın üretmiş olduğu sözcelerin yeniden yorumlanması, belirli bir duygu durumunu anlatmayı tercih eden yazarın bu bağlamda belli başlı metaforik yapıları tercih edip etmediğinin belirlenmesidir.

Anahtar Kelimeler: Ruhsal Çöküntü, Metafor, Gösterge, Peyami Safa.

The Linguistic Representamens And Metaphoric Structures Depicting The Depressive Mood in the Dokuzuncu Hariceyi Koğuşu ("The ninth external ward") by Peyami Safa

Abstract: Is there a correlation between language and psyche? How relates the individual language use to the utterer's psyche and mood? Departing from the language-psyche interplay a change in ways of reading and reception seems necessary. A literary text, despite being an aesthetic artefact at the outset, is composed of linguistic signs and accordingly can give us valuable clues about the characteristics of the language in which it is written. Along with the recent trend of integrating sociological and psychological research into author/poet biographies new ways of reading and (re)interpretation have emerged.Lay people as well as novelists and poets tend to use metaphoric language to express emotions.

The well-known novel Dokuzuncu Hariceyi Koğuşu ("The ninth external ward") by Peyami Safa, one of the eminent Turkish novelists, known for his remarkable insights into human psychology, is the narration of the inner life of its depressive protagonist. Safa's psychological analyses are very realistic. This paper describes the linguistic representamens and metaphoric structures depicting the depressive mood in the above-mentioned novel. The aim is to reinterpret the statements (énoncés) of the writer and to determine whether the novelist prefers certain metaphoric structures to express specific psychological contexts.

Key words: Depression, metaphor, representamen, Peyami Safa

GİRİŞ:

Bireyin dil kullanımı ile bireyin ruh dünyası arasındaki ilişki nedir? Ruhsal durumlar, dil kullanımlarını ne yönde etkiler? Belli bir duygu durumunu ifade etmek amacıyla seçilen belli başlı metaforik yapılar, orijinal midir yoksa söz konusu dili kullanan bireyler arasında ortaklık gösteriyor olabilir mi?

Ruhdilbilim çalışmalarını günümüzde özellikle şu alanlarda yoğunlaştırmışlardır: Sözcelerin bireyler tarafından üretiliş süreçleri; bireylerin üretmek istedikleri sözcelere anlam yükleyiş süreçleri, üretilen sözcelerin yorumlanması süreçleri, yorumlama sürecinde dilsel bilgiler ansiklopedik bilgilerin payı, dilsel öğelerin bellekte varoluş biçimi, çocuğun doğuşundan itibaren gelişmesi boyunca dili edinme süreci, birçok dili kullanan konuşucuların, bu çeşitli dilleri belleklerinde depolayış biçimleri; dil bozuklukları, ruhsal bozukluklar ve beyin yapısındaki bozunlar(lezyonlar) arasındaki ilişkiler vb.

Yeni bir bilim dalı olan ve 1954'ten başlayarak bağımsız bir bilim dalı olarak kendini kabul ettirmiş olan Ruhdilbilim sözcelerin üretimi konusunda şu sorulara cevap arar: Nasıl oluyor da bir konuşucu bir anlam niyetinden bir dizi sesin üretilmesine ya da yazılı göstergelere geçiyor? Bunu gerçekleştirirken sözdiziminden mi yoksa, bazı sözcüklerden mi işe başlıyor? Yine bunu gerçekleştirirken ürettiği iletiyi nasıl denetliyor? Bu sorunlar, ister istemez, insanı dil ile düşünce arasındaki ilişkiler konusunda yapılan tartışmalara götürüyor. Dilin dışında bir düşünce var mıdır? (Kıran 2010:281-283)

Bu soruyu biraz genişletecek olursak, kullanılan dil göstergelerinin duygularla bağlantısından hareket ederek, dilin duygu durumlarıyla ilişkisini de sorgulamak gerekir. Dil ve duygu dünyası arasındaki ilişki nedir?

Dil ve duygu dünyası arasındaki ilişkiden hareketle kurgusal metinleri okuma ve algılayış şeklimizi de değiştirmek gerekir. Herhangi bir dilde yazılmış bir edebî metin estetik bir amaçla yazılmış olsa da içerdiği dil göstergeleri açısından bize o dilin özellikleri hakkında değerli bilgiler verecektir. Son yıllarda yazarlar ve şairler hakkında derinlemesine incelemeler yapılarak oluşturulan otobiyografik çalışmalar yaygınlaşmıştır. Bu

çalışmalar doğrultusunda Sosyoloji ve Psikoloji biliminin verilerinden de faydalanarak yeni okumalar geliştirilmiştir. Bu doğrultuda edebî eserler daha bilimsel açıdan yeniden yorumlanmaktadır.

Bu çalışma, dil ve düşünce dünyası, dil ve ruh dünyası arasındaki ilişki üzerinden hareket edilerek oluşturulmuştur. Bireylerin dili kullanımları amaçları doğrultusunda çeşitlilik göstermektedir. Günlük hayatta kendini ifade etmek isteyen bir bireyin seçtiği sözcükler ve tümce dizilişi ile edebî metinlerde bir yazarın tercihleri elbette farklılık arz eder. Belirli bir duygu durumundaki bireyin iç dünyasını anlatan yazarın eğilimleri bu çalışmanın inceleme konusudur.

Gösterge Nedir?

Kendi dışında bir şeyi temsil eden ve dolayısıyla bu temsil ettiği şeyin yerini alabilecek nitelikte olan her çeşit biçim, nesne, olgu, vb. dille ilgili bilimlerde genel olarak gösterge diye adlandırılır. Bu açıdan sözcükler, simgeler, işaretleri, vb. gösterge olarak görülür. Göstergebilimin olguların eksiksiz bir sınıflandırmasını yapmak isteyen Ch.S.Peirce, üçlüklere dayalı bir göstergeler dizgesi oluşturur ve gösterge kavramını şöyle tanımlar: "Bir gösterge ya da representamen, bir kişi için, herhangi bir şeyin yerini, herhangi bir bakımdan ya da herhangi bir sıfatla tutan bir şeydir. Birine yöneliktir, bir başka deyişle bu kişinin zihninde eşdeğerli bir gösterge ya da belki daha gelişmiş bir gösterge yaratır. Yarattığı bu gösterge üç şeye bağlıdır: temele, nesneye ve yorumlayana. (Rifat 1998:115-117)

Çağdaş göstergebilimin Avrupa'daki öncüsü İsviçreli dilbilimci F.de Saussure, "Dil, kavramlar belirten bir göstergeler dizgesidir; bu özelliğiyle de yazıyla, sağır-dilsiz alfabesiyle, simgesel törenlerle, incelik belirten davranış biçimleriyle, askerlerin kullandığı işaretlerle, vb.vb.karşılaştırılabilir. Yalnız, dil, bu dizgelerin en önemlisidir.

Demek ki, göstergelerin toplum içindeki yaşamını inceleyecek bir bilim tasarlanabilir; bu bilim toplumsal ruhbilimin, dolayısıyla genel ruhbilimin bir bölümünü oluşturacaktır; biz bu bilimi göstergebilim olarak adlandıracağız. Göstergebilimin kesin yerini belirlemek de ruhbilimciye düşer; dilbilimcinin görevi, göstergesel olgular bütünü içinde dili özel bir dizge yapan şeyin ne olduğunu tanımlamaktır. (…)" (Rifat 1998:120-121)

Göstergeler hayatımızın her alanındadır. Sosyal göstergeleri ve doğal göstergeleri kendimizi ifade etmek, hayatımızı düzene sokmak için bilinçli ya da bilinçsiz olarak sürekli kullanılırız. Dil göstergelerinin ise iletişimde özel ve önemli bir yeri vardır. Söz konusu duygular olduğunda dil göstergeleri devreye girer, özellikle bu duygu durumu her zamankinden farklı olarak yaşanan, yardıma ihtiyaç duyulan özel ve karmaşık bir duygu durumuysa dil göstergeleri daha büyük önem kazanır. Bu çalışmada edebî bir metinde belli bir duygu durumunu ifade etmek isteyen bir yazarın özellikle hangi dil göstergeleri üzerinde yoğunlaştığı incelenecektir.

Ruhsal Çöküntü Nedir?

Türk Dil Kurumu tarafından hazırlanan Türkçe Sözlükte çöküntü kavramı şöyle tanımlanır: "Uyaranlara karşı duyarlığın, iş yapabilme gücünün, kendine güvenin azalarak karamsarlığın, umutsuzluğun güçlenmesiyle ortaya çıkan ruhsal bozukluk, depresyon." (TS 2005: 450)

Ruhsal çöküntü, çökkünlük bir diğer adıyla "depresyon" un bir diğer tanımı da şöyledir: "Büyük bir üzüntü, endişe, suçluluk ve değersiz hissetme, başkalarından uzaklaşma, uyku, iştah, cinsel istek kaybı ya da her zamanki faaliyetlere karşı ilgisizlikle belirginleşen duygu durumudur." (Davison-Neale 2004:235)

Depresyon sözcüğünü, günlük dilde birçok duygunun bir araya gelişini betimlemek için kullanırız (üzüntü, hayal kırıklığı ve belki de biraz karamsarlık). Depresyon

o kadar yaygındır ki bazen psikiyatri alanının 'soğuk algınlığı' olarak tanımlandığı olur. Hepimiz, hayatımızın bir döneminde az da olsa bir miktar depresyon yaşarız. Napoleon, Churchille, Abraham Lincoln gibi tarihteki bazı ünlü kişilerin de depresyon yaşadıkları söylenmektedir. Eski insanların yazılarından da anlaşıldığı kadarıyla insanoğlunun yazılı kayıt tutmaya başlamasından bu yana, depresyonun da bizimle beraber olduğu söylenebilir. Gelecekte de, herhangi bir an ve yerde, ırk ve millet ayrımı olmaksızın, aramızdan %20'mizin yalnızca üzüntü ile kalmayan bazı depresif belirtileri olacaktır. (Blackburn 1996:9-15)

Bu çalışmada ruhsal çöküntü kavramının edebî bir metinde nasıl işlendiğine dikkat çekmek istedik.

Metafor Nedir?

Wierzbicka ve Harkins duygunun başkasına bildirilmesi ile ilgili pek çok anlatım yolu olduğunu ve bunların 3 ana başlıkta toplanabileceğini belirtmektedirler: 1. Bir kimse başkalarına, iyi veya kötü hissettiklerini söyleyebilir:"(Kendimi) Harika hissediyorum.", "(Kendimi) Berbat hissediyorum."2. Bir kimse başkalarına, bir başkasının belirli bir durumda yaşadığı gibi bir duygu içinde olduğunu söyleyebilir: "(Kendimi) öksüz bir çocuk gibi hissediyorum.", "(Kendimi) kaybolmuş bir insan gibi hissediyorum.","(Kendimi) terk edilmiş hissediyorum."3. Bir kimse, başkalarına, vücudunda gerçekleşmiş gibi görünen şeyleri söyleyebilir: "Kalbim parçalanıyor.", "Kalbime bir ağırlık çöktü."(2001:14) Kövecses ise daha çok duyguların dilde hangi göstergelerle karşılandığı üzerinde durarak, bir dildeki duygu belirten ifadeleri ikiye ayırır: Anlatımsal ve Betimleyici. Kövecses, vah vah (acıma duygu kavramı için), puf (bezginlik, usanç kavramı için) gibi ünlemlere, konuşanın söylediği sözlere, cümleye, ses tonuna, vurgusuna bakılarak içinde bulunduğu duygu durumunu anlayabileceğimiz ifadeleri, anlatımsal duygu göstergeleri (Expression emotion words) içerisinde değerlendirirken; öfke, üzüntü, sevinç gibi duyguları ve bu duygular ile ilgili kavramları göstermek için söz varlığında yer alan ifadeleri ise betimleyici duygu göstergeleri (descriptive emotion words) şeklinde ele alır. Kövecses, mecaz anlamlı göstergelerin, ifadelerin bir dildeki duyguları karşılama çeşitlerinden biri olduğunu ve bu mecazlı ifadelerin diğer göstergelerden sayıca çok olabileceğini ileri sürer. (Kövecses 2000:2-3).

Özellikle edebî eserlerde bazı söz sanatlarının (benzetme, istiare, telmih gibi) doğmasına sebep olan kavramlar arasında kurulan benzerlik ilişkisi ile anlatıma etkileyicilik de sağlanmaktadır. Aksan, benzetmeyi, "İnsanoğlunun anlatıma güç verme amacıyla, birtakım nesneler, kavramlar arasında gördüğü yakınlıklardan, benzerliklerden yararlanarak bunlardan birini anlatırken ötekini de anması eğilimidir." şeklinde tanımlamaktadır. Benzetmeye örnek olarak tuz gibi beyaz, tren gibi ağır, örneklerini veren Aksan, bu tür benzetmelerin bireyin zihin gücüyle oluşmuş benzetmeler olduğunu, bunların kişisel olarak kaldığını belirtir. Bunların dışında süt gibi (beyaz), taş gibi (sert, ağır), bal gibi ('tatlı' ya da 'bilmek, anlamak')" biçimindeki benzetmelerin ise kişisellikten çıkıp kalıp bir ifade olduklarına değinir (Aksan1998:187). İsa Kocakaplan, teşbih de denilen benzetmenin heyecana bağlı bir sanat olduğunu ve "aralarında çeşitli yönlerden benzerlik bulunan iki varlıktan zayıfını kuvvetlisine benzetme sanatına teşbih denildiğini" ifade eder (Kocakaplan 1992:63).

Benzetmenin bir sonraki evresi olarak dile getirilen metafor (Aksan 1998:187; Levinson 1980:148), edebî sanatlar içerisinde, benzeyen ve kendisine benzetilen öğelerinden sadece

birinin kullanılması şeklinde tanımlanır. (Kocakaplan 1992:63). İstiare, Arapça bir sözcüktür ve asıl anlamı, "ödünç alma, birinden eğreti, geçici bir şey alma"dır. Bu kavramı karşılayan sözcük, Yunanca ise, meta: öte, phoros:aktarma sözcüklerinin bileşiminden oluşmuştur. (Uğur 2007: 86)

Metafor kavramı yapılış özellikleri bakımından kendi arasında farklılıklar taşır. Kavramsal (conceptual),varlıksal (ontological), yön (orientational).. Kavramsal metaforlar, daha çok dilin kendi soyut sistem evreni içinde yayılmış bir özellik arz eder. Genellikle ortak dil sistemini kullanan insanların dünyayı algılayış biçimleriyle doğrudan ilişkili üst bir ortak kültür yansıması biçimindedir. Bu tecrübe devimine aktarım (mapping) denir. Kavramsal metaforlar insanların oluşturduğu toplumun kendilerine has tecrübelerinin zihinde biçimlenmiş halidir. (Draaisma 2007: 43) Dile has atasözleri, deyimler hatta bazen argoyla başlayan ve ötesinde dilin milletleşen bütün renklerini taşıyan geniş bir kullanım alanına sahiptir. Yön metaforu (orientational metaphor) daha çok kavramların birbiriyle mekansal olarak ilişki içinde olduğu metafor türüdür. Genelde imaj tasarım (image schemata) denilen soyut kavramlar, fiziksel tecrübelerimizle kavramayı sağlayan bir mekanizmadır. Bir anlamda somutlama diyebileceğimiz bu aktarımda soyut duygu ve düşünceler, taşıdığı moral değerlerine ve genel algıya bağlı kalarak aşağı ↔yukarı, içeri ↔dışarı, ön ↔arka gibi çevresel yönelimlere bağlı olarak gerçekleşir. "Daha fazla, yukarı(da)dır." Metaforu en yaygın olan yön metaforu örneğidir. Ontolojik(varlıksal) metafor ise fiziksel olmayan bir varlığı fiziksel bir varlık ya da madde, töz (substance) olarak gösteren metafordur. Varlıksal metaforlarda bir şeyin ontolojik statüsü değişir.

Çağdaş algılamada metafor teorisi, metaforun salt bir söz sanatı olmadığını, dilin ve insan zihninin en temel, yaygın çalışma biçimlerinden biri olduğunu vurgular. Aynı zamanda diller doğayı, dünyayı metaforik boyutta kavramlaştırma sürecinde yoğunlaşmıştır. Diller, var olandan çok, o varlığı anlama, aktarma tarzında kendiliklerini belli eder. Söz, tek başına sadece bildirişim merkezli bir fonksiyonel yapı taşı olduğuna göre; diller arasındaki farklılık ancak metaforik yapı birimleriyle açıklanabilir. Bir anlamda dilin her türden kültürel yapıyla harmonik bir yapıda yeniden bir üst dil olarak ortaya çıkışıdır bu. Bir yaşantı alanından diğerine geçiş veya karşılaştırma amaçlı iki değişik fikir ve kavramın bağlantılandığı sembolik bir dil yapısı olarak metaforik anlam, bir şeyi başka bir şeyin bakış açısıyla anlamak ve tecrübe etmektir. İlk bakışta çetrefilli bir yol gibi gözükmesine rağmen, temelinde yatan tecrübe etme kavramı dile ancak yeni zenginlikler katan bir görüntüdür. Zaten dilin kendisi metaforiktir. Her sözcük salt bir anlamla karşımıza çıkmaz. Ancak ilkel kabilelere ait diller için bu durum söz konusudur. Kültür yaratmış veya kültürden etkilenmiş bütün diller zaman içerisinde kendine ait sembolik açılımları olan yeni bir görüntü ve görüngü oluşturmuşlardır. İşte çağdaş metafor anlayışı, bu görüntü düzeylerini sistematize etmeyi amaçlar. Sözcükleri muhatap alıp onu nedenler ve niçinlerle deşifre etmeye uğraşır. Metafor, bir şeyi başka birisinin gözüyle görmek veya bir kavram alanını başka bir alan açısından yapılandırmak veya anlamak olarak açıklanabilir. Metaforlar aracılığı ile zihinsel bağlantıların asıl amacının soyut kavramları yaşantımıza biraz daha yaklaştırmak ve onları somutlaştırmak olduğu da söylenebilir.(Arslan 2008:3)

Bu çalışmamızda, Türkiye Türkçesinde yazılmış bir kurgusal metinde "ruhsal çöküntü"nün hangi dilsel göstergelerle karşılandığı tespit edilmeye çalışılmıştır. Özellikle bilişsel dil bilimcilerin duygu kavramına

olan yaklaşımları, konuyu ele alış şekilleri çalışmamızda bizi yönlendirmiştir. 1970'li yıllardaki çalışmalarla kendini gösteren ve 1980'li yıllardan sonra çok hızlı bir gelişme gösteren bilişsel dil bilim, dil ile insan zihninin temelinde kavramlar arasındaki ilişki üzerine yoğunlaşmaktadır. George Lakoff ve arkadaşlarının yaptığı çalışmalara bakıldığında kavramların nasıl yapılandığını, dile nasıl yansıdığını; insanların dünyayı nasıl algıladıklarını ortaya çıkarmaya çalıştıkları görülür (Lakoff & Johnson, 1980; Lakoff 1987).

Bu çalışmalarında dile ait malzemelerden yararlanırlar. Bilişsel dil biliminde üzerinde en fazla durulan konulardan biri de metaforlardır. Özellikle toplumun dış dünyaya nasıl baktığını ortaya koyması bakımından önem arz etmektedir. Buna bağlı olarak bir toplumun ürettiği edebî metinler metaforik yapıların en çok tercih edildiği dil malzemesi olarak inceleme ve o metinlerseçtiğimiz romanda ruhsal çöküntü ifade eden metaforları belirlemeye çalıştık.

"9.Hariciye Koğuşu" Adlı Romanın İncelenmesi:

Söz konusu duygular olduğunda bireylerde olduğu gibi yazar ve şairlerde de benzetme ve mecazlı ifadeler kullanma eğilimi vardır. Bu çalışmada edebî bir metinde belirli bir duygu durumunda hangi dil göstergelerinin, hangi metaforik yapılar içinde kullanılmış olduğu incelenecektir.

Çalışmamıza örnek olarak Türk edebiyatında başarılı psikolojik tahlilleriyle bilinen Peyami Safa'nın "9.Hariciye Koğuşu" adlı otobiyografik romanını incelemeyi uygun bulduk. Romanda kullanılan tüm anlatım teknikleri, dil ve üslup mükemmeliyeti Dokuzuncu Hariciye Koğuşu'nu Türk romancılığında farklı bir yere koyar. Romanın ilginç bir özelliği ise romanın başkişisi olan 'Hasta Çocuk'un adının bir kere bile geçmemesidir. Buna sebep olarak romanın kahramanın aslında yazarın kendisi olduğu söylenir. Yazarın küçük yaşta bir kemik hastalığı geçirdiği bilinmektedir. Eserdeki 'Hasta Çocuk'un geçirdiği hastalık ile Peyami Safa'nın küçük yaşta geçirdiği hastalığın benzerlik göstermesi ve yazarın eserde anlatılan psikolojik durumları bizzat yaşamış olması çalışmamıza katkıda bulunacaktır. Çünkü bu çalışmanın ikincil amacı (edebî üslup kaygısı olsun ya da olmasın) kişinin kendi duygularını aktarması sırasında belli bir duygu durumunun belli başlı metaforik yapıları ortaya çıkarıp çıkarmadığını gözlemlemektir. Çalışmanın sonunda "Duygu durumlarına bağlı olarak oluşan dil göstergeleri ve bu dil göstergelerinin yer aldığı metaforik yapılar dillerde ortaklık gösterir mi?"sorusuna yanıt bulmayı umuyoruz.

Peyami Safa'nın 9.Hariciye Koğuşu adlı romanında, romanın kahramanı olan 'Hasta Çocuk'un yaşadığı ölüm psikolojisi "soğuk ve karanlık" sözcükleriyle somutlaştırılır.

Roman, bir hastane tasviri ile başlar. Hastanenin koridorlarının ayrıntılı biçimde betimlenmesi sırasında Hasta Çocuk'un dikkati "karanlık ve soğuk" üzerinde yoğunlaşmıştır. Kahraman, hastaneyi kurtuluş yolu olarak değil de karanlık ve korkulması gereken bir yer olarak görmektedir:

"Karanlık dehliz. Kapalı kapıların mustatil buzlu camlarından gelen soğuk ışıkların buğusu, yüksek ve çıplak ışıkların buğusu, yüksek ve çıplak duvarlara vurarak donuyor." (P.Safa, DHK, 5)

Bu karanlık dışsal bir karanlıktan çok daha ötedir. Karanlık, hasta çocuğun içindeki ruhsal bunalımın, umutsuzluk ve çaresizliğin kendisidir. Öyle ki 'Hasta Çocuk' kimi zaman ışıktan rahatsız olmaktadır.

"Yalnız başıma demir parmaklıklı kapıdan içeriye girerdim, dokuzuncu hariciye koğuşuna doğru ağaçların bile sıhhatine imrenerek yürürdüm,

camlı kapıların garip bir beyazlıkla gözlerime vuran ve içimde korku ile karışarak yuvarlanan parıltıları arasında o dehlize girerdim, ve yalnız başıma bir köşeye ilişirdim,,kımıldamazdım, susardım, beklerdim, korkudan büzülürdüm, rengimin uçtuğunu hissederdim." (P.Safa, DHK, 7)

"Bu zavallı uzvumun talihine ait hiçbir şey düşünmek istemiyordum, şuurumun hastalığının üstüne boşaltacağını aydınlıktan kaçmak için ruhumun daha karanlık ve izbe hatlarına kendimi atıyor, daha korkunç ve karışık hayallere dalıyordum." (P.Safa, DHK, 12)

'Hasta Çocuk', hiçbir ışıktan teselli bulamamakta tam tersi ışıkta kendi mutsuzluğunu hatırlamaktadır, çünkü kendisi karanlıkla bütünleşmiştir:

"Fakat bu ışığa bakamıyordum, bu güneş bile gözlerimden içeriye girince, kendimden daha büyük bir karanlık denizine düşmüş gibi derhal sönüyor ve içimin rengini alıyordu." (P.Safa, DHK, 12)

'Hasta Çocuk', Erenköy'de oturan ve uzaktan akrabaları olan Paşa'nın köşkünde bir süre kalır. Paşa'nın Nüzhet adındaki kızı ile romanın kahramanı, çocukluklarından beri arkadaştırlar. Hatta aralarında duygusal bir yakınlık da vardır. Kahraman, köşkte kaldığı süre içerisinde Nüzhet ile güzel günler geçirir ve ona daha çok bağlanır. Bu arada Nüzhet'i, Ragıp Bey adında zengin birisi ister. Evde birkaç gün bu olay çocuktan gizlenir. Ancak, daha sonra durum açığa çıkar. Hatta Paşa, çocuğa bu konu hakkındaki fikrini sorar. Romanın kahramanının bu haberi aldığında yaşadığı yıkım ve çaresizliği şu şekilde somutlaştırdığı görülür:

"Ruhumun üstünde bir ağırlık duymaya başladım" (P.Safa, DHK, 29)

Keder ve üzüntünün "ağırlık" şeklinde ifade edilmesine başka bir bölümde de yer verilir:

"Yatağa girince vücudumun her vakitkinden fazla ağırlaştığını zannettim. Istırap ağırlığıma bir şeyler katıyordu." (P.Safa, DHK, 25)

Acı ve üzüntünün insanı güçsüz bıraktığı, vücut işlevlerini yavaşlattığı bilinir, romanda bu durumun geçici körlük ve sağırlık biçiminde betimlenmesi de oldukça ilgi çekicidir:

"Havuzun başında Nüzhet'le geceleyin oturduğumuz demir kanepeye oturdum. Fakat bahçeyi göremiyordum, o yaşımda kuvvetli acıların bana verdiği geçici sağırlık ve körlük içinde idim; o acılardan biri ki, saniyeler içinde artıyor, azamiye çıkıyor, gözlerimin arkasında bir karanlık ve kulaklarımda bir uğultu yapıyor, kendimi taşıyamayacak kadar dermanımı kesiyordu". (P.Safa, DHK, 41)

Nüzhet'in Ragıp'la evlenme durumunun Hasta Çocuktan gizlendiği sırada Hasta Çocuk bunu sezmekte ve bundan dolayı çok acı çekmektedir. Romanda bu karmaşık ruh hali "boğulma" metaforuyla ifade edilir:

"Bazan etrafımızda o kadar esrarlı bir hâdise olur ki ince teferruatına kadar bunu sezeriz, fakat hiçbir şey idrak etmeyiz; ruhumuzun içinde ikinci bir ruh her şeyi anlar, fakat bize anlatmaz, böyle korkunç işaretlerle bizi muammanın derinliklerine atar ve boğar." (P.Safa, DHK, 41)

Yazar, "boğulma" metaforunu bir sonraki bölümün başında yeniden vurgular:

"Boğuluyorum.

Kurtulmak için başımı kendi derinliklerimden çıkarıyorum, bahçeye bakıyorum." (P.Safa, DHK, 42)

Hasta Çocuk, Nüzhet'in evlenme haberini alınca çok üzülür ancak bunu belli etmemesi gerekir, içinde bulunduğu bu karmaşık ruh halini "anafor" sözcüğüyle ifade eder: "Onu o kadar kıskanıyorum ki saadetinin içine daha fazla giremiyorum, kendime dönüyorum, fakat içimde ne kargaşalık! Bana tâbi olmayan binlerce hayaller ve hâtıralar, şiddetli bir anafor içinde savruluyorlar." (P.Safa, DHK, 42)

Çocuğun fikirlerinden rahatsız olan yengesi, çocuğun Nüzhet'e olan ilgisini anlar ve Nüzhet'i ondan uzak tutmak için

çocuğun hastalığının bulaşıcı olduğu yalanını söyler. Yengesinin konuşmalarına kulak misafiri olan çocuk, duyduklarına çok üzülür ve hemen o gece eve dönme kararı alır. Fakat sabah annesinin köşke gelmesi onu, Erenköy'de kalmaya mecbur eder. Bu noktada Hasta Çocuk'un gelecek kaygısı, umutsuzluğu ve yalnızlığı "ıssız bir ada" metaforu ile ifade edilir, ıssız adayı , "sınırlarından uzaklaşma" kavramı takip eder, buradaki uzaklık, kendinden uzaklaşmayı, sevdiği, alıştığı her şeyden uzak kalmayı ve yalnızlığı simgeler:

"İstikbalime dair içimden fena işaretler almaya başladım. Üstüme devamlı bir melankoli çöktü, her an susturan ve sarartan o derin elemlerden biri ki, beni kendi içimden de uzaklaştırıyor, ruhumu haritasını bilmediğim ıssız adalara götürüyor, beni kendi hudutlarımın dışına sürüyordu." (P.Safa, DHK, 72)

Bu arada Nüzhet de annesinin telkinleriyle kendisine karşı oldukça değişir. Her şey öylesine ani bir değişiklikle son bulmuştur ki artık tek kelime bile konuşmamaktadırlar. 'Hasta Çocuk', Nüzhet'le aralarındaki yakınlığın bitmesini "uyuklama ve ölme" şeklinde ifade eder:

"Ben kımıldayacak halde değilim. Kanım sönüyor. Damarlarımın ince yollarında haşhaşlı bir hava yürüyor ve bütün adalelerim uyukluyor, içimde büyük bir enerjinin ölümünü duyuyordum. Onunla aramızda her şey o kadar bitmiş ki bir kelime bile konuşamıyoruz." (P.Safa, DHK, 74)

'Hasta Çocuk', yine hastaneye gider ve operatörlerin kontrolünden geçer. Yapılan bütün muayeneler ameliyata gidilmesinin şart olduğunu ortaya koymuştur. Dizindeki hastalığın aşırı ifrazat yüzünden ciğer veremine dönüşmesi mümkün olduğundan bacağın bütünüyle kesilmesi ihtimali mevcuttur. Bu ihtimal 'Hasta Çocuk'ta tam bir ruhsal çöküntü yaratır, hasta bacağını kaybetme düşüncesini adeta bu organına bir kişilik kazandırmasına sebep olmuştur:

"Giyinip soyunurken, pansuman yapılırken, minderin üstünde uzanırken, dakikalarca, mahkûm uzvuma bakıyorum; her parçası, her hareketi, her yeni aldığı şekil bana birçok düşünceler veriyor, canlanıyor, ehemmiyet kazanıyor, şahsiyet sahibi oluyor ve öteki sağlam uzuvlar arasında idama mahkûm bir kardeş gibi, endişeli bir hareketsizlikle susuyor. Cellâdın bıçağına teslim olacak olduktan sonra senelerce bu işkenceyi niçin çekti? Niçin kan ağladı?" (P.Safa, DHK, 88)

'Hasta Çocuk'un bacağını kaybetme korkusu ve üzüntüsü yine "karanlık" metaforunu karşımıza çıkarır: "Feci karardan sonra bana bakan gözlerin hepsi ne kadar derinleşti. Bütün bu gözlerde ruhumun akislerini görüyorum, hepsi tâ içime bakıyorlar ve içimi aksettiren birer küçük ayna gibi esrarlı bir karanlık, parıltıyla kamaşıyor, oyuluyor, derinleşiyorlar." (P.Safa, DHK, 89)

Kahraman dokuzuncu hariciye koğuşunda yatmaya başlar. Uzun süre burada kalan çocuk buhranlar geçirir. Hasta odasında çektiği yalnızlık, onu büsbütün ruhsal çöküntüye sürükler ve burada yine "karanlık" ve "boşluk" metaforları yer alır, ayrıca kahraman içinde tam olarak tanımlayamadığı vehimleri hayalete benzetmektedir. Ayrıca bu bölümde "karartı" ve "gölge" gibi "karanlık" sözcüğüyle aynı kavram alanına ait sözcükler kullanılmıştır:

"Gittikçe artan karanlık, iki parça eşyayı da benden uzaklaştırıyor ve beni daha yalnız bırakıyor.(…) İçimde bir boşluk… Garip ve büyük bir his, derinliklerime doğru kaçıyor, gizleniyor. Ruhum karartılarla, sessiz ve şekilsiz gölgelerle, eşya arkasına saklanan hayaletler gibi kendilerini göstermeden korkutan meçhul varlıklarla dolu." (P.Safa, DHK, 93)

Hasta odasına çekilen yalnızlık, oradan çıkamamanın verdiği huzursuzluk, mutsuzluk, çaresizlik ve mahkûmiyet

duygusu, kahramanın hasta odasının duvarlarını düşman gibi görmesine sebep olur. Hasta Çocuk, tüm vehimlerini hastane duvarlarında somutlaştırmıştır. Romanın bu bölümü duvarların bakıldıkça uzaması, sertleşmesi, duvarların gözleri ezmesi, duvarların giyilmesi, duvarların kötü anları doğurması (bunlardan sorumlu tutulması) gibi somutlayıcı ifadelerle tam bir metafor zenginliğidir. Yaşanılan üzüntüden dolayı doğa unsurlarının bazen de yaşanılan şehrin suçlanması Türkiye Türkçesi şiirlerinde de rastlanan bir metaforik yapıdır, bu romanda ise suçlanan unsur hastane duvarlarıdır.

"Yüksek, çıplak, mavi, dümdüz, dimdik duvarlar.

Gözümün hiçbir görüş köşesi yok ki içine bir duvar parçası girmesin. Hep ve yalnız onları görüyorum. Onlardan kaçan gözlerim onlarla karşılaşıyor.

Bakıldıkça uzuyorlar, yükseliyorlar, sertleşiyorlar ve korkak, yumuşak bakışlarıma kaskatı çarpıyorlar, gözlerimi ezecekler. Başım döndü.

Deniz gibi yayılıyor ve beni çeviriyorlar. Serinliklerini hissediyorum. Denizde, çıplak vücudumu saran dalgaların birdenbire taş kesilmeleri gibi, duvarları giyiyorum.

Hiç kımıldamıyorlar.

Bütün bu hastanenin sessiz, hareketsiz, soğuk, bomboş anlarını onlar doğuruyorlar. Gözlerimi, onlardan kaçırmak için yastığa da kapatamıyorum. Arkama uzanacaklarını, üstüme abanacaklarını sanıyorum." (P.Safa, DHK, 93)

Duvarın kişileştirilmesinden başka, ruhsal çöküntü ifadesi olarak daha önce de kullanılmış olan "soğuk" ve "serinlik" kavramları burada da dikkati çekmektedir.

"Ve onlara mütemadiyen bakıyorum. İçime serin mavilikler doluyor, ruhlarını iyice gizleyen korkunç ve tehditkâr mahlûklar. Şuurları varmış gibi duruyorlar ve her an büyük bir felâket yapmaya hazırlandıkları halde, avlarının korkusuyla eğlenmek için duruyorlar, Allah gibi kuvvetini göstermeden kuvvetli duruyorlar.

Onlarla mücadele ederek vakit geçiriyorum, fakat onlar donmuş avuçlarıyla zamanı da yakalıyorlar, durduruyorlar ve hayatımın serbest akışına mâni oluyorlar.

Kanım soğuyor. Kireçleniyorum." (P.Safa, DHK, 93)

Operatörlerin gösterdikleri olağanüstü gayret ve ihtimam sayesinde çocuğun bacağı kesilmekten kurtularak sadece birazcık kısalır. Bu arada çocuk, Paşa'nın felç olduğunu ve son bir defa kendisini görmek istediğini, Doktor Ragıp ile Nüzhet'in de evlenmek üzere olduklarını öğrenir. Yapılan pansumanlardan sonra hastaneden çıkacağı gün gelir. Ancak 'Hasta Çocuk' kederiyle bütünleşmiştir, onun için ıstırap artık bir "ilaç"tır:

"Istırabın derinlerine indikçe sevincimizi kaybetmek korkusu kalmadığı için, yeni bir sevinç başlıyor: Istırabın ilâcı ıstıraptır. İkisinin hâsıl-ı zarbı: Sevinç." (P.Safa, DHK, 108)

'Hasta Çocuk', günlerce yattığı odadan dışarıda yaşamaktan korkarak ayrılır. Kahraman yaşadığı onca olaydan sonra, fiziksel olarak sağlığına kavuşsa da ruhsal olarak hastalığın izi ömür boyu kalacaktır.

"Burada ıstıraba ve tevekküle o kadar alıştım ki, onları bırakırsam ruhumun bir parçası kesilmiş gibi boşluk duyacağım; bırakmazsam isyansız nasıl yaşayacağım?" (P.Safa, DHK, 108)

Sonuç ve Öneriler:

Peyami Safa'nın "9.Hariciye Koğuşu" adlı eserinde ruhsal çöküntü ifade eden dil göstergelerindeki başlıca metaforlar şunlardır: soğuk, karanlık, ağırlık, sağırlık, körlük, boğulma, anafor, ıssız ada, uyuklama, ölme, boşluk, kendi organına kişilik kazandırma, duvarlara kişilik kazandırma, ilaç.

"Türkiye Türkçesinde Ruhsal Çöküntü Göstergelerinde Metaforik Yapılar" adlı bildiride Attila İlhan'ın bazı şiirleri ile ruhsal çöküntü durumunu yaşayan gerçek kişilerin psikoterapi sırasında kullandıkları dilsel göstergeler incelenmiştir ve söz konusu bildiride "boşluk", "karanlık",

"dip", "soğuk" , "boğulma" gibi dil göstergelerinin metaforik yapılar içinde çokça kullanıldığı tespit edilmiştir. Ayrıca doğayla ilgili unsurların bireyin yaşadığı ruh haliyle ilişkilendirilmesi hatta bireyin dışında ve kontrol edemediği başka varlıkların, içinde bulunulan durumdan suçlanması da çokça rastlanan bir metafor türüdür (Çelikel-Kocakaya 2013:18).

"Attila İlan'ın Şiirlerinde Ruhsal Çöküntü İfade Eden Dil Göstergeleri" adlı bildiride Attila İlhan'ın şiirlerinde "karanlık, soğuk, sonbahar, boşluk, ölüm, sis" gibi sözcükleri ve bu söcüklerle aynı kavram alanına sahip sözcükleri ruhsal çöküntü ifade edecek şekilde kullandığı tespit edilmiştir (Çelikel-Acar 2014:86). Görünen o ki bu çalışmaların sonucunda ortaya çıkan "boşluk", "karanlık", "soğuk", "boğulma" ve kendi dışında başka bir varlığı suçlama, başka bir varlığa kişilik kazandırma metaforlarının ruhsal çöküntü durumunda ortaya çıkması dilde ortaklık göstermektedir.

Bütün bu çalışmalar şiir, roman ya da günlük hayattaki dil kullanımlarında bireylerin benzer duyguları ifade etmek için benzer dil göstergelerini tercih ettiklerini belirlemiştir. Bu dilsel ürünleri birbirinden ayıran şey yazarın, şairin ya da bireyin üslûbudur. Elbette ki bu ortaklığın dışına çıkabilmek, özgün metaforik yapılar yaratmak söz konusu şair ya da yazarın edebî gücünü ortaya çıkaracaktır ancak görünen odur ki ne kadar özgün olursa olsun belli bir duygu durumunu ifade eden sözcükler, belli bir kavram alanı dışına çıkamayacaktır.

Sonuç olarak bir dilin deyimleri ve atasözleri gibi belli bir duygu durumunu ifade etmek için kullanılan metaforik ifadeleri de ortaklık göstermektedir.

Bu konuda daha genel bir sonuca varmak için daha geniş kapsamlı çalışmalar yapılabilir.

Kaynakça:

Aksan, Doğan, (1998),Her Yönüyle Dil, Ana Çizgileriyle Dilbilim. 2. Baskı, TDK Yay. Ankara

Aksan, Doğan, (1993), Şiir Dili ve Türk Şiir Dili -Dilbilim Açısından Bakış-. ,:BE-TA Basım Yayım A.Ş. , İstanbul

Arslan, Fatih,(2008), "Metaforik Tercihler Bakımından Akif'i Okuyabilmek", I.Uluslararası Mehmet Akif Sempozyumu

Blackburn, Ivy M., (1996),Depresyon ve Başa Çıkma Yolları, Remzi Kitabevi, İstanbul

Çelikel, Sibel; Kocakaya, Güniz, (2013), "Türkiye Türkçesinde Ruhsal Çöküntü Göstergeleri" , Uluslararası Türk Dili ve Edebiyatı Kongresi, 17-19 Mayıs 2013, Saraybosna, Bosna Hersek

Çelikel, Sibel; Acar Ergün, (2014), "Attila İlhan'ın Şiirlerinde Ruhsal Çöküntü İfade Eden Dil Göstergeleri", Dil ve Edebiyat Eğitimi Dergisi, 12, 77-87, İzmir

Davison, Gerald C.; Neale, John M. (Çev. İhsan Dağ); (2004), Anormal Psikoloji, Türk Psikologlar Derneği Yayınları, Ankara

DRAAİSMA, Douwe, (Çev. Gürol Koca), (2007),Bellek Metaforları/Zihinle İlgili Fikirlerin Tarihi, , Metis Eleştiri, İstanbul

Gökpınar, İbrahim; Çetiner,İbrahim; Orhan,Mustafa, (2007), "Dokuzuncu Hariciye Koğuşu İncelemesi" , http://www.ege-edebiyat.org

Kocakaplan, İsa, (1992), Açıklamalı Edebî Sanatlar, Milli Eğitim Basımevi, İstanbul

Kövecses, Zoltán, (2000), Metaphor and Emotion,Cambridge University Press, Cambridge

Levınson, (1983), Stephen C. Pragmatics.,Cambridge University Press. , Cambridge

Rifat, Mehmet,(1998),XX. Yüzyılda Dilbilim ve Göstergebilim Kuramları, YKY, İstanbul

Safa, Peyami, (2000),Dokuzuncu Hariciye Koğuşu, Ötüken Neşriyat, İstanbul

Türkçe Sözlük, (2005), Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara

Uğur, Nizamettin, (2007), Anlambilim, Doruk Yayımcılık, İstanbul

Pinup...
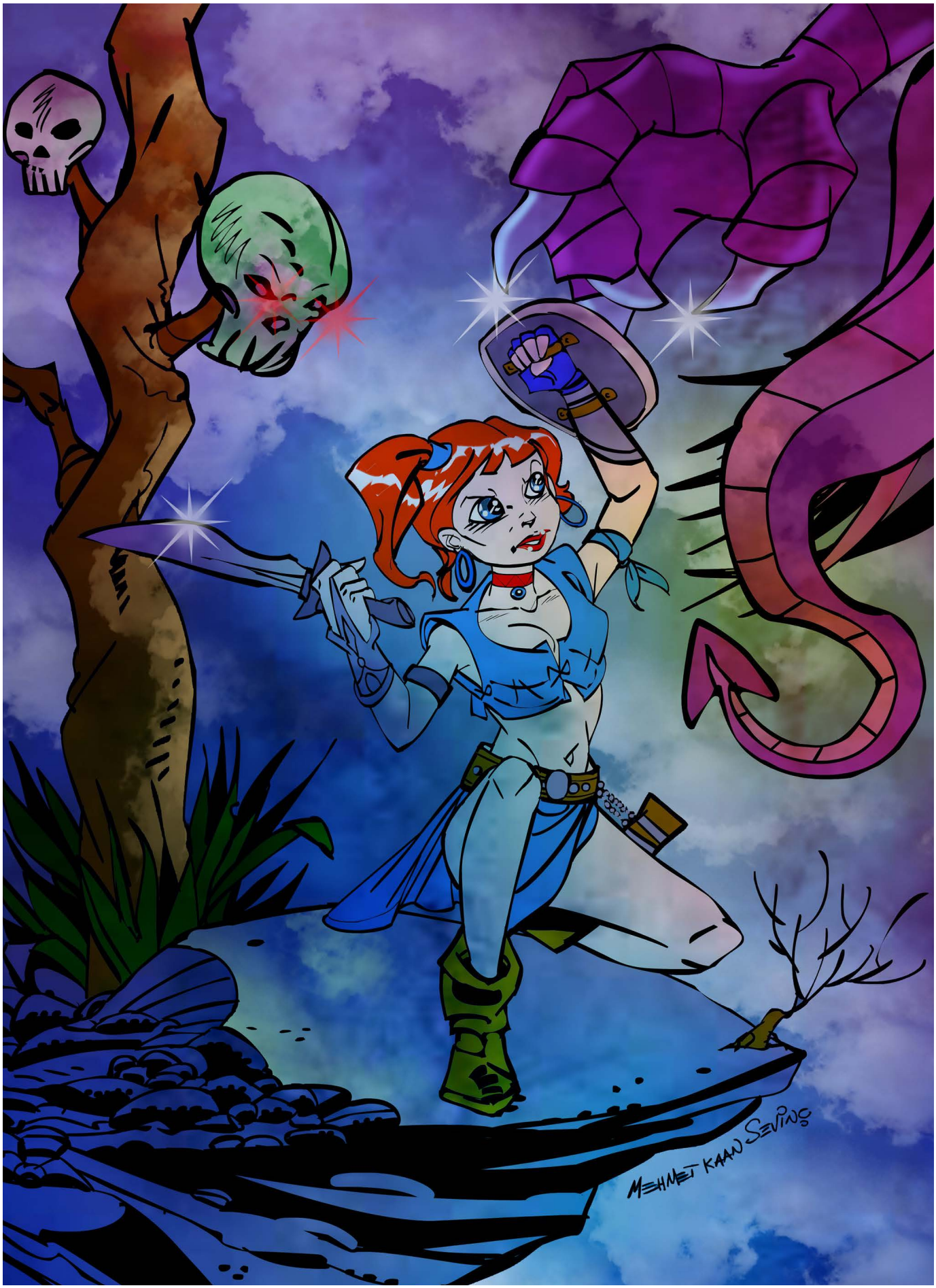
İllüstrasyon- Mehmet Kaan Sevinç